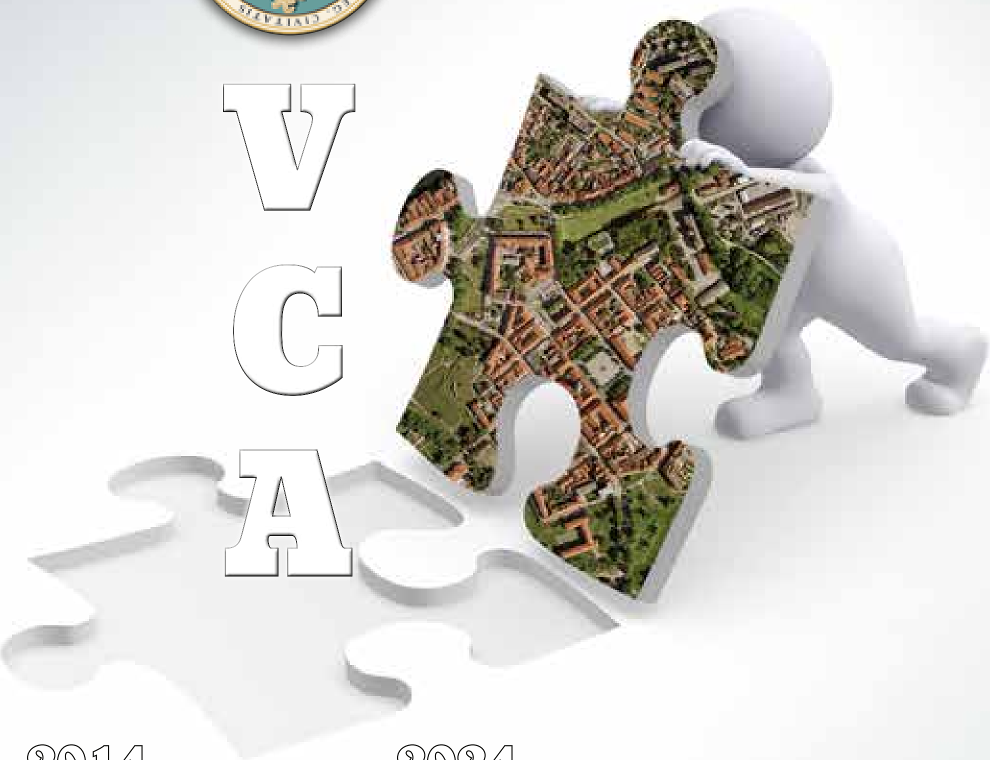
STRATEGIJA KULTURNOG RAZVOJA GRADA KARLOVCA

2014. 2024.

REPUBLIKA HRVATSKA
KARLOVAČKA ŽUPANIJA
GRAD KARLOVAC

STRATEGIJA KULTURNOG RAZVOJA GRADA KARLOVCA 2014. – 2024.

Karlovac, 2014.

SADRŽAJ

RIJEČ GRADONAČELNIKA

Govoreći o kulturi sagledavamo cjelokupno naslijeđe pojedinca i zajednice, ukupnost ljudskih dostignuća. Temelji se na simbolima, zajedničkom ponašanju i razmišljanju, prilagodljiva je. Na poseban način govori o nama, našem jeziku, vrijednostima, normama, identitetu i pripadnosti.

U suvremenom dobu u kojem živimo zahtjevi su sve veći, kultura korespondira s umjetničkim izrazom, zabavom, turizmom, novim tehnologijama, kolektivnim sjećanjem i inovativnošću.

Upravo u tom kolektivnom sjećanju, u dokumentima karlovačke kulturne povijesti posebno mjesto imaju Glazbena škola Karlovac koja ove godine obilježava 210. obljetnicu osnivanja, najstarija karlovačka čitaonica „Ilirskoga čitanja društvo" osnovana godine 1838., Prvo hrvatsko pjevačko društvo „Zora" osnovano 1858. godine. Zajedno čine značajni dio ne samo karlovačke nego i općenito hrvatske kulturne scene, kao i mnogi drugi kulturni događaji i značajne osobe u prošlosti i sadašnjosti.

Na takvim temeljima u današnjem trenutku za budućnost je potrebno promišljati strateški: donošenjem prve Strategije kulturnog razvoja grada Karlovca sagledali smo svoju poziciju u sadašnjosti i odredili se prema bližoj budućnosti.

U duhu našeg vremena prepoznajemo činjenicu da grad Karlovac svojom bogatom poviješću i položajem ima potencijal središta koje na zanimljiv način čuva i interpretira svoju kulturnu baštinu, razvija turizam, podupire estetske i umjetničke inovacije i demokratizaciju javnog prostora i djelovanja.

Ipak, najvažnije od svega je, što je ovaj strateški dokument prvenstveno usmjeren na ljude, kako na aktere u kulturi, tako i na publiku, priziva povezivanje, bolju suradnju, oplemenjivanje, teži izvrsnosti i zajedništvu u cilju unapređenja kvalitete života cijele zajednice.

GRADONAČELNIK GRADA KARLOVCA
Damir Jelić, prof.

UVOD

1.1. Kulturno-povijesni kontinuitet na području Karlovca

Povijesni i baštinski potencijali čine neophodnu sastavnicu svakog kulturnog djelovanja i razvoja. Osviještene povijesne strukture u vidu materijalne i duhovne kulture predstavljaju okvir za oblikovanje identiteta i prepoznatljivosti svake zajednice, a ujedno su i jamstvo njezina kontinuiteta. Povijest Karlovca na specifičan način determinirala je sklopove kulturne baštine o kojima će biti riječi u ovoj Strategiji. Iako se Strategija prvenstveno bavi suvremenim stanjem i perspektivama, institucijama i civilnim dionicima u kulturi te kulturnim potrebama građana, u našim će razmatranjima i prijedlozima na prvom mjestu uvijek biti izvorno značenje pojma kultura. Naime, samo baštineći i njegujući kulturno stvaralaštvo predaka, suvremeni naraštaji mogu „ostati svoji“ i dati svoj prinos budućim generacijama. U tom pogledu, suvremenost nameće goleme izazove. Dinamične i nepredvidljive društvene i političke okolnosti, streloviti tehnološki razvoj, gospodarska globalizacija i informacijska umreženost, kušnja su svakoj, a napose kulturnoj autentičnosti.

Sastavnice karlovačke povijesti

Grad Karlovac „osnovan“ je, odnosno planski izgrađen, kao utvrda za obranu od Osmanlija. Na temelju administrativne odluke gradačkoga Ratnog vijeća njegova je izgradnja započela 13. srpnja 1579. Pritom je glavnu riječ imao habsburški nadvojvoda Karlo II. Štajerski (1540.-1590.) po kojemu je novi grad i prozvan. Renesansna šesterokraka tvrđava (zvijezda) sa šest bastiona, pravilnim rasterom ulica i trgova te ulogom vojnog uporišta i središta generalata, upućuje na ishodišno dvjestogodišnje obilježje karlovačke povijesti, na njegovu vojnu i ratnu funkciju. Dakako, bilo bi pogrešno zanemariti kulturne prežitke iz epohe prije osnutka grada. Moderno poimanje kulture te razvoj suvremenih kulturnih institucija i potreba bilo je povezano s usponom građanskoga društva. Ti procesi započinju potkraj 18. stoljeća kada je Karlovac dobrim dijelom izgubio ulogu vojnog središta i granične utvrde. Imajući u vidu te posebnosti, kontinuitet stvaralaštva i kulturnoga naslijeđa na karlovačkom području možemo raščlaniti po sljedećim razvojnim fazama:

1. **Prije Grada** (do 1579.): arheološki slojevi materijalne kulture na području današnjega Karlovca potvrđuju trajnu naseljenost u razdobljima prapovijesti, antike i ranog srednjovjekovlja. Naime, i stoljećima prije nastanka grada uže i šire područje utoka Korane u Kupu imalo je važno geostrategijsko obilježje što se kao konstanta zadržalo do danas. Smješten u blizini četiriju rijeka, kao poveznica Panonije s dinarskim područjem i jadranskim priobaljem, prostor budućega Karlovca, napose Dubovca i Pokuplja, bio je naseljen panonsko-ilirskim Kolapijanima koji su se našli na putu rimskih osvajanja. Rimski tragovi datiraju od početka 1. st., a recentna arheološka sondiranja i istraživanja u gradskoj okolici potvrđuju niz novih nalazišta iz različitih epoha, od neolitika do srednjovjekovlja.

2. **Grad-utvrda** (16. i 17. st.): nasljedujući ulogu staroga posjeda i grada Dubovca, srednjovjekovnoga uporišta hrvatskih plemićkih rodova Sudara, Čupora, Blagajskih, Frankopana i Zrinskih, a nakon stogodišnjih turskih pritisaka, ratova i migracija, Karlovačka je zvijezda u drugoj polovini 16. stoljeća postala ključna strateška točka u obrani Hrvatske i Carstva od Osmanlija. Kao poveznica sjevera i juga, središte Hrvatske krajine te centar specifičnog vojnokrajiškog društva i gospodarstva, Karlovac je već 1581. od cara Rudolfa II. dobio stanovite gradske povlastice što je omogućilo pojavu obrta i trgovine. Prvi stanovnici, žitelji dubovačkog podgrađa, grade civilne kuće, a trajno se dograđuju, štite i obnavljaju tvrđavski nasipi, bedemi i šančevi. Pored vojnih institucija, vodeću ulogu u gradu i njegovoj obrani sve do sloma urote 1671. imaju potomci povezanih rodova Zrinskih i Frankopana koji u gradu posjeduju kuće i kurije. Prometni položaj središnjeg Pokuplja i utoka Korane u Kupu već je u 17. stoljeću utjecao na postupni uspon obrta i trgovine koji se potkraj stoljeća ogledao u organizaciji brojnih cehova, ali i gradnji, dogradnji i opremanju značajnijih sakralnih objekata (Presveto Trojstvo, Blažena Djevica Marija Snježna, Franjevački samostan). Porazom i protjerivanjem Osmanlija iz Podunavlja, nakon mirovnih ugovora u Karlovcima (1699.) i Požarevcu (1718.), Karlovac sve više gubi vojna, a poprima civilna, gradska obilježja.

3. **Prevlast urbanog nad vojnim** (18. st): početkom 18. st. grad „izlazi" iz bedemskih okvira i širi se u predgrađa prema obali Kupe. Brojnim gradnjama u samoj Zvijezdi staro naselje, podložno poplavama i požarima, preobražava se u grad srednjoeuropskih obilježja. Tijekom stoljeća Karlovac dobiva ključnu ulogu u povezivanju sjeverne Hrvatske, Slavonije i čitavog Panonskog bazena s morem tj. sjevernojadranskim lukama u Bakru (Karolina) i Senju (Jozefina). Dvostruko cestovno ishodište i lađarska luka na tada plovnoj Kupi postupno se od vojnog komuniteta pretvara u urbani i kulturni centar s ojačalim građanskim slojem kao nositeljem razvoja. Kao prometno i trgovačko čvorište u kopnenom i riječnom prijevozu, grad 1763. dobiva prvi magistrat, prva katastarska izmjera obavljena je 1770. (252 kućevlasnika), a prvi gradski vodovod izgrađen je 1777. Nova epoha započinje 1781. kada Karlovac stječe status slobodnoga kraljevskoga grada i kada se bira prva gradska samouprava koja od vojske preuzima gradske poslove i planira daljnji razvoj. Voljom carice Marije Terezije Karlovac je 1776. postao i sjedište novoustrojene Severinske županije koja je ukinuta 1785. Razdoblje je to velikog trgovačkog uzleta koji je iznjedrio novo građanstvo i gradsku kulturu koja se ogledala u novim kasnobarkoknim i klasicističkim sklopovima gradskih kuća i ulica. Iako grad u strogom smislu gubi vojno značenje, njegov položaj i dalje ima strategijsku važnost za Carstvo pa vojska održava Zvijezdu i u njoj podiže impozantne logističke objekte.

4. **Građanski Karlovac** (19. st.): nakon kratkotrajnog, ali važnog napoleonskog *intermezza* (1809.-1813.) kada je novom cestom Luizijanom povezan s Rijekom (1811.) te je postao pokrajinsko središte Građanske i Vojne Hrvatske u sklopu francuske Ilirije, Karlovac je od 1813. ponovno pod habsburškom vlašću. U modernizacijskom trokutu Varaždin-Sisak-Karlovac, sa središtem u Zagrebu, Karlovac je u prvoj polovici 19. stoljeća nakon glavnoga grada postao najvažnije gospodarsko i kulturno središte, „najgrađanskiji grad u Hrvatskoj". Uz obrtništvo, trgovinu i novčarstvo tada se razvija i prerađivačka industrija (mlinovi, pivovare, koža, drvo). Lađarstvo Kupom te kopneni promet Lujzijanom i obnovljenom Jozefinom doseže svoj vrhunac. Uzlet kulturnog života bio je usko povezan s gospodarskim i demografskim rastom (šire područje grada imalo je polovicom 19. st. oko 25000 stanovnika). Najvažnije je bilo jačanje građanstva koje je listom pripadalo nacionalno integracijskom krugu iliraca. Karlovac je sa svojom intelektualnom, kulturnom i gospodarskom elitom postao uporište ilirskoga pokreta i središte promicanja hrvatske nacionalne ideje. U tom krugu od 1830. godine djeluje niz kulturnih preporoditelja, pisaca, umjetnika, političara i mecena, od Janka Draškovića (koji 1832. u Prettnerovoj tiskari objavljuje ključni politički spis *Disertacija*...), Ivana Mažuranića, Dragojle Jarnević, Vjekoslava Karasa, Antuna Vakanovića, Dragojla Kušlana, Imbre Tkalca i drugih, do poduzetnika Mije Krešića i članova obitelji Vranyczany. Za taj krug veže se osnivanje i djelovanje prvih modernih kulturnih ustanova i udruga koje su postale okosnicom budućeg kulturnog života grada. U tom

razdoblju počinje se njegovati tradicija suvremene glazbene, knjižnične i galerijske djelatnosti. Već 1804. gradski je Magistrat osnovao Glazbenu školu (najstarija u Hrvatskoj), a 1838., u kući Imbre Tkalca, utemeljeno je *Ilirsko čitanja društvo*, karlovačka narodna čitaonica. Od 300 doniranih knjiga, fond je ubrzano rastao, a čitaonica je postala središte društvenog i kulturnog života, najvažnije okupljalište pristaša hrvatske kulturne i jezične integracije (od 1847. hrvatski je službeni jezik u Gradskom vijeću). Na tragu domoljubnih kulturnih nastojanja godine 1858. osnovano je i prvo hrvatsko pjevačko društvo „Zora“. Društvo je ubrzo postalo središnjom kulturnom organizacijom u gradu s velikim brojem pjevača i podupiratelja, zavidnom imovinom, utjecajem i vjernom publikom. Od amaterskog i domoljubnog zbora „Zora“ je prerasla u najugledniju umjetničku organizaciju pa su se oko društva počele organizirati i druge kulturne, osobito scenske djelatnosti. Zalaganjem grada i građana godine 1892. izgrađen je monumentalni „Zorin dom“ kao „društveno stjecište građanstva“ i dom svih kulturnih udruga. Sljedećih stotinu godina Zorin dom je uistinu bio središnje mjesto gradske kulture i u njemu su se odvijale gotovo sve kulturne manifestacije. Najzad, „kako bi se sačuvale sve starine i uspomene grada“ godine 1904. osnovan je Gradski muzej. Tijekom stoljeća Muzej je razvio svoju ulogu i u više zbirki prikupio golemi fundus zavičajne baštine. Unatoč gospodarskoj stagnaciji koja je nastupila željezničkim povezivanjem Zagreba i Rijeke s Budimpeštom (1873.), Karlovac je ostao grad razvijenog kulturnog života i kozmopolitskog ozračja.

5. **Moderni Grad u stoljeću ekstrema** (20. st.): unatoč ratnim posljedicama te brojnim političkim i gospodarskim turbulencijama nakon sloma Austro-Ugarske 1918., Karlovac se u razdoblju monarhističke Jugoslavije širi, urbanizira i industrijalizira. Godine 1921. područje grada ima 35000, a 1931. 41000 stanovnika. U tom se razdoblju, na temelju suvremenog regulacijskog plana iz 1925., podižu novi dijelovi grada na bedemima i bastionima pa Zvijezda sve više gubi svoju urbanističku prepoznatljivost. Ratna i poratna zbivanja prožeta totalitarizmom, bila su praćena golemim materijalnim i ljudskim gubicima. Posljedice su bile gospodarska kriza i stagnacija te demografska transformacija i ideološki pritisci pod komunističkim režimom. Odolijevajući zapuštanju urbanog i civilizacijskog nasljeđa, Karlovac je u razdoblju industrijalizacije, svojevrsne neomilitarizacije i „socijalističke izgradnje“, od 60-tih godina, ipak uspio očuvati i u zadanim okvirima razviti kulturni život te održati vezu s tradicijom i osnovati niz novih kulturnih institucija i društava. Razaranjima u Domovinskom ratu teško su stradale i gradske kulturne ustanove pa njihova obnova traje i danas, no kulturno stvaralaštvo zadržalo je svoju vitalnost i visoku razinu kvalitete.

6. **Iskorak u samostalnoj Hrvatskoj**: analiza stanja, perspektiva i mogućnosti kulturnog razvoja Karlovca u 21. stoljeću obuhvaćena je u idućim poglavljima ove Strategije.

1.2 Razlozi za donošenje Strategije

Među najvažnijim razlozima za donošenje Strategije kulturnog razvoja grada Karlovca jest potreba za sustavnim i promišljenim pristupom u razvoju karlovačke kulture. Ograničeni resursi, poput proračunskih mogućnosti grada ili raspoloživih ljudskih potencijala koji su svakodnevno suprotstavljeni rastu javnih potreba u kulturi, zahtijevaju strateško planiranje, a sve kako bi se postojeći resursi iskoristili sukladno potrebama. Strategija kulturnog razvoja je dugoročni dokument koji će za idućih deset godina predstavljati smjernicu razvoja i biti temelj za provedbu kulturne politike u Karlovcu.

Strategijom su obuhvaćeni svi oblici poticanja, razvijanja i unapređivanja kulturnih djelatnosti koji pridonose razvitku i unapređivanju kulturnog života grada. Strategija opisuje opće i posebne ciljeve te načine njihova ostvarivanja nizom mjera, uz jasno definirane pokazatelje uspješnosti

kojima će se mjeriti ostvarenje tih ciljeva. Provedba Strategije predviđena je ostvarenjem općih strateških ciljeva i prioritetnih projekata, kao i posebnih ciljeva i mjera nužnih za razvoj pojedinih kulturnih djelatnosti. Strategijom se definiraju ciljevi, prioriteti među ciljevima te mjere kao i konkretne aktivnosti za njihovu provedbu.

Važan razlog za donošenje Strategije leži i u potrebi ostvarivanja transparentnosti u načinu kreiranja kulturne politike, a potom i u načinu njezina provođenja u život. U obje faze građani će moći sudjelovati, kao što su i u razdoblju kreiranja Strategije bili pozivani da svojim prijedlozima, kritikama i stavovima utječu na njezin sadržaj. U fazi provedbe Strategije također će moći nadzirati dinamiku njezina ostvarivanja u praksi.

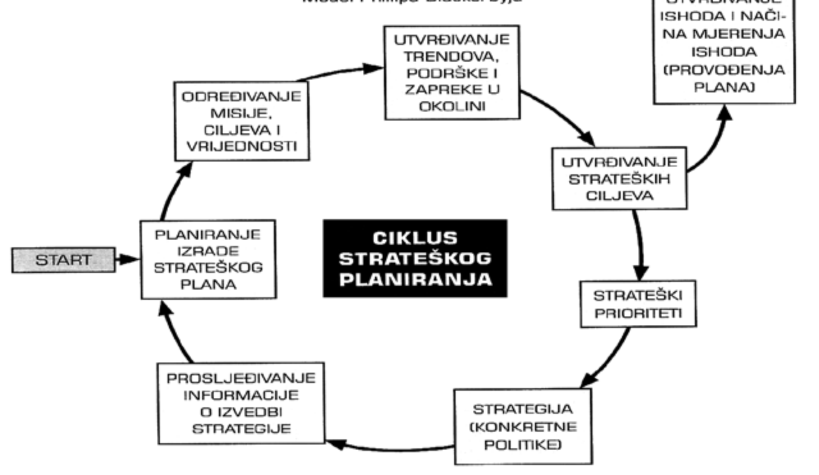
Ulazak Republike Hrvatske u Europsku uniju također je važan trenutak jer zahtijeva od svih nas odgovarajuće prilagodbe, pa tako i u okvirima strateškog planiranja u području kulture. Naime, punopravnim članstvom u Europskoj uniji dodatno su se otvorile mogućnosti za razvoj kulture i to u nekoliko važnih dimenzija. Prva među njima je mogućnost suradnje između umjetnika, institucija i svih drugih dionika u kulturi na području Unije bez administrativnih i drugih ograničenja. Važna dimenzija svakako je mogućnost korištenja financijskih sredstava iz europskih fondova, pri čemu valja naglasiti kako je upravo razdoblje od 2014. do 2020. proračunska perspektiva Europske unije.

Strategijom se želi potaknuti niz promjena koje se izravno tiču načina upravljanja gradskim kulturnim resursima: ustanovama i cjelokupnom gradskom kulturnom infrastrukturom i nadgradnjom, kao i načinom poticanja kulturnog i umjetničkog stvaralaštva. Utoliko se za ovu Strategiju može reći da je „strategija promjena".

1.3. Proces kreiranja Strategije

Važno obilježje ove Strategije je način njezina kreiranja. Jasno je da je inicijativa za izradu ovog strateškog dokumenta potekla od gradonačelnika i gradske uprave te je u svom polazištu proizašla iz dugogodišnjeg iskustva Upravnog odjela za društvene djelatnosti koje je stečeno provedbom gradske kulturne politike. Unatoč tome što je nadležna gradska uprava svjesna problema i razvojnih mogućnosti u području kulture, izradi Strategije pristupilo se sa željom da se u taj proces uključi najšira zainteresirana javnost, a osobito građani koji su i publika kulturnih programa i aktivni stvaratelji u kulturi. Stoga je, kao prvi poticaj za pokretanje tog procesa, gradonačelnik Damir Jelić imenovao radnu grupu za izradu Strategije kulturnog razvoja (popis članova nalazi se u prilogu) koja ima osnovnu zadaću planirati i organizirati aktivnosti na izradi Strategije.

Slika 2.
Model Phillipa Blackerbyja

Na prvom sastanku imenovane radne grupe održanom 7. svibnja 2013. utvrđena je okvirna struktura ciljanog strateškog dokumenta te je utvrđen plan aktivnosti koje će se provesti u svrhu pripreme i izrade Strategije, a među njima osobito:

- provesti anketiranje građana s ciljem snimanja stavova i mišljenja vezanih za daljnji razvoj kulture grada Karlovca;
- održati dvije radionice otvorene prema svim zainteresiranima i to: prvu radionicu sa zadaćom analize zatečenog stanja te drugu radionicu s usmjerenom raspravom na misiju, viziju, te strateške ciljeve i projekte u idućem desetogodišnjem razdoblju;
- otvoriti mogućnost kontinuiranog predlaganja programa i projekata koji bi trebali postati sastavnicama buduće Strategije.

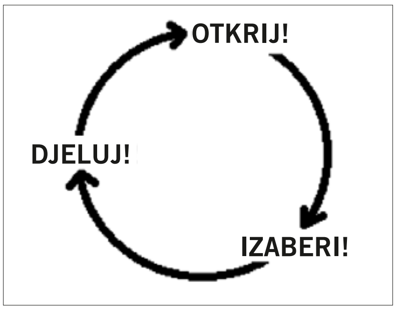
Anketiranje građana provedeno je od 22. 5. – 27. 6. 2013. u formi primarnog istraživanja s anketom koja je sadržavala 17 pitanja. Moglo joj se pristupiti na mrežnim stranicama Grada kao i na mrežnim stranicama ustanova kulture i pojedinih udruga. U anketiranju je sudjelovalo 287 građana od kojih je 95% s područja grada Karlovca.

Prva radionica održana je 4. 6. 2013. uz aktivno sudjelovanje 28 osoba, većinom iz ustanova i udruga u kulturi. Na prvoj radionici provedena je SWOT analiza te su razmatrane sastavnice važne za misiju i viziju kulturnog razvoja grada.

Druga radionica održana je 3. 7. 2013. uz aktivno sudjelovanje 26 osoba među kojima su uz predstavnike udruga i ustanova u kulturi bili većim brojem zastupljeni i prosvjetni djelatnici iz osnovnog obrazovanja. Druga radionica, nakon razmatranja rezultata SWOT analize i prvih pokazatelja dobivenih anketiranjem građana, bila je usmjerena na definiranje misije i vizije kulturnog razvoja Karlovca te na raspravu o strateškim ciljevima i projektima u idućem desetljeću. Isto tako, analizirana su relevantna strateška pitanja te definirani stavovi oko kriterija za vrednovanje razvojnih projekata i programa koji će se pojaviti nakon što Strategija bude definirana.

U obje provedene radionice dionici su aktivnim pristupom, popunjavanjem unaprijed pripremljenih upitnika i raspravom iznijeli svoja stajališta i mišljenja čime su usmjerili proces izrade Strategije. U međuvremenu, izrađivači Strategije proveli su brojne konzultacije s ravnateljima ustanova kulture u Karlovcu i pojedinim predstavnicima udruga. Isto tako su putem e-maila primali prijedloge, stavove i mišljenja građana, kao i pratili medijske priloge objavljivane o procesu izrade Strategije. Time se može reći da je u izradi Strategije kombinirana metoda „bottom up“ i „top down“, te da su procesi u kulturi grada sagledani iz perspektive svih dionika. Ovakav pristup u pripremi i izradi Strategije ne samo da omogućava punu transparentnost nego istovremeno demokratski otvara prostor svim zainteresiranima da utječu i time bitno umanje utjecaj politike na kulturu. Stoga sadržaj ove Strategije predstavlja rezultat postignut na radionicama i/ili dobiven na temelju stajališta i mišljenja građana koji je samo prilagođen pravnom i ekonomskom održivom okviru.

Tijekom procesa kreiranja Strategije rukovodili smo se načelom izvrsnosti, zbog čega je ukupni proces bio kontinuirano otvoren za prijedloge, primjedbe i druge reakcije građana, kako bi se ostvario pristup i osobine izvrsnosti u konačnim rješenjima, odnosno Strategiji. Pristup izvrsnosti ima tri faze: otkrij sve relevantne informacije, a poznato je da više ljudi više zna i uočava, izaberi odgovarajuću strategiju djelovanja te djeluj kako bi se izabrana strategija provela u djelo.

Kako bi izabrana strategija imala osobine izvrsnosti tijekom procesa njezine izrade primijenjena su sljedeća načela:

- orijentacije na poznato – kao polazište prikupljene su sve relevantne informacije o dionicima i aktivnostima u kulturnom životu grada,
- bliskosti s građanima – prikupljanje i analiza stavova i mišljenja građana,
- produktivnosti ostvarene ljudskim potencijalima – prikupljene i analizirane ideje i prijedlozi građana i dionika organiziranih radionica i razgovora,
- autonomije i poduzetništva – u predloženim rješenjima zagovara se autonomija kulturnih dionika poštujući slobodu stvaralaštva uz poticanje poduzetništva na svim razinama,
- zajedničkih uvjerenja i vrijednosti – razvoj kulture grada mora u svom izvorištu poštovati tradiciju kao okvir u kojem su građani izgradili svoja uvjerenja i vrijednosti,
- sklonosti akcijama – jer su one nositelji promjene, a time i jedini način provedbe izabrane Strategije,
- jednostavne organizacije i upravljanja – kako bi se osigurala što lakša provedba izabrane Strategije,
- istovremene opuštenosti i stege – u načinu kreiranja, ali i provedbe utvrđene Strategije.

O nacrtu Strategije provedena je javna rasprava od 19. 11. – 8. 12. 2013. i to objavljivanjem teksta nacrta na gradskim web stranicama te općim pozivom građanima Karlovca da se uključe u javna raspravu i tako doprinesu njezinoj kvaliteti. Dana 28. 11. 2013. u velikoj vijećnici Grada Karlovca održana je javna prezentacija nacrta te su nazočni građani imali prigodu iznijeti svoja stajališta i prijedloge za dopunu ili izmjenu teksta. Tijekom javne rasprave zaprimljen je manji broj pisanih reakcija građana među kojima se nalaze i potpore građana za donošenje Strategije kao i za pojedina predložena rješenja.

Posebno važan doprinos u izradi teksta Strategije dale su rasprave provedene na sastancima Radne grupe, osobito u fazi rasprave nacrta teksta i njegova oblikovanja u prijedlog Strategije kulturnog razvoja grada Karlovca.

STATUSNA ANALIZA

U okviru statusne analize na razini grada Karlovca sagledano je stanje:
- institucionalne kulturne infrastrukture,
- udruga u kulturi i umjetničkih organizacija,
- manifestacija i programa u kulturi,
- kulturne baštine,
- kulturnih potreba građana te
- kulturne politike ostvarene u prethodnom razdoblju.

2.1. Institucionalna infrastruktura kulture

Institucionalnu infrastrukturu čine ključne ustanove kulture:
- Gradsko kazalište „Zorin dom“,
- Gradski muzej,
- Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“,
- Glazbena škola Karlovac i
- Državni arhiv.

Prve četiri ustanove osnovao je grad Karlovac i one danas predstavljaju temeljna uporišta za razvoj kulture u gradu, dok je sukladno propisima osnivač Državnog arhiva u Karlovcu Republika Hrvatska. Danas osnivačka prava nad Glazbenom školom ima Karlovačka županija.

Gradsko kazalište „Zorin dom“

adresa: Domobranska 1
telefon: 047/614-952
fax: 047/614-950
ravnatelj: Srećko Šestan
url: www.zorin-dom.hr
e-mail: ravnatelj@zorin-dom.hr

Želja i namjera da se u Karlovcu sagradi zgrada za potrebe održavanja kazališnih i glazbenih programa postoji još od početka 19. stoljeća. Osamdesetih godina pjevačko društvo «Zora» profiliralo se kao nezaobilazna karlovačka institucija koja je bila nositelj kulturnog života grada Karlovca. Organizirala je koncerte, kazališna gostovanja i ostala kulturna događanja u gradu, upravo sve ono što «Zorin dom» danas čini. Društvo takvoga ugleda moralo je dobiti svoj prostor.

Godine 1886. na inicijativu «Zore» zaključeno je da se u gradu podigne dostojni dom „koji bi bio duševnim i društvenim stjecištem građanstva i stanovništva Karlovca, a koji bi ujedno bio samom gradu ures“. Tako je 1892. za samo sedam mjeseci, prema nacrtima Gjure Carneluttija, u sklopu urbanističke cjeline povijesne Zvijezde, izgrađen Zorin dom. Izgradnju su svojim prilozima financirali sami građani Karlovca. Svojim oblikovanjem, u neorenesansnom stilu bogato razvedenih i oblikovanih pročelja, skladno je uklopljena u okolni ambijent i prostor postojećeg parka.

OSTVARIVANJE KAZALIŠNOG PROGRAMA

U godini 2012. Gradsko kazalište (u daljnjem tekstu: Kazalište) je samostalno ili u suorganizaciji u Karlovcu ili na gostovanjima održalo 202 programa bilježeći 43.509 posjetitelja. Ostvarene su 33 kazališne predstave za građanstvo (kao profesionalne produkcije i koprodukcije), 6 koncertnih programa, 1 izložba, 23 programa dramskog studija, 18 programa baletnog studija, 9 programa Dječjeg zbora „Zorica“ te 12 programa PHPD „Zora“.

Među tradicionalnim programima koje organizira Kazalište, mogu se izdvojiti:

- Karlovački božićno-novogodišnji koncert s 255 posjetitelja,
- Karlovčanima s ljubavlju, Valentinovo s 800 posjetitelja,
- Dan hrvatskog zbornog pjevanja „Zora“ i gosti sa 160 posjetitelja,
- Kloviću u čast, Crkva sv. Martina, Grižane s 40 posjetitelja,
- Noć kazališta s 993 posjetitelja te
- Dan „Zorin doma“, 27. 11. s 303 posjetitelja.

FINANCIJSKI OKVIR

Utvrđeni financijski i kadrovski okvir od strane Grada kao osnivača Kazališta daje početni oslonac u realizaciji predloženog programa. Ukupna sredstva za plaće te materijalne i financijske rashode za sada su dostatni za normalno funkcioniranje Kazališta. Međutim, programski dio financijskog planiranja treba ubuduće razmatrati kao varijabilnu kategoriju u odnosu na planirane programe, koji će se razvijati sukladno potrebama građana i Grada, kao i Županije budući da se radi o ustanovi od šireg društvenog interesa. Analizirajući financijsko poslovanje Kazališta može se zaključiti kako je za redovni rad Kazališta na sadašnjoj razini programa i kvalitete nužno osigurati nešto manje od 5 milijuna kuna, od čega danas osnivač osigurava 80% dok preostalih 20% čine vlastiti prihodi i drugi izvori.

Ako pak prikažemo sredstava koja je Kazalište ostvarilo u razdoblju od 2008. do 2012. iz tri proračunska izvora: Grada Karlovca, Karlovačke županije i Ministarstva kulture, razvidan je premaleni udio županijskog proračuna uvažavajući da se radi o ustanovi čiji su programi od interesa i za građane Županije.

Gradsko kazalište "Zorin dom"	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Grad Karlovac	4.088.403	4.131.802	3.499.270	3.715.765	3.249.230
Ministarstvo kulture	197.000	140.000	130.000	80.000	57.000
Karlovačka županija	87.500	70.000	42.500	35.000	50.000
Ukupno	**4.372.903**	**4.341.802**	**3.671.770**	**3.830.765**	**3.356.230**

Kada govorimo o kapitalnim ulaganjima u Kazalište treba naglasiti kako je u razdoblju od 2008. do 2012. uloženo samo 150.000 kuna pa se u idućem razdoblju trebaju planirati odgovarajuća sredstva za investicijsko održavanje kao što su ulaganja u klimatizaciju i uređenje interijera kazališne zgrade. Zgrada kazališta obnovljena je u razdoblju od 1987. – 2001., s prekidom od 5 godina za vrijeme trajanja ratnih razaranja. Vrijednost radova bila je 5,9 milijuna eura.

RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA

U vrijeme izrade ove Strategije u Kazalištu je stalno zaposleno 19 osoba, povremeno 3 osobe, dok je angažirano 7 vanjskih suradnika. Grad je kao osnivač preuzeo obvezu jačanja kazališnog ansambla u narednom razdoblju s ciljem uspostave profesionalnog ansambla.

VIZIJA I MISIJA KAZALIŠTA

Vizija

Svojim djelovanjem Gradsko kazalište „Zorin dom“ postaje čvrsta kazališna i kulturna institucija od društvene važnosti za Grad i Županiju, a u ostvarenju Strategije kulturnog razvitka Republike Hrvatske i značajna točka djelovanja regionalnih kazališta u cilju širenja kazališne i kulturne djelatnosti.

Misija

Programskim razvojem te profesionalnom produkcijom i koprodukcijom kazališnih predstava, njegujući i razvijajući ostale djelatnosti (Dramski studio, Baletni studio, djelatnost PHPD „Zora“) te uspostavom rada Lutkarskog studija postići sinergiju i postati stjecište scenskih djelatnosti.

STRATEŠKI CILJEVI KAZALIŠTA

Jačati programsku i kulturološku ulogu Kazališta

U okviru ovog strateškog cilja Kazalište namjerava:

- ostvariti uvjete za kontinuiranu profesionalnu premijernu produkciju kazališnih predstava,
- uključiti se u mrežu regionalnih i javnih kazališta i na taj način otvoriti mogućnost većeg broja programa i bolju fluktuaciju umjetnika,
- razvijati suradnju s udrugama koje njeguju kulturni amaterizam, ostvariti realizaciju zajedničkih programa i festivala kao mogućih žarišta kulturne suradnje te mjesta koja povezuju umjetnike (amatere) s vlastitom produkcijom koja kasnije nastavlja živjeti neovisno o festivalima i smotrama,
- u suradnji s gradovima i općinama s područja Županije poduprijeti rad amaterskih skupina te osobito poticati prijenos znanja o nematerijalnoj baštini i organizirati pružanje stručne pomoći voditeljima amaterskih skupina,
- za građane, a osobito djecu i mlade razvijati komunikaciju s ciljanim skupinama, ostvariti bolju prisutnost kazališta u školskom sustavu, organizirati kazališne kampove kao manifestacije koje pridonose razvoju senzibiliteta i ljubavi prema kazalištu kao djelovanju u odgoju publike i budućih kazališnih djelatnika,
- organiziranjem neformalnog kazališnog obrazovanja, nizom radionica i seminara unapređivati kazališnu kulturu,
- sudjelovati i tehnički podržavati realizaciju dogovorenih gradskih i županijskih manifestacija i programa,
- pridonositi razvoju kulturnog turizma, a osobito unapređenjem kvalitete kazališnih programa i bolju komunikaciju među organizatorima kulturnih sadržaja kako bi se programi koordinirali te pridonijelo povećanju broja festivala, programa, radionica, prezentacija.

Jačati programsku suradnju

Kazalište će ovaj strateški cilj ostvarivati suradnjom s:

- ustanovama i tvrtkama u Karlovcu, a osobito suradnju i partnerstvo s tvrtkama i organizacijama čije su usluge i proizvodi komplementarni našima, uz maksimalno korištenje iskustva, resursa, tehničke opreme i prostora,
- ustanovama i tvrtkama u Hrvatskoj s kojima će ostvariti partnerske odnose i zajedničkim programskim sadržajima promovirati Grad i Županiju te poticati sklapanje sporazuma (godišnjih i višegodišnjih) težeći prema trajnijim oblicima suradnje,
- međunarodnom razinom, osobito s institucijama i pojedincima iz kulturnog sektora EU, kulturnim programima i projektima kao i korištenjem međunarodnih izvora financiranja.

Gradski muzej Karlovac

adresa: Strossmayerov trg 7
telefon: 615-980
fax: 615-981
ravnatelj: Hrvojka Božić
url: www.gmk.hr
e-mail: gradski-muzej@ka.t-com.hr

Inicijative za osnivanjem muzeja u Karlovcu javljaju se od kraja 19. stoljeća, no tek 18. prosinca 1904. godine Gradsko zastupstvo iznosi mišljenje o potrebi osnivanja muzeja i osigurava inicijalna sredstva od 500 kruna. Nedostatna sredstva nisu omogućila početak rada te je tek 1911. osnovan Muzealni odbor sa zadaćom prikupljanja građe, čijem je smještaju trebala poslužiti jedna privremeno dodijeljena prostorija na drugom katu Gradske vijećnice.

Aktivnosti na sakupljanju predmeta zamiru tijekom I. svjetskog rata i obnavljaju se tek nakon II. svjetskog rata, 1952. godine, kada se kao prva stručna osoba (kustos) zapošljava profesorica Ivana Vrbanić. Već iduće 1953. Muzeju je dodijeljen jedan od najstarijih sačuvanih objekata barokne stambene arhitekture tipa curiae iz prve polovine 17. st. koju je dao izgraditi karlovački general Vuk Krsto Frankopan u Zvijezdi u kojoj je i danas sjedište Gradskog muzeja Karlovac.

Gradski muzej Karlovac ubrzo se i službeno spaja s Galerijom slika grada Karlovca osnovanom 12. srpnja 1945. kao prvom galerijskom ustanovom osnovanoj u Hrvatskoj nakon II. svjetskog rata i prvom aktivnom muzejsko-galerijskom institucijom grada Karlovca.

Osnivač muzeja je Grad Karlovac. Kao javna i neprofitna ustanova Muzej obavlja djelatnosti sabiranja, zaštite, istraživanja, dokumentiranja i komuniciranja predmeta kulturne baštine i suvremene umjetnosti grada Karlovca, karlovačkog područja i njegovih stanovnika. Zakonski okvir unutar kojeg Gradski muzej Karlovac djeluje čine nacionalni zakoni i pravilnici. Muzej ima Prirodoslovni, Arheološki, Etnografski, Galerijski, Kulturno-povijesni, Povijesni odjel i Odjel suvremene povijesti. Muzejski predmeti su organizirani u zbirke unutar pojedinih odjela.

Sjedište muzeja nalazi se od 1953. godine u kuriji iz prve polovice 17. stoljeća u središtu karlovačke Zvijezde na Strossmayerovom trgu 7. U vlasništvu Gradskog muzeja je zgrada Galerije Vjekoslav Karas i Memorijalna kuća obitelji Ribar u Vukmaniću, a na korištenje Muzeju je dodijeljen prostor Branič kule na Starom gradu Dubovcu, Vojni kompleks Turanj i Bosanski magazin. Za sve lokacije u sastavu Gradskog muzeja Karlovac treba pronaći način organiziranja i provedbe čuvarske i prijemne službe, a za lokacije Stari grad Dubovac, Lapidarij Topusko i Memorijalna kuća obitelji Ribar u Vukmaniću te Bosanski magazin potrebno je definirati status i buduću namjenu.

Galerija „Vjekoslav Karas“

Galerija „Vjekoslav Karas“ sagrađena je 1975. godine u Novom centru. Izložbeni prostor na prvom katu najatraktivniji je i najopremljeniji izložbeni prostora u Karlovcu, karakterizira ga preglednost i fleksibilnost. U Galeriji „Vjekoslav Karas“ održavaju se povremene likovne i muzejske izložbe. Izložbena djelatnost vezana uz suvremenu likovnu umjetnost problematizira i vrednuje suvremenu karlovačku te prati i prezentira nacionalnu umjetničku scenu.

Stari grad Dubovac

Stari grad Dubovac najstariji je karlovački spomenik. Bogata povijest i pionirska odluka da bude sačuvan u ime kolektivne memorije rano su ga učinili omiljenim okupljalištem građana te je već od 1896. godine u općinskom vlasništvu i otvoren za javnost. Suvremenu obnovu, od 1952. do 1961., pod okriljem Konzervatorskog zavoda Hrvatske vodila je Greta Jurišić. Kao vlasnik, Gradski muzej Karlovac upravljao je Dubovcem od 1965. do 2007., a trenutno je korisnik Branič-kule s vidikovcem u kojoj je postavljena i izložba „Oko Kupe i Korane" autora Laze Čučkovića i Željka Kovačića.

Dubovac je prozvan po nekadašnjoj hrastovoj (dubovoj) šumi koja ga je okruživala a prenio ga je na suvremenu gradsku četvrt na karlovačkoj periferiji. I kao što se u 16. stoljeću govorilo „Karlovac pod Dubovcem", jer je Dubovac bio stariji i poznatiji, tako je i danas Stari grad na brdu povrh Kupe najuočljivije obilježje karlovačkog kulturno-povijesnog krajolika na koji se otvara pogled s auto-ceste.

Najvažniji predložak za obnovu u 20. stoljeću bila je snimka vojnog inženjera Kreya iz 1777. na kojoj je dokumentirana građevina tipa kaštela, zidana uglavnom lomljenim kamenom, nepravilna četvrtasta tlocrta, ojačana ugaonim kulama. Četvrtasta branič-kula za otprilike dva kata nadvisuje tri oble, dvokatne kule između kojih su pak razvijena krila s obrambenim, skladišnim i stambenim prostorijama. Međašem u graditeljskoj povijesti može se smatrati godina 1511. kada tadašnji vlasnik, Bernardin Frankopan, u jednom svom pismu spominje da je Dubovac od pretežno drvenog postao kameno zdanje.

Od 1997. provode se i arheološka istraživanja koja su razotkrila bogate prapovijesne i starovjekovne slojeve nekadašnjeg naselja, osobito značajnog u kasno brončano i rano željezno doba. U srednjem se vijeku Dubovac razvio kao naselje s utvrdom na rubu Podunavlja, tek stotinjak kilometara udaljeno od mora, na raskrižju riječnih i cestovnih putova te na području velike gustoće utvrđenih položaja. Prvi put se spominje 1339. godine, kada dobiva svojeg prvog župnika. Često pisana glagoljicom, svjedočanstva o trgovačkim i obrtničkim, pravnim i školskim okolnostima života dubovačkih purgera-slobodnjaka najbrojnija su tijekom nekoliko desetljeća koja prethode zlosretnom Velikom petku 1578., kada su Osmanlije do temelja poharale njihovu varoš. Izbjeglice su već iduće godine pribježište pronašle u novoosnovanom i hitro građenom Karlovcu, a preostao je samo kaštel što ga je, zajedno s dubovačkim veleposjedom, tih godina od Jurja Zrinskog kupilo Ratno vijeće koje je rukovodilo hrvatskom vojnom granicom. Premda zemljišno nevelik, dubovački veleposjed je bio gospodarski značajan kao regionalno trgovište. Njegovi su vlasnici bile, između ostalih, i značajne velikaške obitelji: Sudar (1387.-1426.), Frankopan (1442.-1550.) i Zrinski (1550.-1578.), a potom karlovačko vojno zapovjedništvo (1678.-1810.).

Vojni kompleks Turanj

Na južnim prilazima gradu Karlovcu, između državne ceste Karlovac-Slunj-Plitvice-Split i rijeke Korane, u prigradskom naselju Turanj, nalaze se ostaci austrijske vojarne, svjedok zanimljive i bogate vojne prošlosti grada Karlovca.

Povijest Turnja vezana je uz nastanak karlovačke tvrđave. Podiže se u isto vrijeme kada i tvrđava, kao predstraža tvrđavi i zaštita za mostove preko rijeka Korane i

Mrežnice. Godine 1582. završena je gradnja drvene stražarske kule. Taj prvi "turan" podignut je na zaravni u blizini mosta preko Korane, u 18 st. prozvan je Križanić Turanj po zapovjednicima krajiške straže - braći Križanić. Do tada je izgrađeno niz objekata o čemu svjedoči tlocrt Martina Klausa, karlovačkog oružara iz 1712.

Pomicanjem granice nakon mira u Srijemskim Karlovcima 1699. godine, Turanj je izgubio značenje predstraže ali je i dalje ostao u vlasništvu Karlovačkog generalata. Od 1746. sjedište je Turanjske krajiške kapetanije, a nakon provedenih reformi uključen je u sastav Slunjske pukovnije. Krajem 18. st. podižu se na Turnju zidane manufakture za potrebe krajiške vojske. Nakon njihove propasti tamo se smješta matematička škola za časnike Ogulinske i Slunjske pukovnije. Turanj ostaje u posjedu vojnih vlasti i u vrijeme monarhističke i socijalističke Jugoslavije.

Ratna zbivanja u Domovinskom ratu potvrdila su Turanj kao predstražu Karlovaca. Na Turnju su hrvatski branitelji zaustavili i slomili pokušaje zauzimanja grada, tu su vođeni brojni pregovori o uspostavljanju primirja, odvijale se razmjene zarobljenika, prihvaćali izbjegli i prognani. Turanj je za Karlovčane simbol pobjede, povratka i novog života na ratom opustošenim područjima. Na mjestu vojarne danas su ostaci objekata oštećeni u Domovinskom ratu, kasnije dodatno devastirani. Na prostoru oko objekata smještena su sredstva borbene tehnike iz zbirke oružja i vojnih vozila Domovinskog rata.

U budućnosti Turanj bi trebao postati mjesto istraživanja i komuniciranja saznanja o ulozi grada Karlovca i karlovačkog kraja u vojnoj povijesti Hrvatske i Europe. Prvi korak je uređenje prostora za izložbu Karlovac 1991.- 1995. u zgradi koju su branitelji tijekom Domovinskog rata popularno nazvali Hotel California.

Memorijalna kuća obitelji Ribar u Vukmaniću

Memorijalna kuća obitelji Ribar, površine cca 300 m², smještena u selu Vukmanić 14 km od Karlovca, darovana je 1964. godine Gradskom muzeju Karlovac te je u njoj od 1968. do Domovinskog rata na 1. katu zgrade bila postavljena izložba o životu i radu članova obitelji Ribar. Tijekom Domovinskog rata zgrada je teško devastirana, a najveći dio građe je otuđen. Nakon 1995. objekt je obnovljen, a do sada u njega nisu vraćeni muzejski sadržaji. Otuđenjem i nepovratnim uništenjem muzejske zbirke prijeratna memorijalna funkcija prostora dovedena je u pitanje.

Zgrada Bosanskog magazina

Zgrada Bosanskog magazina s kraja 18. st., površine cca 1300 m², bivši je vojni objekt smješten na jedinom sačuvanom bastionu karlovačke Zvijezde. Zgrada je 2011. predana na privremeno korištenje Gradskom muzeju Karlovac za smještaj zbirki iz Domovinskog rata.

Muzejska zbirka Topusko

Od 2010. u vlasništvu Gradskog muzeja Karlovac nalazi se Muzejska zbirka Topusko gdje je trenutno i pohranjena s namjerom izlaganja in situ. Dvadesetak kamenih spomenika, datiranih od 1. do 19. st. već se nalazi na stalnoj izložbi u predvorju hotela Toplice u Topuskom, a nekoliko eksponata je izloženo u parkovima na mjestima gdje su i nađeni. Priprema se otvaranje novog lapidarija sa stotinjak izložaka u Draškovićevim podrumima u Topuskom.

FINANCIJSKI OKVIR

Godišnji prihodi i rashodi muzeja kreću se oko iznosa od 3,5 milijuna kuna, od kojih nešto više od 65% osigurava grad Karlovac kao osnivač, dok 20% čine vlastiti prihodi, a preostala sredstva se osiguravaju iz drugih izvora (u 2011. je 12,4% bilo osigurano iz proračuna Ministarstva kulture, a 2010. je Karlovačka županija osigurala 1,4% sredstava).

Ako pak prikažemo sredstava koja je Gradski muzej ostvario u razdoblju od 2008. do 2012. iz tri proračunska izvora: Grada Karlovca, Karlovačke županije i Ministarstva kulture razvidno je premalen udio županijskog proračuna, koji se tijekom prikazanog razdoblja drastično smanjio, uvažavajući da se radi o ustanovi čiji su programi od interesa i za građane Županije.

Gradski muzej	**2008.**	**2009.**	**2010.**	**2011.**	**2012.**
Grad Karlovac	3.268.216	2.996.244	3.004.090	2.861.466	3.518.156
Ministarstvo kulture	533.066	190.262	264.738	75.000	156.711
Karlovačka županija	30.000	12.274	14.726	2.000	7.000
Ukupno	**3.831.282**	**3.198.780**	**3.283.554**	**2.938.466**	**3.681.867**

RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA

U Muzeju je zaposleno 17 djelatnika na neodređeno vrijeme. Najveći dio zaposlenih čini stručno osoblje koje obavlja sve poslove vezane za 46 muzejskih zbirki koje su razvrstane u sedam muzejskih odjela. Kada se tome pridoda broj lokacija na kojima muzej djeluje tada je razvidno da je nužno dalje razvijati ljudske potencijale kako bi se svi poslovi mogli uspješno i na vrijeme obavljati. Posebno treba naglasiti kako muzej uz intenzivan stručni rad producira veliki broj programa i to u vrlo skromnim prostornim mogućnostima.

VIZIJA I MISIJA

U Strateškom planu Gradskog muzeja Karlovac za razdoblje 2013.-2015. utvrđena je vizija i misija ustanove te strateške odrednice daljnjeg razvoja ustanove.

Vizija Gradskog muzeja Karlovac

Biti izvrsna, vodeća ustanova u kulturi grada Karlovca koja će temeljem rezultata dosljednog stručnog muzejskog rada pridonijeti stvaranju kvalitetnijeg društvenog i kulturnog ozračja u gradu Karlovcu te snažno obilježiti identitet grada i okolice.

Poslanje Gradskog muzeja Karlovac

Gradski muzej Karlovac je javna, neprofitna ustanova utemeljena 1904. godine sa svrhom očuvanja i predstavljanja baštine grada Karlovca, karlovačkog područja i njegovih stanovnika. Muzej svoje poslanje provodi prikupljanjem, zaštitom, istraživanjima i dokumentiranjem predmeta baštine i suvremene umjetnosti predstavljajući ih na izložbama, obrazovnim programima, publikacijama i drugim aktivnostima. Težeći otvorenosti i pristupačnosti, a ispunjavajući svoje poslanje, Muzej pruža podršku korisnicima u dostizanju mudrosti kao temeljnog jamstva postizanja ravnoteže između očuvanog bogatstva baštine i izazova suvremenog razvoja.

Vrijednosti Gradskog muzeja Karlovac

Strateški plan Gradskog muzeja Karlovac temelji se na vrijednostima koje motiviraju muzejsko djelovanje i jamče postizanje izvrsnosti u ostvarenju zadanih ciljeva.

Stručnost
Potpora i poštovanje stručnog muzejskog rada u bavljenju materijalnom i nematerijalnom kulturnom i prirodnom baštinom grada Karlovca i okolice u upravljanju zbirkama Gradskog muzeja Karlovac koje predstavljaju neiscrpan izvor za istraživanje i razumijevanje povijesti te jačanje identiteta stanovnika grada Karlovca, karlovačkog područja i Republike Hrvatske.

Edukativnost
Poticanje stvaranja neformalnog obrazovnog okruženja u kojem najširi spektar korisnika bilo svjesno bilo nesvjesno svoje slobodno vrijeme provodi na kvalitetan način (utvrđivanjem i proširivanjem poznatog, otkrivanjem, istraživanjem i doživljavanjem nepoznatog) te ga potiče na kritičko razmišljanje i pridonosi osobnom razvoju pojedinca, njegovom samopoštovanju te razvoju zajednice u cjelini. Usmjerenje na programe za djecu i mlade jer se kod njih tek stvara pogled na svijet i sebe samoga, razvija osobnost i društvena osviještenost.

Komunikativnost
Potpora osmišljavanju muzejskih izložbi i drugih oblika prezentacije kulturne i prirodne baštine grada Karlovca i okolice uz korištenje suvremenih tehničkih mogućnosti, a posebno prezentacijom zbirki na internetu u cilju što većeg širenja spoznaja o baštinjenom bogatstvu. U muzejskoj komunikaciji je potrebno pronalaziti nove mogućnosti prezentacije muzejskih predmeta i priča koje oni mogu ispričati i izvan samoga muzeja u javnom prostoru grada, školama, i sl. Javnu sliku muzeja jačati u suradnji s medijima, volonterima, prijateljima muzeja i sl. Inzistiranjem na komunikativnosti jača se upliv Gradskog muzeja Karlovac na suvremeni, društveni i kulturni trenutak lokalne zajednice.

Posebnost muzejskog doživljaja
Poticanje stvaranja muzejskog okruženja u kojem će najširi spektar korisnika „zaboraviti" stvarnost u kojoj žive te će im omogućiti aktivno uživanje u lijepom i očuđujućem, što će ih učiniti ponosnima i sretnima, sklonijima toleranciji, empatiji i poštivanju drugih i drugačijih. Obraćanje posebne pažnje programima za djecu i mlade.

Pouzdanost
Gradski muzej Karlovac surađujući s najširim krugom partnera i suradnika (javna uprava, gospodarski sektor, baštinske ustanove, visokoškolske i znanstvene ustanove, strukovne udruge, ostale udruge građana, pojedinci - profesionalci najrazličitijih profila i amateri, volonteri...) planira, organizira i realizira brojne programe, pri tome posebnu pažnju posvećuje stvaranju transparentnog suradničkog okruženja punog povjerenja. Rad Gradskog muzeja Karlovac očituje se u poštivanju ICOM-ovog Etičkog kodeksa i svih zakonskih normi Republike Hrvatske.

STRATEŠKI CILJEVI

U Strateškom planu Gradskog muzeja za razdoblje od 2013. do 2015. utvrđeni su sljedeći strateški ciljevi:

1. poticanje kvalitetnijeg funkcioniranja Muzeja u smislu očuvanja, zaštite, istraživanja i promocije muzejske baštine kao i ostvarivanja društvene uloge muzeja, a osobito:
   1.1. razvoj muzejske infrastrukture,
   1.2. povećanje razine inventiranosti, istraženosti, obrade i prezentacije te zaštite i očuvanja muzejske građe i spomeničke baštine,
   1.3. postizanje statusa regionalnog muzeja,
   1.4. upravljanje radnom uspješnosti,
   1.5. prepoznavanje potreba zajednice,
   1.6. stvaranje dobre slike muzeja u javnosti,
   1.7. partnerstvo s drugim subjektima (kulturnim, obrazovnim, gospodarskim);

2. veća dostupnost kulturne baštine u digitalnom okruženju, a osobito uvođenje novih oblika komunikacije i novih medija u prezentaciji muzejske građe;

3. poticanje institucionalne i izvaninstitucionalne međuregionalne i međunarodne suradnje, a osobito izgradnja mreže partnerstva i suradnja na izradi projekata.

Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“, Karlovac

adresa: Šestićeva 1
telefon: 412-377
fax: 412-371
ravnateljica: Frida Bišćan
url: www.gkka.hr
e-mail: gk-igk@ka.htnet.hr

Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ osnovana je 1. ožujka 1838. godine kao „Ilirsko čitanja društvo“ i ubrzo je postala najpopularnija kulturna ustanova u gradu. Ilirski pokret i hrvatski narodni preporod, te položaj grada Karlovca na križištu prometnica i na slivu četiriju rijeka - Kupe, Korane, Mrežnice i Dobre - utječe na sveukupni gospodarski i kulturni razvoj grada. Čitaonica uz čitaoničku djelatnost počinje skupljati i knjižnu građu i ubrzo je posuđuje svojim korisnicima. Iz tog vremena sačuvana je i zbirka knjiga označena ilirskim grbom - polumjesecom i zvijezdom.

Fond Ilirske knjižnice u početku je bio skroman jer nije bilo sredstava za nabavu knjiga, pa su prve knjige darovali osnivači iz svojih kućnih zbirki. Potporom gradske uprave i od novca dobivenog članarinom počinju se kupovati knjige koje će pronositi novi duh, ideje i ljubav za domovinu i narodni jezik, kao i „znanstvene i krasoslovne knjige inih naroda“. Iz te Knjižnice danas je sačuvano oko 180 svezaka, uglavnom knjiga iz lijepe književnosti, povijesti, zemljopisa kao i nekoliko primjeraka periodike. Žig Ilirske čitaonice povezuje tu ustanovu s današnjom knjižnicom. Knjige iz Ilirske čitaonice danas se čuvaju u Zavičajnoj zbirci Gradske knjižnice.

Godine 1861. u okviru Karlovačke čitaonice počinju se tiskati prve novine na hrvatskom jeziku „Karlovački viestnik“. Rad knjižnice u vrijeme banovanja Khuen Hedervaryja jenjava. Početkom 20. stoljeća ponovo počinje aktivnost knjižnica te uz Pučku knjižnicu (1905.) i Hrvatski sokol osniva svoju Sokolsku čitaonicu (1906.). Obje se spajaju 1907. godine u jedinstvenu ustanovu. Od 1910. godine knjižnica i čitaonica djeluju pod nazivom „Gradska knjižnica“. U tom se razdoblju organiziraju mnoge aktivnosti u okviru knjižnice, a osobito brojna predavanja. Knjižni fond tada je brojao oko 10.000 knjiga. Između dva rata rad knjižnice se nastavlja smanjenim intenzitetom, a tijekom drugog svjetskog rata gotovo se potpuno gasi.

Nakon 1948. godine djelatnost Knjižnice se proširuje raznovrsnim aktivnostima. Broj knjiga raste, kao i broj članova knjižnice. Godine 1952. knjižnica je smještena u Gundulićevoj ulici uz rijeku Kupu na samom rubu gradske Zvijezde. Godine 1956. osniva se zasebni Odjel za djecu i omladinu, i otada se toj djelatnosti posvećuje posebna pažnja. Otvoren je čitaonički prostor u Banjavčićevoj ulici u staroj gradskoj jezgri.

Povećani broj knjiga i veliki broj članova nametnuo je pitanje dugoročnog rješenja radnih i spremišnih prostora. Prva etapa nove knjižnice, površine 1600m² izgrađena je 1976. godine. Godine 2003. Grad Karlovac donio je odluku o nastavku gradnje uz male izmjene prvobitnog projekta. Dodatnih 2000m² će uvelike olakšati rad u tada već pretrpanom prostoru, pružiti korisnicima više sadržaja i riješiti problem prostora knjižnice za duži niz godina. Za vrijeme Domovinskog rata knjižnica je bila teško oštećena (procijenjena šteta preko 150.000 eura). Posljedice ratne štete sanirani su tijekom 1995. i 1996. godine. Svečano otvaranje dograđenog dijela knjižnice bilo je povodom manifestacije Mjesec hrvatske knjige, 15. listopada 2007. Sredstva za dogradnju osigurali su Grad Karlovac, Ministarstvo kulture Republike Hrvatske i Karlovačka županija.

Danas su osnovne funkcije Knjižnice:

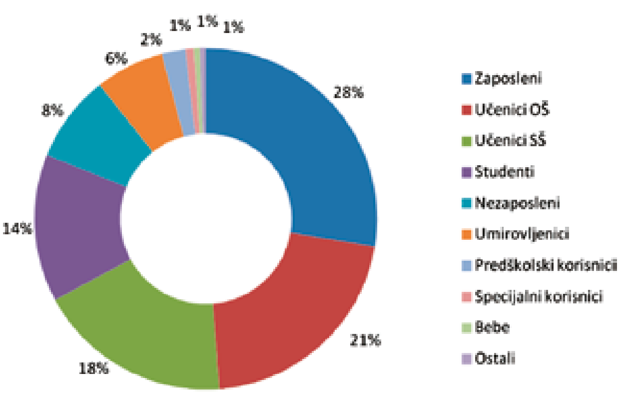
- nabava knjižne i neknjižne građe na svim medijima,
- stručna i tehnička obrada građe,
- preventivna zaštita građe,
- stvaranje i čuvanje posebnih zbirki,
- davanje građe na korištenje,
- organizacija književnih tribina, predavanja, izložaba i drugih programa,
- izdavačka djelatnost te
- matičnost za knjižnice na području Karlovačke županije.

U okviru Knjižnice uz zajedničke službe djeluju sljedeći odjeli:

- Informativno-posudbeni odjel,
- Odjel za djecu i mladež i igraonica,
- Studijski odjel,
- Zavičajni odjel,
- Glazbeni odjel,
- Bibliobusna služba,
- Knjižnica i čitaonica Švarča te
- Knjižnica za mlade.

Godišnje Knjižnicu posjeti preko 280.000 građana, a prosječno dnevno kroz Odjel posudbe prođe 580 građana po čemu lako možemo uočiti njezinu ulogu u kulturnoj infrastrukturi ne samo Karlovca već i čitave Županije. U Knjižnicu je upisano više od 10.000 članova.

Prikaz korisnika Knjižnice na godišnjoj razini

Knjižnica organizira brojne aktivnosti i programe od izložaba i radionica do promocija knjiga i susreta s književnicima i ilustratorima. Posebne aktivnosti i programi usmjereni su prema djeci i mladima, pa je tako organiziran program za bebe i njihove roditelje. Od brojnih programa koje organizira knjižnica navest ćemo neke: Đački dani, predavanja, projekcije filmova, kvizovi, prigodni programi i svečanosti, program Mladi knjižničar, program Sat druženja s „velikom“ knjigom, dječje kazališne predstave, misaona igra Go, igraonice, računalna izobrazba i dr.

Knjižnica ima organizirani Glazbeni odjel gdje korisnici mogu posuđivati i upoznavati se s glazbenom građom.

Knjižnica uz svoje prostore koristi i prostore Knjižnice i čitaonice na Švarči i Knjižnice za mlade. Također, organizirana je i bibliobusna služba koja obilazi 41 stajalište na područja grada Karlovca i Ozlja te još osam općina u Karlovačkoj županiji.

Karlovačka knjižnica obavlja matičnu službu za knjižnice u Županiji. Na području Karlovačke županije djeluje sedam narodnih knjižnica, dok 15 općina nema organiziranu knjižničnu djelatnost. I ovaj podatak govori o značaju karlovačke Knjižnice za šire područje.

Uz matičnost središnja je knjižnica Slovenaca u Republici Hrvatskoj.

FINANCIJSKI OKVIR

Sredstva za rad Knjižnice osiguravaju se iz: gradskog proračuna, županijskog proračuna, proračuna Ministarstva kulture, donacijama, fondova te vlastitim prihodima: članarinama i zakasninama, najamninama, prodajom knjiga i drugim uslugama. Ako prikažemo sredstava koja je Gradska knjižnica ostvarila u razdoblju od 2008. do 2012. iz tri proračunska izvora: Grada Karlovca, Karlovačke županije i Ministarstva kulture razvidno je premalen udio županijskog proračuna, pogotovo ako se ima u vidu da je riječ o ustanovi čiji su programi od interesa i za građane Županije, a što je vidljivo po broju korisnika i pruženih usluga.

Gradska knjižnica IGK	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Grad Karlovac	6.257.286	6.669.075	6.154.871	5.947.811	6.481.990
Ministarstvo kulture	530.000	490.000	500.000	460.000	460.000
Karlovačka županija	70.000	20.000	21.000	7.000	20.000
Ukupno	**6.857.286**	**7.179.075**	**6.675.871**	**6.414.811**	**6.961.990**

Što se tiče kapitalnih ulaganja u Gradsku knjižnicu treba se podsjetiti da su novi radni prostori otvoreni u listopadu 2007., a u idućem četverogodišnjem razdoblju u kapitalna ulaganja uloženo je dodatnih 996.628 kuna. U idućem razdoblju potrebno je planirati dodatna sredstva za investicijsko ulaganje kako bi se u potpunosti završila sanacija starog dijela zgrade (stolarija i izolacija fasade).

VIZIJA I MISIJA

Vizija

Vizija Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“ je osigurati svim građanima jednaku dostupnost svim vrstama informacija, širokom spektru znanja, svjetskoj i nacionalnoj kulturnoj baštini i raznovrsnim oblicima kulturne razonode kao osnovama za učenje tijekom cijeloga života, neovisno odlučivanje i kulturni razvitak pojedinaca i društvenih skupina. Kao matična knjižnica Karlovačke županije želimo postati ravnopravnim i sastavnim dijelom mreže hrvatskih i europskih knjižnica.

Misija

Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ suvremeno je organizirana narodna knjižnica, među pet najvećih narodnih knjižnica u Hrvatskoj. Ona je ujedno najveća i najstarija kulturna ustanova u Gradu Karlovcu i Karlovačkoj županiji, osnovana 1. ožujka 1838. na poticaj uglednih građana Karlovca. Počinje djelovati pod nazivom «Ilirsko čitanja društvo» i temelji se na idejama ilirskog pokreta. Tijekom toga razdoblja ona je bila i ostala središte kulturnih zbivanja u gradu; mjesto koje sakuplja i čuva pisanu riječ i na taj način promiče kulturu i povijest hrvatskog naroda.

STRATEŠKI CILJEVI

U Strateškom planu za razdoblje od 2012. do 2014. Knjižnica je kao strateške ciljeve utvrdila:

Razvoj čitalačke kulture i pismenosti, cjeloživotno učenje, bolja dostupnost informacija, a osobito:

- jednake mogućnosti za sve građane u korištenju pristupa znanju i informacijama,
- pristup telekomunikacijskoj i informacijskoj infrastrukturi,
- osiguravanje uvjeta za nabavu različite vrste građe,
- analiza i vrednovanje dijela građe (zavičajna zbirka) i njezina zaštita (fizička i digitalizacijom),
- nakladnička djelatnost,

- podizanje razina svih vrsta pismenosti,
- promicanje čitanja,
- sustavno istraživanje potreba korisnika,
- kontinuirano i sustavno obrazovanje knjižničnih djelatnika,
- suradnja na međunarodnoj razini te
- uključivanje u turističku ponudu.

Jačanje mreže knjižnica, a osobito:
- izgradnja mreže knjižnica na području Karlovačke županije,
- razvoj svih narodnih knjižnica i njihovo međusobno informatičko povezivanje.

Glazbena škola Karlovac

adresa: Augusta Cesarca 3
telefon: 047/615-161
fax: 047/615-135
ravnateljica: Ljiljana Ščedrov
url: www.glazbena-ka.hr

U Republici Hrvatskoj djeluju 82 glazbene škole, a Glazbena škola u Karlovcu jedna je od 30 glazbenih institucija koja osim osnovne ima i srednju školu. To je jedina umjetnička škola u Karlovačkoj županiji. Polazi je 514 učenika koji, osim nastave iz teoretskih predmeta, sviraju i jedan od instrumenata: klavir, gitaru, violinu, violu, violončelo, kontrabas, blok flautu, flautu, klarinet, obou, saksofon, kornu, trubu, harmoniku, orgulje ili udaraljke. Škola ima i dislocirana razredna odjeljenja u Vrbovskom, a prema potrebi i u Ozlju, Dugoj Resi i ostalim bližim mjestima. U okviru Glazbene škole djeluju Karlovački komorni orkestar, gudački orkestar učenika osnovne i srednje škole, školski puhački orkestar i orkestar gitara. Škola se nalazi u prekrasnoj zgradi palače obitelji Reiner (izgrađene 1896. godine) u ulici Augusta Cesarca, ima malu koncertnu dvoranu s 80 mjesta te se ubraja među najljepše školske zgrade u Hrvatskoj. Brojni uspjesi nekadašnjih učenika Glazbene škole kao i komornih ansambala i orkestara nastalih u okviru škole stvorili su glazbenu tradiciju koja je bitno oblikovala kulturni život grada Karlovca tijekom dva stoljeća.

Glazbena škola Karlovcu smatra se, prema postojećim podacima, najstarijom samostalnom glazbenom školom u Hrvatskoj. Osnovana je uredbom Kraljevskog namjesničkog vijeća br. 16 192 od 10. listopada 1804. godine. Škola je počela raditi 1. prosinca 1804. godine u prizemlju Gradskog magistrata u prostoriji s jednim stolom, nekoliko stolica i stalkom za note. Prvi učitelj glazbe Franz Zihak bio je ujedno i gradski orguljaš. U početku škola je imala dvadeset učenika koji su učili klarinet, obou, fagot, rog i violinu te pjevanje i dirigiranje. Za potrebe škole Gradski je magistrat iz Beča naručio kompletan instrumentarij čak i jedan dobar klavir.

Tijekom proteklih tridesetak godina broj učenika povećao se na 514, a broj nastavnika na 45. Otvoreni su i novi odjeli: za harmoniku, gitaru, orgulje i udaraljke. Godine 1975. škola je dobila sadašnju zgradu. Deset godina kasnije otvorena je i koncertna dvorana u kojoj je do danas održano preko 650 koncerata. Tu su muzicirali osim učenika i studenata i međunarodno priznati umjetnici te mladi umjetnici na početku svoje karijere.

Pri Glazbenoj školi osnovan je 1986. godine Karlovački puhački orkestar, a zatim 1987. i Karlovački komorni orkestar.

Karlovačka glazbena škola, danas kao i nekad, okuplja čitav glazbeni potencijal grada. Nastavnici i učenici – sadašnji i bivši – sudjeluju u kulturnom životu grada Karlovca svirajući u Karlovačkom komornom orkestru i Gradskom puhačkom orkestru. Učenici sudjeluju u školskom gudačkom i puhačkom orkestru, u orkestru gitara te zborovima osnovnoškolskog i srednjoškolskog uzrasta. U prostorima škole djeluju dječji zbor Cicibani, Karlovački vokalni oktet. Učenici Glazbene škole sudjelovali su na raznim glazbenim natjecanjima i pokazali odlične rezultate. U posljednjih su 30 godina dobili oko 180 vrijednih priznanja. Među najznačajnijim priznanjima su Priznanje grada Karlovca za 1973. i 1984. godinu te Plaketa grada Karlovca 2004.

Cilj djelovanja Glazbene škole – kao jedine umjetničke škole u Županiji – uvijek će biti prenošenje glazbenog znanja i umijeća što većem broju djece i mladeži. Glazbeno obrazovanja pružit će im mogućnost cjeloživotnog bavljenja glazbom bilo kao glazbenicima ili glazbeno obrazovanoj publici. Djelovanje Glazbene škole može se obogatiti i proširiti područjima za koja već sada postoji osobit interes djece, mladeži i odraslih građana, a to su:

- otvaranje dislociranih razrednih odjela u onim županijskim mjestima koja nemaju mogućnost glazbenog obrazovanja,
- organiziranje programa glazbenog obrazovanja odraslih,
- otvaranje programa, odnosno odjela za klasični balet i/ili suvremeni ples.

Proširenje djelatnosti Glazbene škole zasigurno će vidljivo utjecati na podizanje kvalitete i oplemenjivanje života građana Karlovca i Karlovačke županije.

KARLOVAČKI KOMORNI ORKESTAR

Karlovački komorni orkestar osnovan je 1987. god. na inicijativu nastavnika gudačkog odjela Glazbene škole. Samo nekoliko gradova u Hrvatskoj, uz one koji imaju orkestre uz operna kazališta, ima takav orkestar: Varaždin, Dubrovnik, Zadar i Karlovac. Posebnost karlovačkog je da članove orkestra čine profesori Glazbene škole te sadašnji i bivši učenici. Spomenimo da orkestar želi u budućnosti proširiti svoje djelovanje (ovisno o raspoloživosti potrebnih glazbenika) i nastaviti slavnu tradiciju Simfonijskog orkestra koji je djelovao u Karlovcu 1949. – 1966., a kojeg se i danas sjećaju brojni Karlovčani.

Kontinuiranim nastupima – najmanje 2 koncerta u sezoni - Karlovački komorni orkestar stvara novu kvalitetu gradskog kulturnog i glazbenog života. Tijekom 25 godina djelovanja orkestar je imao više od pedeset koncerata pred karlovačkom publikom – samostalni ili u suradnji s PHPD „Zora“, Chorusom Carolostadien, Karlovačkim vokalnim oktetom, brojnim solistima i talentiranim učenicima.

Repertoar je najvećim dijelom određen gudačkim sastavom orkestra te se, uglavnom, sastoji od skladbi iz razdoblja bečke klasike i baroka uz povremena proširenja programa djelima romantičkih i suvremenih skladatelja. Orkestar na svojim koncertima gotovo uvijek ima i djela hrvatskih skladatelja, a prvi CD u cjelosti je posvećen hrvatskoj glazbenoj baštini.

Karlovački komorni orkestar uspješno je predstavio Karlovac i njegovu kulturu u Zagrebu, Čakovcu, Zadru, Ogulinu, Jastrebarskom, Ozlju. Bilo bi korisno i dobro da i u vremenima koja dolaze nastavi ovu kulturnu promidžbu i na drugim gostovanjima, kako u Hrvatskoj tako i u zemljama Europske unije.

Državni arhiv u Karlovcu

adresa: Ljudevita Šestića 5
telefon: 047/412-366
fax: 047/412-362
ravnateljica: Davorka Janković - Škrtić
e-mail: daka-arhiv@ka.t-com.hr

Državni arhiv u Karlovcu javna je ustanova od posebnog interesa koja obavlja arhivsku djelatnost kao javnu službu. Osnovan je 11.10.1960. godine kao Historijski arhiv u Karlovcu, koji je Rješenjem Ministarstva kulture Republike Hrvatske 1993. godine promijenio naziv u Povijesni arhiv Karlovac, a od 1997. godine, temeljem Zakona o arhivskom gradivu i arhivima („Narodne novine" broj 105/97) djeluje kao Državni arhiv u Karlovcu. Osnivač Državnog arhiva u Karlovcu je Republika Hrvatska, a prava i dužnosti osnivača obavlja Ministarstvo kulture.

Državni arhiv u Karlovcu u svojim spremištima čuva arhivsko gradivo nastalo djelovanjem najvažnijih upravnih, pravosudnih, gospodarskih, kulturnih, zdravstvenih i drugih institucija, te istaknutih obitelji i pojedinaca na području Karlovačke županije (gradovi: Karlovac, Duga Resa, Ogulin, Ozalj i Slunj te općine: Barilović, Bosiljevo, Cetingrad, Draganić, Generalski Stol, Josipdol, Krnjak, Lasinja, Netretić, Plaški, Rakovica, Ribnik, Saborsko, Tounj, Vojnić i Žakanje), općina Gvozd (Vrginmost) i Topusko u Sisačko-moslavačkoj županiji te grada Vrbovskog u Primorsko-goranskoj županiji. Na tom području DAKA vrši nadzor nad pismohranama, poduzima zakonske mjere za zaštitu gradiva te preuzima javno arhivsko gradivo koje nastaje djelatnošću državnih tijela, pravnih osoba s javnim ovlastima i javnih službi koje obavljaju djelatnost na području djelovanja ovog Arhiva, a otkupom ili poklonom prikuplja privatno arhivsko gradivo.

Državni arhiv u Karlovcu sređuje, popisuje i objavljuje arhivsko gradivo, izrađuje i objavljuju obavijesna pomagala za pojedine arhivske fondove i zbirke, te gradivo daje na korištenje. Svrha arhivističkog rada je davanje gradiva na korištenje. Time podaci sadržani u arhivskom gradivu postaju dostupni i mogu se koristiti kako u službene, znanstvene i publicističke svrhe, tako i za osobne potrebe radi ostvarivanja određenih pravnih interesa. Arhiv obavlja i sigurnosno i zaštitno snimanje arhivskoga gradiva te restauratorske i konzervatorske poslove vezane uz arhivsko gradivo, organizira predavanja, tečajeve, priređuje izložbe i provodi druge oblike kulturne djelatnosti radi poticanja zanimanja za arhivsko gradivo i arhivsku djelatnost.

Cjelinu arhivskih fondova i zbirki koja se čuva u Državnom arhivu u Karlovcu čini oko četiri stotine osamdeset arhivskih fondova i zbirki, u ukupnoj količini od oko 4.000 dužnih metara arhivskog gradiva i druge dokumentacije, od koje najstariji dokument potječe iz 1497. godine. Za cjelinu arhivskih fondova i zbirki u posjedu Državnog arhiva u Karlovcu utvrđeno je svojstvo kulturnog dobra.

Gradivo koje se čuva u Državnom arhivu u Karlovcu važno je za istraživanje upravne, gospodarske, socijalno-zdravstvene, kulturno-prosvjetne i pravne povijesti u prvom redu grada Karlovca i okolice za razdoblje od 18. stoljeća do 1941. godine. Za proučavanje povijesti Vojne krajine, francuske uprave i Kraljevstva Ilirije gradivo se čuva u Ratnom arhivu u Beču, u Arhivu Republike Slovenije u Ljubljani te u Hrvatskom državnom arhivu. Za razdoblje Drugoga svjetskoga rata te za razdoblje nakon 1945. godine gradivo koje se čuva u Arhivu omogućuje istraživanja i za šire područje nadležnosti Arhiva. Riječ je o arhivskim fondovima uprave, pravosuđa, školstva,

zdravstva i socijalnih ustanova, gospodarstva, udruga i društveno političkih organizacija. Sačuvano gradivo 18. i prve polovice 19. stoljeća pisano je njemačkim i latinskim jezikom, a iz 20. stoljeća hrvatskim jezikom.

Kao osobito vrijedno gradivo koje se čuva u Državnom arhivu u Karlovcu valja istaknuti Zbirku isprava- povelje (1767.-1878.) među kojima je i isprava cara Josipa II. kojom potvrđuje slobode i prava gradu Karlovcu od 8. listopada 1781. godine i isprava kojom Marija Terezija potvrđuje prava cehovima u Karlovačkom i Varaždinskom generalatu, te Lici i Krbavi od 21. rujna 1767. godine. Tu su i fondovi Gradskog poglavarstva Karlovac, nastali radom gradske uprave od osnutka 1579., a sačuvani za razdoblje 1714.-1945., koji su zahvaljujući zemljopisnom položaju Karlovca kao prometnog središta, vrijedan izvor za lokalnu i nacionalnu povijest.

Svojim se značenjem ističu i Zbirka građevinskih nacrta kotara Karlovac, Ogulin, Otočac, Gospić, Delnice i Sušak (1829.-1944.), Zbirka matičnih knjiga (1699.-1946.), kao i zbirke razglednica i fotografija, gradivo gruntovnice, trgovačkih registara.

Za izučavanje povijesti školstva 19. stoljeća dragocjeni su podaci sadržani u gradivu fondova Kraljevska gimnazija u Karlovcu i Kraljevska viša realna škola u Rakovcu čijom integracijom započinje novo razdoblje povijesti karlovačkoga srednjeg školstva - povijest Kraljevske velike realne gimnazije u Rakovcu - Karlovcu.

2.2. Udruge u kulturi i umjetničke organizacije

Na području grada Karlovca djeluje velik broj udruga građana koje u cijelosti ili djelomično svoje aktivnosti usmjeravaju na područje kulture. Među njima posebno mjesto ima Zajednica organizacija amaterskih kulturnih djelatnosti koja već duže od šezdeset godina koordinira udruge građana usmjerene prema očuvanju, promicanju i unapređenju izvorne kulturne baštine karlovačkog kraja. Uz Zajednicu djeluju i druge udruge koje sudjeluju u produkciji i organizaciji kulturnog života u Karlovcu i šire. Za razliku od brojnih udruga posvećenih kulturi, na području grada djeluju brojni umjetnici ali samo jedna umjetnička organizacija.

Zajednica organizacija amaterskih kulturnih djelatnosti Karlovac

adresa: M. Držića 4
telefon: 611-203
fax: 611-203
predsjednik: Željko Kunčić
url: http://www.zoakd.hr/
e-mail: zoakd@ka.t-com.hr

Karlovački kulturni amaterizam dugovječan je barem koliko i sam grad Karlovac. Zajednica organizacija amaterskih kulturnih djelatnosti (ZOAKD) Karlovac djeluje više od 6 desetljeća. Osnovana je 12. rujna 1948. kao Savez kulturno-prosvjetnih društava grada Karlovca. U tom razdoblju Zajednica je radila na očuvanju, promicanju i unapređenju izvorne kulturne baštine karlovačkog kraja, ali i u promicanju novih glazbenih, likovnih, dramskih i drugih kulturnih izričaja. Poticala je i pomagala osnutak i djelatnosti kulturnih ustanova i društava u gradu.

Zajednica je bila jedna od prvih ustanova iz oblasti kulture osnovanih u Karlovcu nakon 2. svjetskog rata. Od osnutka do danas čine je istinski zanesenjaci narodnog plesa i glazbe, zbornog pjevanja, glume, suvremenog plesa, likovne umjetnosti… Među njima su intelektualci (prosvjetni radnici, liječnici, odvjetnici), obrtnici, radnici, seljaci, studenti i učenici. Bez obzira na zvanje i zanimanje, kao i na dob, od učenika do umirovljenika, svi koji su gajili ljubav prema amaterskom kulturnom radu – u šest desetljeća više desetaka tisuća Karlovčana – postali su dijelom jedne velike obitelji: Zajednice. Amateri karlovačkih kulturnih i umjetničkih društava nebrojeno su puta posvjedočili da se po pristupu i postignućima kulturnog stvaralaštva približavaju profesionalizaciji.

Zajednica priređuje brojna kulturna događanja i manifestacije u Karlovcu, posebice koncertne nastupe, smotre i festivale amaterske kulturno-umjetničke djelatnosti, od kojih su mnogi na državnoj i međunarodnoj razini.

Danas Zajednica broji 35 udruga i ima više od dvije tisuće članova. Članice ZOAKD su:

01. KUD Rečica
02. Karlovački tamburaški orkestar
03. KUD Turanj
04. KUD Mostanje
05. KUD „Sv. Ana-Vučjak“
06. KUD Mahično
07. KUD „Sv. Margareta –Velika Jelsa“
08. KUD Zadobarje
09. KUD „Sv. Antun – Pokupska dolina“
10. SKPD Triglav
11. Karlovačko pjevačko društvo – VG „Karlovčanke“
12. Matica umirovljenika Karlovac
13. Chorus Carolostadien
14. Karlovački vokalni oktet
15. Plesni centar „Studio 23 „
16. Udruga likovnih autora Karlovac (ULAK)
17. KUD „Sv. Antun – Zadobarje„
18. F.A. „Ivan Mažuranić“
19. Folklorna družina „Vuga“
20. Karlovačke mažoretkinje
21. Klapa „Furešti „
22. Udruga Ilirka
23. Udruga „ Promenada klub“
24. KUD Stative
25. ZUK Zamršje
26. Udruga za promicanje kulture orijentalnog plesa – TIAMA
27. Udruga karlovačkih bubnjara Carolosboom
28. Dječji zbor „Cicibani“
29. Muški vokalni sastav „Klapa Carolo“
30. KUD „Sv. Rok“ Brežani
31. Klapa „Voneti“
32. Prvi mješoviti pjevački zbor hrvatskih branitelja KŽ „Petar Svačić“
33. Centar za ples i izvedbenu umjetnost „Free Dance“
34. KUD Župe“Sv. Rok“ Skakavac
35. Klapa „Corona“

Planovi aktivnosti ZOAKD

Kontinuirano održavanje smotri županijskog značaja:

- Festival kazališnih amatera Karlovačke županije
- Smotra puhačkih orkestara Karlovačke županije
- Smotra tamburaških orkestara i malih sastava Karlovačke županije
- Smotra dječjeg folklora Karlovačke županije
- Smotra pjevačkih zborova i vokalnih grupa Karlovačke županije
- Susret plesnih ansambala Karlovačke županije
- Smotra koreografiranog folklora Karlovačke županije
- Karlovačka smotra izvornog folklora

Organizacija tradicionalnih koncerata:

- Koncert hrvatskih pučkih božićnih pjesama „Narodi nam se Kralj nebeski“ (od 1992.),
- „Gradu za rođendan“ (od 90-ih godina),
- Večer tradicijske glazbe „ Večer selskih gucov“ (od 2003.).

Očuvanje kulturne baštine – seminari i radionice:

- Knjiganje krila i štikanje - namjera je zaštititi „krila“ (dio karlovačke ženske nošnje) kao nematerijalno kulturno dobro RH,
- Guci i rozganje – obveza je ZOAKD kao nositelja zaštićenog nematerijalnog kulturnog dobra održavati tradiciju specifičnog sviranja i pjevanja karlovačkog kraja.

Stručno usavršavanje:

- Dirigenata pjevačkih zborova i voditelja vokalnih grupa
- Voditelja folklornih skupina u područjima: dječjeg folklora, metodike rada s izvornim folklornim skupinama, te folklornog pjevanja.

Puhački orkestar grada Karlovca

Puhački orkestar grada Karlovca osnovan je 15. lipnja 1986. godine pri Glazbenoj školi Karlovac. 16. prosinca 1994. Gradsko vijeće grada Karlovca na svojoj 17. sjednici donijelo je odluku o osnivanju Puhačkog orkestra grada Karlovca. Orkestar od tada službeno djeluje pod ovim imenom. Puhački orkestar grada Karlovca zaštitni je znak grada Karlovca. Svoju kvalitetu dokazao je brojnim koncertima, nastupima na svečanostima i natjecanjima u Karlovcu, Karlovačkoj županiji, širom Republike Hrvatske i izvan nje.

Puhački orkestar dugi niz godina djelovao je u Karlovcu zbog nekadašnje vojne funkcije Glazbene škole, osnovane upravo zbog potreba puhačkog orkestra 1804. godine. Od samog početka do danas članovi orkestra su učenici Glazbene škole, studenti, nastavnici i profesori glazbe, studenti glazbe i glazbeni amateri svih zanimanja, struka, stupnjeva, obrazovanja i uzrasta. O tome najbolje govori raspon godina života članova: od 11 do 79 godina života.

Sve ove godine orkestar postiže niz zapaženih (preko 500) javnih nastupa na velikom broju različitih međunarodnih, državnih, regionalnih i županijskih natjecanja, svečanih i samostalnih koncerata, promenadnih koncerata, raznih gradskih, županijskih manifestacija organiziranih od strane vojske, športskih klubova, turističkih, gospodarskih organizacija i udruga, gostovanja širom Republike Hrvatske i izvan nje, dobrom prijateljskom i profesionalnom suradnjom s mnogim puhačkim orkestrima i orkestrima ostale glazbene vrste.

Dosadašnji dirigenti i voditelji Puhačkog orkestra grada Karlovca su profesori: Josip Nochta, Ratko Pogačić, Tihomir Bokun te Danijel Martinović, koji je sadašnji dirigent.

Ostale udruge građana

Prema podacima iz registara udruga na području grada Karlovca djeluje više od 600 udruga. Brojne udruge u svojim odrednicama imaju planirane aktivnosti iz područja kulture i/ili aktivnosti vrlo bliske kulturi. Kako bi bilo nemoguće nabrojiti sve udruge koje djeluju u području kulture ovdje izdvajamo one koje su se aktivno uključile u procesu izrade Strategije te u tom procesu dale osnovne informacije o svom djelovanju i planovima u idućem razdoblju. Riječ je o udrugama koje su izrazile spremnost za sudjelovanje u provedbi Strategije.

Matica hrvatska ogranak Karlovac
Kulturna udruga s dugogodišnjom tradicijom i članstvom, koje svoje aktivnosti, poglavito, razvija u suranji s HAZU-om i institucijama visokog obrazovanja. Organizira nacionalnu nagradu za mlade hrvatske pjesnike „Zdravko Pucak“. Izdaje časopis za kulturu, umjetnost i društvena zbivanja „Svjetlo“. Organizira tribine u kojima predstavlja eminentna imena hrvatske književnosti i umjetnosti.

Folklorni ansambl „Matija Gubec“
Društvo je osnovano 1936. godine i jedno je od najstarijih u RH. Kontinuirano djeluje tijekom Drugog svjetskog rata i Domovinskog rata. Tijekom dugogodišnje tradicije ansambl se profilirao u gradsko društvo koje njeguje pjesmu, ples i narodne običaje iz cijele Hrvatske. Dobitnik je mnogih nagrada na domaćoj i međunarodnoj sceni. U zadnje tri godine proglašavan je najboljim ansamblom koreografiranog folklora u RH. Ansambl svojim djelovanjem pruža pozitivan primjer drugim društvima u pogledu scenske primjene folklorne baštine te je veliki rasadnik kvalitetnih pjevača, plesača, glazbenika te voditelja za druga društva na području Grada i Županije. Ansambl je prezentirao hrvatsku nacionalnu baštinu na svim kontinentima. Od 1990. godine član je CIOFF-a (Conseil International des organisations de Festivals de Folklore et d’Arts Traditionnels) . Okuplja mlade svih uzrasta na temeljima zagrebačke škole folklora te promiče tradicijske vrijednosti, zajedništvo i timski rad. Potaknut iskustvima sudjelovanja na mnogim međunarodnim festivalima folklora, FA Matija Gubec organizira od 1998. godine Međunarodni festival folklora u Karlovcu.

Dubovački streličari, Streličarski klub Dubovac
Streličarski klub Dubovac osnovan je 1998. od nekolicine istinskih zaljubljenika u taj zanimljivi i zabavni šport. Trenutačno klub broji 30-ak aktivnih članova koji svakodnevno rade na poboljšanju rezultata i usavršavanju tehnike gađanja. Osim u športu, klub je aktivan i prilikom raznih kulturnih događanja kao kostimirani srednjovjekovni streličari i ratnici, u sklopu sekcije Dubovački streličari.

Kinoklub Karlovac
Kinoklub Karlovac je udruga mladih koji se bave audiovizualnom djelatnošću te promiče filmsku i video kulturu te srodne umjetnosti. Svojevrsni smisao i strategija djelovanja udruge osmišljeni su najvećim dijelom idejama samih učenika-članova, pri čemu se uloga voditelja svodi na pomoć pri njihovom oblikovanju. Primarna djelatnost Kinokluba je rad na vlastitim, autorskim djelima kao i suradnja s uspješnim lokalnim poslovnim subjektima, karlovačkim udrugama i drugim partnerima na području audiovizualnog stvaralaštva. U okviru edukativne djelatnosti održava se tečaj filmske umjetnosti i različite radionice za djecu u osnovnim školama te specijalističke radionice za mlade. Kinoklub je i suorganizator Filmske revije mladeži i Four River Film Festivala, nacionalne kao i međunarodne manifestacije posvećene srednjoškolskom filmu te Karlovačkog riječnog kina, jedinstvenog *open air* kina na obali rijeke Korane.

KA-MATRIX - Udruga za društveni razvoj osnovana je 2006. godine. Misija Udruge je sustavno i kontinuirano uključivanje, educiranje i informiranje građana, a osobito mladih na osobni razvoj i aktivno sudjelovanje u društvu. Misija se provodi kroz tri strateška cilja organizacije od koji je jedan - poticanje i promicanje razvoja nezavisne kulture i novih medija. Udruga se zalaže za: razvijanje lokalnih kapaciteta za nezavisne medije i nezavisnu kulturu; poticanje kulturne suradnju i razmjene, zagovaranje i izradu kriterija i strategija u području nezavisne kulture s naglaskom na mlade, poticanje razvoja izvedbenih umjetnosti i razvoj novih medijskih kultura.

Udruga za promicanje kreativnosti, rada i organizacije mladih Poluga osnovana je u 2007. godini kao udruga mladih, od kada djeluje na područjima nezavisne kulture, neformalne edukacije i mladih. Od važnijih projekata udruge može se izdvojiti LED Fest - festival moderne elektroničke glazbe i video izričaja koji se održava kontinuirano od 2008. godine, zatim inicijativa F-Alter za poticanje za alternativnim izražavanjem kroz glazbu i uličnu umjetnost te LEDukacija - neformalna edukacija mladih o modernim načinima izražavanja putem računalnih programa. Udruga Poluga je od 2011. godine u partnerstvu s udrugom Carpe Diem jedna od voditeljica Centra za mlade u Grabriku gdje se kontinuirano bavi pitanjima mladih, a od 2014. godine koordinira mrežom organizacija u nezavisnoj kulturi na području Karlovca – KAoperativa, koja trenutačno broji desetak članica.

„Studio 8“ udruga je za mlade koja se bavi kulturom i aktivizmom mladih. Ciljevi udruge su stvaranje kvalitetnih preduvjeta za kulturne i društveno korisne sadržaje u Karlovcu, promicanje i poticanje kulturnih aktivnosti mladih te praćenje i djelovanje na području kulturnih politika i politika za mlade. Udruga postoji 6 godina te najviše djeluje na području glazbe kroz svoj studio, vježbaonicu za bendove te kulturno-umjetnički program „KAbina“ koji spaja glazbu, književnost, slikarstvo i fotografiju u jedan inovativan program koji se održava ponedjeljkom, u hladnijim mjesecima. Do sada KAbina je ugostila preko 80 bendova, 40 književnika, 15 fotografa i 10 likovnjaka iz cijele Hrvatske, a i inozemstva.

Carpe Diem je udruga osnovana 2005. godine s ciljem poticanja i razvoja kreativnih i socijalnih potencijala djece, mladih i odraslih. Područje djelovanja je Republika Hrvatska. Djelatnosti udruge su: mladi, nezavisna kultura, umjetničko stvaralaštvo i neformalno učenje. Od 2008. godine udruga vodi Centar za mlade u Grabriku, a od 2009. godine Info centar za mlade. Partner je Regionalnom info centru za mlade UMKI iz Rijeke. Godine 2012. potpisivanjem Povelje o partnerstvu i suradnji s Karlovačkom županijom na području informiranja i savjetovanja mladih, postaje Županijski info centar za mlade. Kroz Info centar informiraju i educiraju mlade za aktivno sudjelovanje u društvu, javnoj politici, promociji volonterizma, razvoju nezavisne kulture mladih i dr.

Udruga Bratstvo svetog Mihovila

Bratstvo svetog Mihovila je udruga građana osnovana 2005. s ciljem istraživanja, proučavanja, oživljavanja, podučavanja te prezentacije starih zanata, vještina, umijeća i znanja vezanih uz lokalnu i nacionalnu baštinu. Udruga je organizator Sajma vlastelinstva na Dubovcu.

Novi svijet - Urbani

Novi Svijet – Centar za kulturu komuniciranja, internacionalnu suradnju i edukaciju. Sjedište udruge je u Karlovcu, a područje djelovanja je Republika Hrvatska. Udruga organizira kulturnu manifestaciju *Karlovački salon* koja se odvija u tematskim događanjima svaki mjesec te uključuje dva tematska Salona posebne tematike vezane uz manifestaciju regionalnog značaja s posebnim cjelogodišnjim programom.

Historia Viva Karlovac
Udruga građana „Historia Viva" iz Karlovca njeguje uspomenu na povijesne osobe i događaje vezane za Karlovac i Karlovačku županiju, ali i čitavu Hrvatsku. Društvo uspješno sudjeluje u scenskom, kulturnom, turističkom, edukativnom i općenito društvenom životu grada oživljavajući povijesne osobe Karlovca i Karlovačke županije te na taj način čuva kulturnu i povijesnu baštinu i približava je građanstvu na pristupačan i zanimljiv način.

Centar za plesnu i izvedbenu umjetnost F.R.E.E. D.A.N.C.E. Karlovac
Centar djeluje od 2004. na nezavisnoj plesnoj umjetničkoj sceni. Primarna djelatnost Free Dance je: plesna edukacija, organizacija, suradnja i produciranje plesno-izvedbenih projekata te razvijanje plesne umjetnosti kao i promicanje i razvoj suvremenih umjetničkih izražaja te umjetničkog obrazovanja.

Umjetnici i umjetničke organizacije
U Karlovcu djeluju brojni umjetnici, tako se likovni okupljaju i djeluju u Udruzi likovnih autora Karlovac – ULAK. ULAK je dom mnogih karlovačkih umjetnika s dugom tradicijom postojanja. U Karlovcu djeluje i Udruga umjetnika, a pri Ministarstvu kulture registrirana je samo jedna umjetnička organizacija, a to je Umjetnička organizacija „Lepeza" koja djeluje u području glazbeno-scenske umjetnosti.

2.3. Manifestacije i programi kulture

Većina kulturnih programa i manifestacija u Karlovcu može se ubrojiti u „tradicionalne" što znači da se održavaju već više godina te da se uobičajeno održavaju tijekom istih mjeseci svake godine. Stoga u daljnjem pregledu iznosimo podatke o tradicionalnim kulturnim manifestacijama, uvažavajući u redoslijedu dužinu tradicije.

Tradicionalne manifestacije
Karlovac je grad duge i plodne glazbene tradicije; prvi je grad u Hrvatskoj koji je otvorio vrata Glazbene škole davne 1804. godine. To je i grad Prvog hrvatskog pjevačkog društva "Zora" osnovanog 1858. U njemu su stvarali brojni i vrsni glazbenici, koji su kao solisti ili članovi raznih glazbenih sastava svojim pjevanjem ili umijećem sviranja i skladanja pronosili slavu Karlovca širom Europe i svijeta. Karlovčani su jednako tako poznati i kao odlični domaćini prestižnih glazbenih događanja, od festivala folklora do koncerata suvremene glazbe. Među tradicionalnim manifestacijama izdvajamo sljedeće manifestacije.

Ivanjski krijes
Tisuće posjetitelja večer uoči Ivanja, 23. lipnja, željno iščekuju nizvodno od Kupskog mosta trenutak paljenja dvaju velikih krjesova na suprotnim obalama rijeke Kupe. Svakako najstarija karlovačka, ali i jedna od najstarijih hrvatskih tradicionalnih manifestacija Ivanjski su krjesovi, kojima Karlovac u ugodnom i veselom raspoloženju dočekuje ljeto. Prvi puta vatre su na obali Kupe gorjele 1779. godine s gažanske strane, a oko 120 godina krjesovi su i svojevrsno natjecanje gradskih četvrti - Banije na lijevoj i Gaze na desnoj obali Kupe.

Karlovačka smotra izvornog folklora (54)
Tradicionalna manifestacije koja okuplja stvaratelje i izvođače s područja folklornog stvaralaštva te prati događanja na amaterskoj folklornoj sceni. Osnovno obilježje je prikazivanje dostignuća rada amaterskih ansambala na očuvanju glazbeno- plesne tradicijske kulture i kreiranje njezina

scenskog predstavljanja. Vrednovanje tih dostignuća i afirmacijom u javnosti, potiče se zanimanje za aktivno bavljenje i istraživanje ovog vida tradicijske kulture i kritički odnos prema novoostvarenim folklornim vrijednostima. Također, daje se poticaj djeci osnovnih i srednjih škola, studentima i starijim osobama da se uključe u rad kulturno-umjetničkih udruga i tako nastave tradiciju hrvatskog naroda. Nastupe kulturno-umjetničkih društava prati Stručno povjerenstvo, u čijem sastavu su eminentni stručnjaci iz ovog područja. Stručno povjerenstvo organizira „okrugli stol" gdje se sa stručnim voditeljima raspravlja o eventualnim nedostacima, kao i dobro izvedenim programima, načinu odijevanja te vještini i kvaliteti sviranja i pjevanja. Na Smotri sudjeluje oko 400 sudionika, čiji nastup puni gledalište (gotovo 1000 posjetitelja), ljubitelja folklora.

Smotra koreografiranog folklora Karlovačke županije (52)
Smotra je najbolji pokazatelj stanja amaterske folklorne scene. Ova tradicionalna manifestacija okuplja stvaratelje i izvođače u području folklora – novih koreografija iz cijele Hrvatske, a u izvođenju ansambala i kulturno-umjetničkih društava s područja Karlovačke županije. Ovo je ujedno poticaj mladima za bavljenje ovom vrstom kulturnog amaterizma, ali i učenje te promicanje vlastite kulturne baštine. U organizaciji Hrvatskog sabora kulture održavaju se državni susreti koreografiranog folklora, pa u tu svrhu Stručno povjerenstvo selektira najkvalitetnije izvedbe koreografija prikazanih na Smotri. Broj sudionika je oko 150.

Smotra tamburaških orkestara i malih sastava Karlovačke županije (48)
Organizacijom ovog programa potiče se stvaralaštvo i njegovanje tradicije u tamburaškoj glazbi te se animiraju djeca i mladež za sviranje na tradicijskim instrumentima. Na smotri se javnosti prezentiraju dostignuća u tamburaškoj glazbi. Vrednuju se nastupi orkestara i malih sastava prema propozicijama smotre te zadanom programu i kriterijima Susreta hrvatskih tamburaških orkestara (pod okriljem Hrvatskog sabora kulture). Selektor je glazbeni stručnjak imenovan od strane Hrvatskog sabora kulture. Na smotri sudjeluje oko 200 svirača. Cilj organizacije ovakve manifestacije je prvenstveno očuvanje tradicije te poticanje i afirmacija skladateljskog rada za ovu vrstu glazbala. Smotru prate ljubitelji tamburaške glazbe, kao i veliki broj roditelja čija su djeca uključena u rad tamburaških orkestara i malih sastava. Ustrajnost i ozbiljan pristup radu rezultiraju kvalitetom tamburaških orkestara i malih sastava što je potvrđeno brojnim zlatnim plaketama osvojenim posljednjih godina u Osijeku.

Smotra pjevačkih zborova i vokalnih grupa Karlovačke županije (48)
Smotra omogućuje upoznavanje, zbližavanje, te prvenstveno izvedbu dostignuća i najvrednijih ostvarenja amaterskih pjevačkih zborova i vokalnih grupa. Smotrom se razvija kritički odnos prema glazbenim vrijednostima i stimulira glazbeno stvaralaštvo te amaterski rad uopće. Potiče se pjevanje u zborovima i vokalnim grupama, oktetima i sl. te posebno animiraju djeca i mladi za aktivno bavljenje pjevanjem i uključivanje u rad postojećih udruga. Smotru prati selektor imenovan od Hrvatskog sabora kulture. Ocjenjivanjem se odabiru pjevački zborovi i vokalne grupe koji Karlovačku županiju predstavljaju na višem rangu natjecanja (državnom i međunarodnom), na kojima se također bilježe značajni uspjesi te se promovira kultura grada Karlovca. Na smotri sudjeluje oko 210 izvođača koje bodre istinski ljubitelji ove vrste glazbenog izraza.

Smotra dječjeg folklora Karlovačke županije (38)
Ovom smotrom promiče se dječje folklorno stvaralaštvo, animiraju se djeca predškolskog i školskog uzrasta za bavljenje folklorom. Izvode se i vrednuju dostignuća u radu s djecom u kulturno-umjetničkim društvima, dječjim vrtićima i školama. Time se stvara baza i potencijal za budućnost kulturno- umjetničkih društava i očuvanje folklorne baštine našeg kraja. Smotru prati Stručno povjerenstvo (imenovano od Hrvatskog sabora kulture) koje odabire grupu za odlazak na državne susrete dječjih folklornih skupina te sudjelovanje u dječjem folklornom stvaralaštvu. Ova manifestacija okuplja gotovo 900 djece u jednom danu i na jednom mjestu, pred više od 1000 ljudi u publici.

Susret plesnih ansambala Karlovačke županije (19)
Cilj organiziranja ove manifestacije je promicanje plesne kulture i suvremenih plesnih tehnika i izričaja te prezentiranje (jednom godišnje) svih udruga i sastava koji se bave plesnom kulturom. Time se postiže popularizacija plesne umjetnosti i umjetnosti plesnog pokreta. Susret prati selektor imenovan od krovne udruge iz oblasti amaterizma, a koji odabire najkvalitetnije grupe za sudjelovanje na državnim susretima. Na susretu nastupa oko 200 plesača, a manifestaciju prati veliki broj gledatelja.

Filmska revija mladeži (18) i Four River Film Festival (6) - nacionalni i međunarodni festival srednjoškolskog filma
Prvi Four River Film festival održan je 2008. u okviru 13. revija hrvatskog filmskog i video stvaralaštva mladeži u organizaciji Hrvatskog filmskog saveza i Kinokluba Karlovac u gradu na četiri rijeke. Kako je revija jedino mjesto ne samo na području Hrvatske, nego cijele regije koja je rezervirana isključivo za srednjoškolski film, hrabro su pokrenuli i internacionalnu varijantu pod nazivom 1st Four River Film Festival.

Međunarodni festival folklora (17)
FA Matija Gubec organizira 1998. godine Međunarodni festival folklora u Karlovcu. Festival je sve godine u kalendaru CIOFF-a (pod okriljem UNESCO-a). Međunarodni festival folklora svojom raznovrsnošću i multikulturalnošću obogaćuje proslavu obilježavanja rođendana Karlovca. Do sada su stanovnici Karlovca i njihovi gosti imali prilike vidjeti grupe iz više od 50 država, sa svih kontinenata. Međunarodni festival folklora svojom atraktivnošću privlači pozornost posjetitelja iz drugih gradova.

Gradu za rođendan (15)
Ovaj cjelovečernji koncert održava se 12. srpnja, uoči Dana grada Karlovca, već više od 15 godina. Desetak različitih udruga (mažoretkinje, bubnjari, folklorne skupine – odrasli i djeca, zborovi, vokalne grupe, plesni ansambli) predstavljaju karlovačkoj publici svoje najuspješnije izvedbe i time pridonose rođendanskoj proslavi. Nastupiti upravo na ovom tradicionalnom svečanom koncertu neka je vrsta nagrade najuspješnijim i najaktivnijim udrugama s područja kulturnog amaterizma, članicama Zajednice. Dvjestotinjak izvođača ovu manifestaciju svake godine uvrštavaju među atraktivnije ljetne kulturne događaje u gradu.

Smotra puhačkih orkestara Karlovačke županije (14)
Smotra uključuje nastup najmanje tri puhačka orkestra s područja Karlovačke županije te jednog gostujućeg orkestra. Izvodi se program prema propisanim propozicijama, odnosno prema Propozicijama državnog susreta u organizaciji Hrvatskog sabora kulture. Smotra je važna za stimuliranje glazbenog stvaralaštva i amaterskog rada. Sudjeluje oko 120 glazbenika pa je najvažniji cilj – poticanje na uključivanje zainteresiranih za bavljenje ovom vrstom glazbe – djece i mladeži, ali i odraslih, s naglaskom na one koji imaju glazbenu naobrazbu (u suradnji s Glazbenom školom Karlovac). Na ovaj se način nastoji održati duga tradicija postojanja puhačkih orkestara i limenih glazbi na našem području.

Karlovački oldtimer moto rally (13)
Oldtimer klub Karlovac osnovan je 1997. godine sa željom da okupi vlasnike i ljubitelje starodobnih vozila kao i zaljubljenike u motore. Jedan od prvih klubova takve vrste osnovanih poslije Domovinskog rata u Republici Hrvatskoj, odmah se uključio u pripremu i osnivanje Hrvatskog motociklističkog saveza pri Auto-moto savezu Republike Hrvatske koji je osnovan 1997. kao i osnivanju discipline *oldtimera*, u kojoj se vozi brzinsko prvenstvo za oldtimer motore. Klub je pokrenuo osnivanje Hrvatskog oldtimer saveza, koji je i osnovan 2002., a bavi

se isključivo oldtimerima te organizira *rally* prvenstvo Hrvatske, razne izložbe te promotivne vožnje oldtimera.

Smotra starodobnih vojnih vozila (11)
Povijesna postrojba „Karlovački počasni vod ZNG-91.“, Oldtimer klub „Veteran klub Lučko-91“ i Grad Karlovac organizatori su međunarodne smotre starodobnih vojnih vozila Republike Hrvatske.

Koncert hrvatskih pučkih božićnih pjesama „ Narodi nam se kralj nebeski“ (11)
Ovo je jedna od godišnjih manifestacija prigodnog sadržaja koja se tradicionalno organizira od 1992. godine, svakog 5. siječnja u Nacionalnom svetištu sv. Josipa na Dubovcu. Desetak zborova i vokalnih grupa (gotovo 300 pjevača) s područja grada Karlovca izvode hrvatske pučke božićne pjesme. Koncert je prihvaćen kod publike, čemu u prilog govori uvijek ispunjena crkva (više od 400 ljudi), iako se organizira radijski prijenos uživo i prijenos lokalne televizije. Namjera je ovim koncertom sačuvati od zaborava sve one božićne pjesme koje su već pomalo zapostavljene u pučkom pjevanju, pa tako i kod liturgijskog slavlja. Bogatstvo tih pjesama domaćih autora promovira se upravo ovim božićnim koncertom a to je i prigoda za okupljanje i druženje u blagdanskom raspoloženju.

Proljetne promenade (11)
Proljetne promenade održavaju se vikendima u travnju/svibnju već više od 10 godina u centru grada. Program se odvija na najfrekventnijoj gradskoj promenadi, Šetalištu dr. Franje Tuđmana. Specifičnost ovog događanja je da se tijekom cijeloga mjeseca svaki vikend isprepleću različiti događaji koji su prilagođeni svim uzrastima. Svake godine Proljetne promenade bilježe oko 20.000 posjetitelja i prolaznika, a ovakva događanja posebno su atraktivna za turiste koji posjećuju grad u predsezoni i na samom početku turističke sezone.

Večeri selskih gucov (10)
Zajednica organizacija amaterskih kulturnih djelatnosti Karlovac organizira od 2004. godine koncert „Večer selskih gucov“. Cilj je njegovanje muziciranja „guca“, tradicijskih sastava Karlovačke županije, kao i rozganja. Guci i rozganje odlukom Ministarstva kulture upisani su u nacionalnu listu zaštićenih nematerijalnih kulturnih dobara. Ovim koncertima želi se održati i osnažiti glazbena tradicija, napose nekadašnja uloga violinista u sastavu guca. Ovi koncerti potaknuli su i obnovu „rozganja“. Od utemeljenja „Večeri selskih gucov“ rozganje je sve zastupljenije u programima folklornih društava i skupina.

Sajam vlastelinstva Dubovac (9)
Želite li zaplesati s dubovačkom vlastelom, pisati glagoljicom i izraditi keramički ćup, sudjelovati na srednjovjekovnom streličarskom turniru, staviti glavu pod krvnikovu sjekiru... i sve to u istom danu, posjetite Sajam vlastelinstva Dubovac.

Međunarodni etno jazz festival (7)
Programski festival obuhvaća forme jazza s posebnim naglaskom na etno jazz, a također i umjetnički obrađenu etno glazbu. U sklopu festivala održavaju se radionice koje vode umjetnici angažirani na festivalu. Bliski suživot Karlovca s glazbom ogleda se i u otvorenosti prema novim i drugačijim glazbenim izričajima. Takav je bio slučaj i s jazzom koji je u gradu na četiri rijeke postao osobito popularan od 50-ih godina prošlog stoljeća, kada se izvodi na brojnim koncertima, a osobito plesnim večerima mladih. Od 2007., tijekom ljeta, u sklopu priredbi kojima se obilježava Dan grada (13. srpnja), Karlovac dobiva i Etno jazz & jazz festival „Četiri rijeke“. Festival kojim se na najbolji način promiče urbana glazbena kultura, pokrenuli su karlovački glazbenici nedavno okupljeni u udrugu Orpheus.

Festival moderne elektroničke glazbe i video izričaja – LED Fest (6)
LED Fest 2013 je šesta uzastopna inačica festivala moderne elektroničke glazbe i video izričaja čiji je cilj potaknuti i educirati mlade o novim medijima i tehnologijama, alternativnim vidovima zabavnih sadržaja, te ih uključiti u osmišljavanje slobodnog vremena. LED Fest se održava od 2008. godine, a dosad je ugostio preko pedeset dj, liveact, vizualnih i performing izvođača iz Hrvatske i inozemstva. Projektom se želi afirmirati umjetnička kreativnost mladih u korištenju novih medija u svrhu izražavanja i stvaranja te nastaviti razvijati lokalnu nezavisnu kulturnu scenu i svijest o novim sadržajima u gradu.

Festival kazališnih amatera Karlovačke županije (6)
Na Festivalu sudjeluje najmanje 7 kazališnih skupina (većinom su to sekcije koje djeluju u sklopu KUD-ova) s područja Karlovačke županije. Izvode predstave prema festivalskim propozicijama odnosno prema kriterijima Festivala hrvatskih kazališnih amatera u organizaciji Hrvatskog sabora kulture. Zadaća je Festivala kazališnih amatera u Karlovcu stimulativno djelovati na razvoj kazališnog amaterizma. Ovo je ujedno prilika za prikazivanje godišnjeg rada i ostvarenja amaterskih kazališnih udruga svih kazališnih poetika koje njeguju kazališne udruge: klasičnog, pučkog, plesnog, alternativnog teatra, te drugih vrsti kazališnih izričaja. Broj sudionika je oko 150, ovisno o scenarijima predstava, a broj zainteresiranih posjetitelja je znatno veći. Dosadašnji uspjesi naših kazališnih skupina na Državnom festivalu potvrđuju potrebu da se još više potiče amaterski rad iz ovog područja.

Rođendanski bal (4)
Četverogodišnja tradicija obilježavanja rođendana Grada balom popularan je događaj kojega građani prema anketi vrednuju najvišim ocjenama. Druženje i ples, uz odgovarajuće zabavne programe, odvijaju se na Trgu Josipa Jelačića.

RocKorana FEST (4)
RocKorana festival pokrenut je 2010. godine. Osim izvedbi kvalitetne urbane glazbe, festival ima za cilj promovirati turizam karlovačkog kraja, a posebice tradiciju vikend izleta na rijeku Koranu, s obzirom na otvorenje kupališne sezone na gradskom kupalištu Foginovo kao i svojim programom privući mlade iz ostalih susjednih gradova. Sam prefiks RocK iz naziva festival obuhvaća rock u najširem smislu sa svim podvrstama bez žanrovskih ograničenja: punk, metal, hard rock, pop rock, indie, alter, hip-hop, industrial... pri čemu se prvenstveno promovira karlovačka rock scena.

Festival speleološkog filma (3)
Prikazivanje speleoloških filmova na jedinom festivalu te vrste u svijetu. Festival se održava krajem rujna na Starom gradu Dubovcu. Godine 2013. održat će se treći put, a posjetitelji će se upoznati s dijelom podzemnog svijeta.

Festival suvremenog plesa i izvedbenih umjetnosti Karlovac Dance Festival (3)
U organizaciji udruge Free Dance, projekt karlovačkog plesnog festivala teži ostvarivanju i obogaćivanju društveno-kulturnih, odgojno-obrazovnih te kreativnih vrijednosti. Osobita pozornost posvećuje se znanju i identitetu karlovačke ali i hrvatske te svjetske plesne scene. Cilj ovog projekta jest u Karlovcu organizirati stvaranje i održavanje medunarodnog partnerskog plesnog projekta te praćenje trendova u suvremenom plesu sa sustavnim razvijanjem publike.

Drugi festivali i manifestacije

ArtiKA Festival dobre zabave
U organizaciji udruge Carpe Diem ArtiKA je događanje kojemu je cilj oživljavanje najužeg središta Karlovca suradnjom mladih umjetnika iz različitih sredina i građana Karlovca, a obuhvaća komponente vizualne, gazbene i scenske umjetnosti.

Karlovačko riječno kino
Kino na otvorenom na rijeci Korani u organizaciji tvrtke Turbing d.o.o. i Kinokluba Karlovac uz potporu Hrvatskog filmskog saveza. Riječno kino uz Karlovačko je kino na otvorenom, koje je drugu godinu zaredom bilo postavljeno na Foginovom kupalištu u Karlovcu u organizaciji poduzeća Turbing d.o.o. i Kinokluba Karlovac. Ulaz na sva događanja je besplatan.

Glazbeni festival VAGA
Promocija glazbenog stvaralaštva manje poznatih glazbenika, pjevača i kompozitora kao i glazbenih grupa različitog izričaja s područja Karlovačke županije i šire. Nakon 25 godina 2012. godine obnovljen je ovaj festival. Festival ima dječju večer, večer etno i zabavne glazbe, večer pop glazbe, večer rock bendova te finalnu večer pobjednika iz prve četiri večeri.

KAbina
Projekt KAbina pokrenula je karlovačka udruga za mlade Studio 8. Od male književno – glazbene inicijative koja je započela 2011. godine, KAbina je postala stalna manifestacija kulturno-glazbenih večeri za mlade. Svakoga ponedjeljka, od početka prosinca do kraja travnja, kombinacija nastupa mladih rock, funk, jazz ili punk bendova iz cijele Hrvatske s predstavljanjem mladih umjetnika (književnika, slikara, fotografa, filmaša, grafitera...) privlači sve više gledatelja. Nerijetko se ponedjeljkom do Karlovca upute i gosti iz Zagreba i drugih gradova. Publiku su pridobili kreativnim programom, poput koncepta da slikari stvaraju slike za vrijeme svirke pojedinih glazbenika.

Mladi za jesen u gradu
Festival kreativnosti mladih „Mladi za jesen u gradu“ prvi put održan u listopadu 2011. godine, omogućio je mladima da svojim umjetničkim izvedbama „pozdrave“ jesen na otvorenim prostorima karlovačke promenade, okolnim parkovima te ispred kina Edison. Projekt je osmišljen kao trodnevni niz događanja, interaktivnih radionica, glazbenih i scenskih nastupa, filmskih projekcija, kulturno-umjetničkih, športskih i plesnih prezentacija koje izvode i vode mladi Karlovčani a koje su namijenjene mladima grada Karlovca. Cilj je manifestacije okupiti mlade iz gradskih udruga, institucija, ali i samostalne umjetnike i aktivne građane kako bi se predstavili na istome mjestu i u isto vrijeme pokazali čime se bave cijele godine i koji potencijal nose u raznim oblicima aktivnosti.

Raspored većih manifestacija i programa tijekom godine

MJESEC	PROGRAM	ORGANIZATOR
siječanj	Zimska likovna kolonija ZILIK	Dom za djecu V. Nazor Karlovac
siječanj	Noć muzeja	Gradski muzej Karlovac
veljača	Festival kazališnih amatera Karlovačke županije	ZOAKD Karlovac
1. ožujak	Dan Knjižnice	Gradska knjižnica Karlovac
19. ožujak	Sv. Josip – zaštitnik grada Karlovca	Grad Karlovac
ožujak	Smotra puhačkih orkestara Karlovačke županije	ZOAKD Karlovac
travanj	Tradicionalni koncert najuspješnijih članica ZAKUD-a	ZOAKD Karlovac

MJESEC	PROGRAM	ORGANIZATOR
travanj	Smotra tamburaških orkestara i malih sastava Karlovačke županije	ZOAKD Karlovac
travanj	Susret plesnih ansambala	ZOAKD Karlovac
23. travanj	Noć knjige	Gradska knjižnica Karlovac
travanj – lipanj	Proljetne promenade	Turistička zajednica Karlovac
svibanj	Smotra pjevačkih zborova i vokalnih grupa Karlovačke županije	ZAKUD Karlovac
svibanj	Međunarodni dan muzeja	Gradski muzej Karlovac
svibanj	Sajam vlastelinstva Dubovac	Bratstvo svetog Mihovila
svibanj	Smotra starodobnih vojnih vozila	Povijesna postrojba «Karlovački počasni vod ZNG-91.»
9. lipnja	Međunarodni dan arhiva	Državni arhiv u Karlovcu
lipanj	PickUp Music Festival	Udruga Izvan fokusa
lipanj –rujan	LED Fest – Festival moderne elektroničke glazbe i video izričaja	Udruga Poluga
23. lipanj	Ivanjski krjesovi	Turistička zajednica Karlovac
srpanj	ArtiKA festival dobre zabave	Udruga Carpe Diem
srpanj	Međunarodni festival folklora	FA Matija Gubec
srpanj	Karlovači oldtimer moto rally	Oldtimer klub Karlovac
srpanj	Hrvatska književna nagrada za mlade pjesnike „Zdravko Pucak“	Matica Hrvatska ogranak Karlovac
13. srpnja	DAN GRADA KARLOVCA I ROĐENDANSKI BAL	Grad Karlovac
srpanj	Karlovački likovni susreti	Gradski muzej Karlovac
srpanj	RocKorana FEST	Udruga građana "Grad, ritam and događanja"
srpanj	Međunarodni etno jazz festival	Udruga Orpheus
srpanj –kolovoz	Karlovačko riječno kino	Turbing d.o.o. i Kinokluba Karlovac
kolovoz – rujan	Glazbeni festival VAGA	Trend radio
kolovoz – rujan	Festival suvremenog plesa i izvedbenih umjetnosti Karlovac Dance Festival	Centar za plesnu i izvedbenu umjetnost Free Dance
rujan	Festival speleološkog filma	Speleološki odsjek planinarskog društva Dubovac
rujan	Filmska revija mladeži i Four River Festival	Hrvatski filmski saveza i Kinoklub Karlovac
rujan	Smotra koreografskog folklora Karlovačke županije	ZOAKD Karlovac
rujan	Dani kulturne baštine	Konzervatorski odjel Karlovac i kulturne ustanove
rujan-studeni	Hrvatski triennale akvarela	Gradski muzej Karlovac
listopad	Karlovačka smotra izvornog folklora	ZOAKD Karlovac
Listopad - studeni	Mjesec hrvatske knjige	Gradska knjižnica Karlovac
11. studeni	Dan hrvatskih knjižnica	Gradska knjižnica Karlovac
studeni	Noć kazališta	Gradsko kazalište „Zorin dom“
studeni	Dan Zorin doma	Gradsko kazalište „Zorin dom“
prosinac	Dan Gradskog muzeja Karlovac	Gradski muzej Karlovac
prosinac	Večer selskih gucov	ZOAKD Karlovac
prosinac	Vrijeme došašća i Božića u Kralovačkoj zvijezdi	Franjevački samostan
prosinac - travanj	KAbina – karlovačke kulturno-umjetničke večeri	KAbina

Časopis za kulturu, umjetnost i društvena zbivanja „Svjetlo“

Časopis „Svjetlo“ pokrenut je 1884. te je izlazio sve do 1904., kada je urednik bio Dušan Lopašić. Godine 1965. je obnovljen kao časopis Matice hrvatske Karlovca te je izlazio sve do 1969. Nakon dvogodišnje stanke časopis je ponovo počeo izlaziti kao mjesečnik u travnju 1971. ali je ubrzo iste godine i ukinut. Tek od 1990. časopis „Svjetlo“ izlazi kontinuirano.

„Svjetlo“ je časopisa za kulturu, umjetnost i društvena zbivanja. Prezentira teme i sadržaje iz književnosti i znanosti o književnosti, književne kritike, društvena istraživanja, radove afirmiranih karlovačkih autora kao i autora iz Hrvatske i šire. Sadrži književne, publicističke, istraživačke i esejističke priloge koji svjedoče o karlovačkim i hrvatskim kulturnim, znanstvenim i društvenim zbivanjima. Časopis sadrži i priloge: Karlovački vremeplov i Iz rada Ogranka Matice hrvatske Karlovca. Njegovo izlaženje sufinanciraju Grad Karlovac i Ministarstvo kulture.

2.4. Kulturna baština

Kao i u drugim područjima kulture tako i u pogledu zaštite i očuvanja kulturne baštine, grad Karlovac je vodeći u Županiji. Uz to u Karlovcu je i sjedište Konzervatorskog odjela Ministarstva kulture koji je nadležan za upravno-pravne i stručne mjere zaštite i očuvanja te osiguravanja provođenja svih propisa kojima se uređuje zaštita i očuvanje kulturnih dobara. Kako nadležni Konzervatorski odjel odobrava ili daje suglasnosti na sve aktivnosti vezane uz očuvanje kulturne baštine te tako mora postojati i njegova izričita suglasnost s ovom Strategijom. Stoga ćemo prvo prikazati kulturnu baštinu na području Karlovačke županije iz perspektive Konzervatorskog odjela, a kako bismo u strategiji zaštite i očuvanja kulturne baštine u gradu Karlovcu mogli uvažiti one projekte i mjere koje se odnose na baštinu Županije u cjelini, kao i na onu u gradu Karlovcu.

Kulturna baština Karlovačke županije

Na području Karlovačke županije ima ukupno 232 preventivno zaštićenih i zaštićenih kulturnih dobara koji su upisani u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske na dan 21. kolovoza 2013. Od ukupnog broja zaštićeno je 10 kulturno-povijesnih urbanističkih i ruralnih cjelina, 174 nepokretna kulturna dobra, 22 zbirke, 23 pokretna kulturna dobra i 3 nematerijalna kulturna dobra. Najzastupljenije su sakralne građevine i kompleksi, dok su civilne i vojne građevine zastupljene podjednako. Najvredniji primjeri industrijske baštine koji imaju spomenička svojstva uglavnom su zaštićeni ili unutar cjelina (Duga Resa, Karlovac) ili kao pojedinačna nepokretna kulturna dobra (Karlovac).

Etnografska baština usprkos izrazito visokom stupnju sačuvanosti primarnih oblika na području Karlovačke županije pokrivena je pravnom zaštitom u najmanjem broju zbog nedostatne kadrovske opremljenosti nadležnog Konzervatorskog odjela (nema etnologa konzervatora) i problema kasnijeg održavanja i obnove tradicijskih građevina u skladu sa suvremenim potrebama. Nepotpuna kadrovska struktura također je razlog nedostatnog vrednovanja nematerijalne kulturne baštine. Pravna zaštita na pokretnim kulturnim dobrima sustavno se uspostavlja u nekoliko proteklih godina uz veliki trud u istraživanju uslijed slabe istraženosti i evidentiranosti, odnosno nedostatka publikacija i pisanih izvora potrebnih za argumentaciju donošenja rješenja i upisa u Registar kulturnih dobara.

Najznačajniji dio kulturne baštine Karlovačke županije do danas je zaštićen te Konzervatorskom odjelu predstoji:

- valorizirati potencijalna kulturna dobra kao što su povijesne prometne komunikacije i njihovi infrastrukturni objekti, javna plastika i urbana oprema, vodoprivredni objekti, memorijalne građevine i obilježja, građevni fond iz perioda između dva svjetska rata i nakon Drugog svjetskog rata kao preduvjet za donošenje rješenja o pravnoj zaštiti,
- valorizirati kulturni krajolik koji je za područje Karlovačke županije uglavnom evidentiran u prostornim planovima, kao preduvjet za donošenje rješenja o pravnoj zaštiti,

- provesti reviziju zaštićenih kulturnih dobara nakon 5-10 godina zbog promjena na kulturnim dobrima, kao i promjena u kriterijima za donošenje rješenja, odnosno prilagođavanja uvjetima novog Pravilnika o obliku, sadržaju i načinu vođenja Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske,
- provesti reviziju registracija memorijalnih obilježja Drugog svjetskog rata nakon utvrđenih kriterija za vrednovanje povijesnih događaja i osoba 20. stoljeća,
- donijeti rješenja o utvrđivanju svojstva kulturnog dobra za građevine za koje je već utvrđeno da imaju spomenička svojstva, ali zbog nedostatne dokumentacije (nisu ucrtani na katastarski plan) nisu upisana u Registar kulturnih dobara,
- provesti inventarizaciju s valorizacijom etnografske baštine kao preduvjet za donošenje rješenja o pravnoj zaštiti.

Graditeljska baština

Graditeljska baština je u svim svojim oblicima, od pojedinačnih građevina, građevinskih kompleksa i kulturno povijesnih cjelina, zastupljena na cjelokupnom prostoru Karlovačke županije. Različite je gustoće rasprostranjenosti i očuvanosti. Od svih vrsta baštine najviše je izložena trajnim i velikim utjecajima i zahtjevima za korištenje i transformaciju. Značajni utjecaj na stanje kulturne baštine imalo je razdoblje Domovinskog rata kako zbog velikih razaranja tako i zbog nedostatnih financijskih sredstava za obnovu. Nebriga i neodržavanje velikog dijela baštine, naročito sakralnih građevina i prije Domovinskog rata, dodatno su otežavali cjelovitu obnovu u proteklom razdoblju. Neriješeni imovinsko-pravni odnosi ponekad predstavljaju nepremostiv problem u obnovi i zaštiti.

U cilju zaštite i očuvanja kulturne baštine na području Županije, Konzervatorski odjel provodi kontinuirano sljedeće aktivnosti:

- sustavno praćenje stanja baštine u prostoru putem reambulacije terena u redovnoj djelatnosti ali i u okviru izrade konzervatorskih podloga za prostorno plansku dokumentaciju Karlovačke županije, gradova i općina,
- istraživanje, zaštitu i obnovu graditeljske baštine u okviru svoje redovne djelatnosti ili putem zahtjeva vlasnika ili korisnika građevina,
- istraživanje, zaštitu i obnovu graditeljske baštine u godišnjim programima javnih potreba u kulturi koji se financiraju od strane Ministarstva kulture.

Sustavnim praćenjem stanja u prostoru stekla se potpuna slika rasprostranjenosti, kvalitete i očuvanosti graditeljske baštine na području Karlovačke županije, što je pridonijelo sasvim novom pozitivnom pogledu stručne javnosti na ovaj dio Hrvatske i zastupljenost svekolikog baštinskog fonda na ovom tradicionalno povijesno „brisanom prostoru“.

Izvršeno je sustavno istraživanje, zaštita i kvalitetna obnova značajnog broja kulturnih dobara na području cijele Karlovačke županije, a na mnogima je još u tijeku. Veliki broj još čeka na obnovu, nažalost, čak i na osnovne konstruktivne i sanacijske zahvate. Radovi se izvode u sklopu redovne djelatnosti i zaštitnih radova odobrenih planom javnih potreba u kulturi.

Stari gradovi

U tijeku je obnova starih gradova Ozlja, Bosiljeva, Dubovca, Novigrada na Dobri, Barilovića, Slunja, Modruša, Cetingrada, Drežnika i Ogulina. Ovisno o stupnju očuvanosti, statusu vlasništva, specifičnim problemima i mogućnostima prezentacije za svaki je grad predviđen specifičan model obnove. Potrebno je naglasiti specifični problem Starog grada Ribnika koji je Općina Ribnik prodala stranom privatnom vlasniku, a čija je obnova obustavljena zbog nepoštivanja zakonske regulative od strane vlasnika. Nastavak istraživanja i obnovu tih gradova i dalje je potrebno osigurati, ali istovremeno izraditi programe namjene i plan upravljanja kako bi se osiguralo gospodarsko i održivo korištenje i stvaranje više vrijednosti za baštinu i zajednicu.

Sakralne građevine i kompleksi
Mnoge sakralne građevine i kompleksi na županijskom području obnovljeni su, ili je obnova u tijeku, za koju je Ministarstvo kulture osiguralo značajna financijska sredstva. Osim velikog broja stručnjaka koji su sudjelovali u njihovoj obnovi, značajnu ulogu odigrala je i svijest lokalne zajednice, civilnog društva i brojnih pojedinaca o vlastitom identitetu kroz kulturnu baštinu. Potrebno je istaknuti veliki broj marijanskih crkava na području Karlovačke županije, što predstavlja veliki turistički potencijal za nove i već postojeće hodočasničke i turističke rute na našem prostoru ali i povezivanje u mrežu već postojećih projekata. Obnovu je svakako potrebno nastaviti ne samo programima obnove Ministarstva kulture već i pomoću drugih izvora. Započetom obnovom starih gradova i sakralne graditeljske baštine osigurava se cjelovita prezentacija baštine koja u najvećoj mjeri obilježava ovaj prostor.

Etnografska baština
Etnografska baština najugroženiji je dio baštine u Karlovačkoj županiji jer propada i nestaje zbog napuštanja sela, zbog neriješenih imovinsko-pravnih odnosa, pomanjkanja financijskih sredstava i sl. Pri tome je upravo etnografska baština najslabije istražena i obnovljena, ali reambulacijom stanja u prostoru prepoznata je kao značajan resurs i potencijal za vrednovanje cjelokupnog prostora. Poseban naglasak treba biti na zaštićenim ruralnim cjelinama Orljak i Mrzljaki, na visoko vrednovanim ruralnim, a još nezaštićenim cjelinama na žumberačkom prostoru koje se nalazi dijelom i u Parku prirode Žumberačko gorje, te mlinicama na svim rijekama. U većini slučajeva situacija je alarmantna i traži provedbu hitnih mjera zaštite, što podrazumijeva dokumentiranje (fotografiranje, audio i video zapisi, arhitektonsko snimanje i sl.) kako materijalnih tako i nematerijalnih kulturnih dobara. Dobar i već prihvaćen model istraživanja i dokumentiranja te izrade projekata revitalizacije obavlja se tijekom rada interdisciplinarne ljetne škole, radionica, kampova, a financijska sredstva osiguravaju se regionalnim i međugraničnim projektima za ruralni razvoj i kulturni turizam. Osim toga potrebno je poticati i osnivanje novih muzeja na otvorenom kojim bi predstavili narodno stvaralaštvo radi odgojno-obrazovnih, ekoloških i turističkih učinaka te stvaranja pozitivnog odnosa prema zavičajnim vrijednostima i poticanju brige za baštinu kod lokalnog stanovništva. Jedini do sada etnopark na području Karlovačke županije je u Ozlju, ali je prema potrebama i lokalne zajednice i važećim modalitetima struke i turizma ispod potrebnih standarda i traži transformaciju i novu organizaciju. Za to je potrebno izraditi kompletnu projektnu dokumentaciju, a koja može biti podloga za kandidiranje lokalne zajednice na EU fondove i prekograničnu suradnju sa Slovenijom.

Mlinovi i mlinarenje kao povijesno vrlo zastupljena djelatnost lokalnog stanovništva, najznačajniji su i najpoznatiji element identiteta etnografske baštine slunjskog područja. Pri tome vodeničarsko naselje Rastoke zauzima najznačajnije mjesto, iako ne treba zanemariti očuvane vrlo vrijedne primjere pojedinačnih mlinova ili mlinova u okviru etnografskih okućnica na rijeci Slunjčici i na rijeci Korani. Turistički interes za Rastoke kontinuirano raste, što osigurava financijsku dobit za lokalno stanovništvo, ali i predstavlja opasnost zbog tendencija muzealizacije i apartmanizacije prostora. Rastoke su najvrednije i najinteresantnije upravo iz razloga što je to prostor kontinuiranog svakodnevnog života uz mlinove i autohtone okućnice s vrtovima, pri čemu je turizam i ugostiteljstvo dodatan izvor prihoda, a tek malobrojnima primarna djelatnost. Zaštita vrijedne etnografske kulturne baštine uz istovremeno zadovoljavanje suvremenih potreba stanovnika Rastoka a time i kontinuiteta života, najteži je i najzahtjevniji dio konzervatorskog interesa. Pri tome je obnova uništenih mlinica, restauracija mlinskih postrojenja i revitalizacija mlinarenja kao djelatnosti prioritetna. Najveći problem vezan uz obnovu etnografske baštine na gotovo svim prostorima su neriješeni vlasnički, odnosno suvlasnički odnosi mnogobrojnih obitelji, koji su često kočničari bilo kakve inicijative.

Industrijska baština
Industrijska baština također pripada dijelu ugrožene baštine na području Karlovačke županije. Najviše je izložena propadanju prestankom rada tvornica u svim granama gospodarstva. Održivost i očuvanje baštinskog dijela tog fonda ostaje samo na papiru dok se ne pokrene razvoj poduzetništva utemeljen na kulturnoj baštini. Poseban naglasak je na tvornici Mustad ŽE-ČE u Karlovcu i Dugoj Resi – vrtno industrijskom gradu, jedinstvenom ne samo u Karlovačkoj županiji već i široj regiji. Preostali dio kompleksa Mustad potrebno je u suradnji s vlasnikom obnoviti i prezentirati s multifunkcionalnom namjenom. Povijesna cjelina Duge Rese s tvorničkim kompleksom pamučne industrije predstavlja jedinstveni primjer planiranog i sačuvanog vrtno-industrijskog grada koji se danas nalazi u vrlo zapuštenom stanju, opterećen brojnim gospodarskim, financijskim, sociološkim problemima. Značaj industrijske baštine za zajednicu i njezina revitalizacija moguća je po vrlo uspješnom modelu koji se u europskim zemljama provodi već dugi niz godina. Uključivanjem u europske projekte i fondove, pronalaženjem kvalitetnog poduzetničkog modela, industrijska baština ima sve preduvjete za aktivnu gospodarsku ulogu u kulturi i gospodarstvu.

Kompleks željezničkog kolodvora u Karlovcu sa svim izvornim građevinama jedinstven je za područje Karlovačke županije, ne samo u prometnom smislu već i u kulturološkom i baštinskom. Potrebno je proces propadanja i gubitka svih funkcija okrenuti u proces revitalizacije, održivog gospodarenja s transformacijom koja prati europske modele upravljanja. U vrijeme modernizacije i velikih reformi u željezničkom sustavu na nivou države ovo mjesto treba dobiti i primjeren značaj za željeznicu i za grad Karlovac, u turističkom i kulturološkom smislu, očuvanjem i obnovom cijelog kompleksa i njegovom revitalizacijom. Željeznički muzej in situ prema najvišim muzeološkim kriterijima obilježio bi i vrijeme i prostor i funkciju ove vitalne komunikacije. Potrebno je prići partnerskom povezivanju s drugim županijama i susjednim graničnim regijama radi uključivanja u kvalitetne projekte obnove i prenamjene za održivo i prihvatljivo korištenje i upravljanje.

Povijesne komunikacije
Prostorom Karlovačke županije a naročito gradom Karlovcem, kao povijesnim prometnim središtem, oduvijek su prolazile važne prometne komunikacije koje su povezivale ovaj prostor s morem i sjevernim krajevima od rimskih, srednjovjekovnih cestovnih pravaca do željeznice u 19. st. koje su do danas ostale aktivne i očuvane. Danas one imaju veliki potencijal za razvoj kulturnog turizma.

Povijesne cjeline
Povijesne cjeline imaju ulogu u očuvanju prostornog identiteta i povijesne slojevitosti prostora. Na području Karlovačke županije ističu se tri veće povijesne cjeline: Karlovac, Ogulin i Duga Resa, dok su ostala manja središta sačuvala tek manja obilježja, pojedinačne građevine ili strukturu naselja. Sva se naselja nalaze na povijesnim komunikacijama. Za njihovu revitalizaciju potrebno je prethodno izraditi cjelovite konzervatorske studije, interdisciplinarnim radom brojnih struka i stručnjaka, ali i predvidjeti modele obnove i revitalizacije.

Kulturni krajolik
Valorizacijom cjelokupnog prostora Karlovačke županije prostornim planovima gradova i općina, utvrđeni su prostori koji zbog svojih kulturoloških, povijesnih, morfoloških, socioloških osobina imaju obilježja kulturnog krajolika. Takvi prostori predstavljaju veliki potencijal za razvoj turizma i poduzetništva u kulturi na načelima održivog razvoja. Posebno se ističu prostori u žumberačkom prostoru i u dolinama rijeka. Potrebno je osigurati sva prethodna istraživanja, dokumentiranja i valorizaciju baštine unutar takvih prostora na temelju kojih bi se mogli izraditi svi potrebni projekti revitalizacije i gospodarenja.

VRSTE KULTURNIH DOBARA	KARLOVAČKA ŽUPANIJA		GRAD KARLOVAC	
	Preventivno zaštićene	Registrirano kulturno dobro	Preventivno zaštićene	Registrirano kulturno dobro
Kulturno povijesne cjeline	2	8	-	2
Nepokretna kulturna dobra	18	156	3	54
Zbirke pokretnih kulturnih dobara	2	20	1	5
Pokretna kulturna dobra	9	12	6	3
Nematerijalna kulturna dobra	-	3	-	2

Stanje Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske na dan 21.8.2013.

Arheološka baština

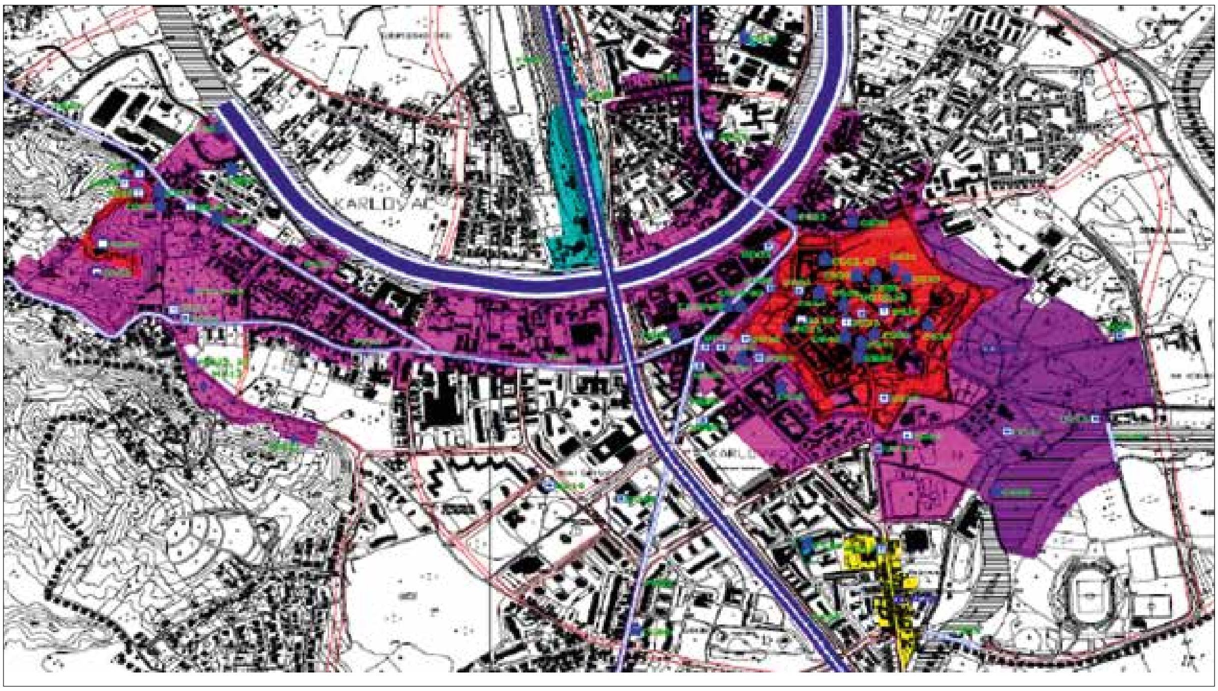
Ubicirano je oko 600 arheoloških lokaliteta na području Karlovačke županije i time je udeseterostručen broj poznatih lokaliteta što je rezultat stalnih aktivnosti Konzervatorskog odjela. Od 50-ak poznatih lokaliteta do 1997. većina lokaliteta bila je poznata samo iz literature, a dobar se dio odnosio na mjesta slučajnih nalaza koji su odneseni u Arheološki muzej u Zagrebu. Aktivnostima Konzervatorskog odjela, ali uz suradnju s brojnim kolegama izrađena je dokumentacija o ubiciranim lokalitetima sukladno suvremenim stručnim standardima. Sukladno tome izrađena je arheološka baza podataka o arheološkim lokalitetima Karlovačke županije. Baza podataka s oko 50 odrednica stalno se ažurira. U bazu podataka ulaze prostorne, administrativne, vremenske, ali i znanstvene odrednice kao npr. onomastičke, tipološke, bibliografske, kartografske, kao i druge. Baza podataka je funkcionalna i u upotrebi te je mogući primjer za primjenu na razini Republike Hrvatske. U izradi je arheološka karta Karlovačke županije, a za gotovo sve prostorne planove izrađene su konzervatorske podloge koje se odnose na arheološku baštinu.

U posljednjih 15 godina zaštitnim radovima i znanstvenim istraživanjima obuhvaćeno je skoro 100 arheoloških lokaliteta. Radilo se o zaštitnim istraživanjima za potrebe izgradnje autocesta, zaštitnim istraživanjima za druge infrastrukturne ili ostale građevinske radove, ali i o znanstvenim istraživanjima (financirana od strane Ministarstva znanosti te lokalne samouprave). Također se svake godine provode i istraživanja u sklopu zaštitnih radova sukladno Programu javnih potreba u kulturi, ali također u tome dijelu i arheološka istraživanja kao sastavni dio zaštitnih radova na starim gradovima. Godišnje se u Karlovačkoj županiji istražuje 10 do 15 lokaliteta, najviše zaštitnim radovima, od kojih su neke dio Programa javnih potreba u kulturi, a dio zaštitna arheološka istraživanja prilikom izvođenja građevinskih radova na novootkrivenim ili već poznatim lokalitetima.

Kulturna baština Karlovca

Nepokretna kulturna dobra na području grada Karlovca detaljno su opisana Konzervatorskom podlogom zaštite i očuvanja kulturnih dobara koju je izradio nadležni Konzervatorski odjel u Karlovcu 2009. godine, za potrebe izrade Izmjena i dopuna Prostornog plana uređenja grada Karlovca. Pri tome je izrađen i prijedlog mjera zaštite za sva kulturna dobra.

Slika 2. Zaštićene kulturno-povijesne cjeline: Karlovac (s tri zone zaštite) i Rakovac (žuto)

Izvor: Izvod iz Kartografskog prikaza 4.2. Izmjena i dopuna GUP- a grada Karlovca, 2011. [14]

Povijesne graditeljske cjeline

Na području grada nalaze se dvije kulturno- povijesne cjeline, a to su: urbanistička cjelina grada Karlovca (Zvijezda) i kulturno- povijesna cjelina ulice Rakovac. Na prostoru grada, najveću pozornost zavređuje kulturno-povijesna urbanistička cjelina Karlovca – koja obuhvaća tri zone zaštite s različitim režimima zaštite: zonom „A“ gdje se provodi potpuna zaštita povijesnih struktura – karlovačka Zvijezda i Stari grad Dubovac, zonom „B“ gdje se provodi djelomična zaštita i zonom „C“ gdje se provodi ambijentalna zaštita. Posebno je značajan i zaštićeni potez ulice Rakovac.

Karlovačka zvijezda

Najznačajniji dio kulturno-povijesne urbanističke cjeline Karlovca je područje unutar zone „A“ (crvena boja) koje obuhvaća najstariju jezgru grada, tzv. Zvijezdu, omeđenu vanjskim rubom šanca grada - tvrđave. Ona ima izuzetnu vrijednost jer je i prvi izgrađeni „idealni“ grad u duhu renesansnog shvaćanja obrambenog i životnog prostora, projektiran prema načelima renesansne arhitekture sa simetričnim kompozicijama primijenjenim na planiranje grada. Zajedno s kasnije izgrađenim gradovima Nove Zamky i Palmanova, predstavlja stilski čist primjer renesansne arhitekture u Europi i svijetu.

Gradnja strateške vojne tvrđave, radi obrane od prodora Turaka, započela je između rijeka Kupe i Korane 13. srpnja 1579. godine, pod vodstvom graditelja Martina Gambona. Dan početka gradnje i danas se slavi kao rođendan Karlovca. Tvrđava je izgrađena u obliku šesterokrake zvijezde s ortogonalnim rasterom 12 ulica, simetričnim stambenim blokovima oko središnjeg trga s javnim funkcijama, obodnim zemljanim bedemima ojačanim na krakovima zidanim bastionima te okolnim šancem i glacisom koji su prilagođeni obrambenim sustavima onovremene ratne tehnike.

Zvijezda je, do danas, zadržala konturu vanjskog fortifikacijskog sustava, sačuvana je stambena i javna namjena građevina unutar povijesne jezgre, kao i kasnije nastale povijesne ceste Karolina, Jozefina i Lujzijana koje su je povezivale s okolnim prostorom, a jugoistočno uz Koranu širi se zaštićeno područje (dio zone „B" i „C") - zelena rekreacijska zona grada.

Karlovačka „Zvijezda" s prepoznatom ortogonalnom strukturom komunikacija, ostacima fortifikacije, još uvijek prisutnom tipološkom gradnjom stambenih kuća povijesnih razdoblja unutar zadanih blokova, središnjim trgom omeđenim vojnim i sakralnim građevinama, predstavlja prepoznate ostatke fortifikacijske i građevinske posebnosti, unatoč promjenama u oblikovanju prostora uvjetovanog ekonomskim potrebama tijekom 18. i 19. stoljeća te djelomično realiziranim regulatornim osnovama početkom 20. st. Uzroci odumiranja povijesnog centra počinju 60-tih godina 20. st. kad se prostorno planskim mjerama trgovački, upravni i kulturni sadržaji premještaju u jugoistočni dio grada, što za posljedicu ostavlja u Zvijezdi: zastarjelu infrastrukturu, staru i sociološki ugroženu populaciju i „getoizaciju" zbog vojnih građevina.

Pokušaj spašavanja povijesnog centra od daljnjeg propadanja građevinskog fonda pokušali su pronaći stručnjaci Instituta za povijest umjetnosti kao nositelji multidisciplinarnih studija[1] obnove Zvijezde (arhitektonske, urbanističke, povijesno umjetničke, sociološke, restauratorske) sa zaključkom o aktivnom pristupu obnovi povijesnih građevina i urbanih struktura, pod nadzorom stručnjaka konzervatora, a Karlovac postaje pilot projekt obnove povijesnih središta u okviru zemalja Alpe-Jadran. U onovremenom socijalističkom sistemu po prvi put su se predlagali sadržaji koji će odgovarati samoodrživom uređenju građevina, u suradnji s Gradom predlagale su se zakonske mjere za očuvanja i rekonstrukcije izvornih struktura i oblikovanja građevina ali i mjere koje će pomoći u oživljavanju povijesnog centra, iniciralo se osnivanje novčanog fonda za beskamatno kreditiranje građana koji ulažu u obnovu kuća sukladno propozicijama zaštite, predlagalo se uklanjanje sadržaja koji ne odgovaraju životu u povijesnim centrima (vojska, industrija!). Iniciralo se osnivanje tijela - Odbora za revitalizaciju sastavljenih od predstavnika strukovnih organizacija s ciljem praćenja programa rada i strukovne pomoći u provedbi. Kako je u Domovinskom ratu stradalo ili uništeno preko stotinu građevina (u zaštićenoj zoni Zvijezde), a od nadležnih ministarstava izostala je materijalna pomoć dostatna za njihovu sustavnu zaštitu, ratne štete vidljive su i danas na pročeljima i parternoj zoni. Do 2000. godine izvodile su se hitne intervencije zaštite, dovršena obnova Zorin-doma, i Gradskog poglavarstva, a po predaji vojnih građevina (u Radićevoj boj 8 i 10) u vlasništvo Grada, uređen je prostor za potrebe Trgovačko ugostiteljske škole. Prva strateška odrednicu razvoja Grada donijeta je 2003. godine s pravcima razvoja: grada kao industrijsko obrtničkog središta, turističko rekreativnog i veleučilišnog središta. U posljednjih dvadesetak godina, a osobito nakon Domovinskog rata, Grad Karlovac i karlovačka Zvijezda, osim što vode obnovu ratom uništenih građevina, susreću se s velikim društvenim i socijalnim promjenama u strukturi stanovništva (staračko stanovništvo, socijalni slučajevi, doseljenici iz ruralnih područja) koje se očituju u smanjenom interesu za zaštitu i očuvanje kulturne baštine. Određeni blokovi odraz su teškog socijalnog statusa stanovništva, ali i neriješenih imovinsko-pravnih odnosa koji onemogućavaju inicijative bilo koje vrste.

[1] Dokumentacija za valorizaciju, zaštitu i urbanističko korištenje građevnog tkiva unutar Zvijezde iz 1979. godine, izradio Centar za povijesne znanosti – Odjel za povijest umjetnosti iz Zagreba

Krajem 18. stoljeća u Zvijezdi je živjelo oko 2700 stanovnika, dok prema podacima iz 2011. živi nešto manje od 1000 stanovnika. Podatak o današnjem broju stanovnika, veličini domaćinstva i ukupnom stambenom prostoru preuzet je iz evidencije o plaćanju komunalne naknade. Tako se broj domaćinstava već desetak godina statistički gledano ne mijenja, ali se zato smanjuje broj članova domaćinstva, tako da su neka domaćinstva bez članova što znači da su ti stanovi prazni, odnosno napušteni. Takvih stanova je 33,8%, što čini trećinu stambenog fonda Zvijezde. Ako tome dodamo 46 domaćinstava koja čine 74 osobe, što čini 8% stanovnika Zvijezde u statusu korisnika programa socijalne pomoći imamo obrise socijalne strukture stanovništva Zvijezde. Za još potpuniji prikaz navodimo podatke o stanovništvu u Zvijezdi.

POKAZATELJ	2007.	2011.
Broj stanovnika u Zvijezdi	972	939
Broj domaćinstava u Zvijezdi	744	730
Broj domaćinstava/stanova bez prijavljenog člana	34,1%	33,8%
Broj samačkih domaćinstava	45,5%	32,3%
Prosječan broj stanovnika po domaćinstvu	1,9	1,9
Domaćinstva s 4 i više članova	13%	7,4%
Stanovnici Zvijezde koji žive u Radićevoj ulici	31,2%	34,8%

Unatoč tome, posljednjih godina vidljivi su pomaci zbog ubiranja spomeničke rente, jer je tim sredstvima Grad Karlovac sufinancirao obnovu kulturne baštine. Obnovljene su pojedinačne građevine, pa čak i ulični potezi, ali i dalje velikom dijelu stambenog fonda prijeti propadanje zbog socijalnog stanja, neznanja i nezainteresiranosti suvlasnika. Zabrinjavajuće je i što postoji niz neodržavanih građevina u vlasništvu Grada Karlovca.

Nužnost revitalizacije Zvijezde od najvećeg je značaja za grad Karlovac. Sadašnje stanje graditeljskog fonda izrazito je ugroženo u više međuovisnih aspekata što ih je potrebno interdisciplinarno utvrditi prema najvišim kriterijima struke. Povijest grada, smisao njegova nastanka baš na ovom prostoru te kontinuitet njegove opstojnosti i vitalnosti, kao i urbanističko i arhitektonsko oblikovanje, počivaju u velikoj mjeri na njegovoj vojnoj i obrambenoj funkciji. Danas vojna funkcija grada gotovo potpuno izlazi iz gabarita gradskog tkiva, međutim, nužno je očuvati određeni oblik njezine prisutnosti u prostoru revitalizacijom i prenamjenom vojnih građevina u povijesnom tkivu grada (Oružana i Velika vojarna, garnizonska vojarna u ul. P. Miškine, Bosanski magazin).

Kulturno-povijesna cjelina ulice Rakovac

Naselje Rakovac nastaje potkraj 18. st. uz tzv. "glavnu cestu", kada je taj prostor pripadao Slunjskoj pukovniji i bio dio "Švarčanske kumpanije". Godine 1903. naselje je s općinom Banija pripojeno Karlovcu. Tijekom 19. st. razvijalo se kao krajiško naselje s upravnim i prosvjetnim sadržajima za potrebe Slunjske pukovnije. Tijekom 1819. tu se smješta Carsko kraljevska glavna škola normalka za školovanje časničkog kadra, koja je 1883. dograđena i u nju preseljena Gimnazija iz karlovačke Zvijezde. Na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće sagrađeno je nekoliko historicističkih katnica, a nekoliko prizemnica je nadograđeno. Do dvadesetih godina 20. stoljeća ulica je uglavnom urbanistički oblikovana i takav izgled zadržala je do danas.

Povijesne građevine

Ova skupina graditeljske baštine najraznovrsnija je i najbrojnija. Obuhvaća 142 povijesne građevine (87 civilnih, 40 sakralnih, 5 obrambenih i 10 gospodarskih). Veliki dio nalazi se u zaštićenoj povijesnoj cjelini Karlovca, ali i u širem prostoru Karlovca. Neke od istaknutijih povijesnih građevina, u širem području grada Karlovca, su Dubovac- utvrđeni grad na sjeverozapadnom dijelu Karlovca i Steničnjak ruševine nekoć velikoga utvrđenoga grada u Donjem Steničaku.

Sakralna baština

Kao što smo već naveli u zaštićenoj kulturnoj baštini Karlovca nalaze se brojni sakralni objekti među kojima valja izdvojiti:

- Nacionalno svetište svetog Josipa, Župna crkva Majke Božje Snježne,
- Franjevački samostan s crkvom Presvetog Trojstva u Karlovcu sa zbirkom umjetnina i vrijednom knjižnicom,
- Župna crkva Sveta Tri Kralja u Karlovcu,
- Crkva Majke Božje Snježne s pavlinskim samostanom u Kamenskom,
- Župna crkva sv. Ivana Krstitelja u Rečici,
- Kapela sv. Doroteje u Logorištu,
- Župna crkva sv. Josipa u Šišljaviću,
- Župna crkva sv. Antuna Padovanskog u Vukmaniću,
- Kapela sv. Antuna u Zadobarju.

Etnografska baština

Ratna razaranja u prošlosti i tijekom Domovinskog rata uzrokovala su dodatno iseljavanje stanovništva ostavivši neizbrisiv trag na kulturnoj baštini. Tijekom tog procesa smanjuje se, ili nestaje, i nematerijalna etnografska baština (način života i privređivanja, običaji, folklor i dr.). Najvredniji dio sačuvane etnografske baštine grada Karlovca su 72 etnografske građevine - tradicijske kuće i tradicijske okućnice. Većina ih se nalazi u dolini rijeke Kupe, u selima: Rečica, Luka Pokupska, Šišljavić, Zamršje, ali i u drugim područjima grada Karlovca.

Arheološka baština

Istaknutiji arheološki lokaliteti na području grada Karlovca su: Gradac - Orlovac, Dubovac, Budim u Velikoj Jelsi, Orlica - između naselja Vodostaj i Donje Mekušje te lokaliteti u Donjem Sjeničaku, u zoni starog grada Steničnjaka. Većina arheoloških lokaliteta, kao rezultat slabe istraženosti, a ne njihove važnosti i brojnosti, nema pravni status zaštite u smislu Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara. Arheološka baština smatra se ugroženom i najmanje zaštićenom.

Povijesne komunikacije

Na području Grada Karlovca utvrđene su sljedeće povijesne komunikacije: Karolinska cesta prema Bakru (danas Primorska ul.-Kalvarija), Jozefinska cesta prema Senju (danas Nazorova-Sarajevska-Riječka ul.), Lujzinska cesta za Rijeku (danas Marmontova aleja-Gornje Stative),

stara cesta Karlovac - Zagreb, željeznička pruga Karlovac - Zagreb, te rijeka Kupa, od Karlovačke pivovare do ušća rijeke Korane u rijeku Kupu. Povijesne komunikacije treba štititi kako bi se zadržale njihove trase, a ako su ih imale, i drvoredi. Povijesni plovni put rijekom Kupom, do zaštićenog „žitnog magazina" kod Karlovačke pivovare, trebalo bi oživjeti u prometnom i turističkom smislu.

Kulturni krajolik Karlovca

Parkovi i drugi prostori koji danas definiraju šire područje Zvijezde kao i prostore uz karlovačke rijeke potrebno je zaštititi i vrednovati kao kulturni krajolik kako bi se očuvao u zajedništvu s postojećom graditeljskom baštinom.

2.5. Kulturne potrebe stanovništva

Stanovništvo Karlovca

Grad Karlovac, prema Popisu stanovništva iz 2011., ima 55.705 stanovnika, odnosno 43,2% ukupnog stanovništva Karlovačke županije. U ukupnom stanovništvu grada Karlovca veći udio su žene (53%, odnosno 29.543 osobe), dok je muškaraca 47% (26.162 osobe). Dobna struktura stanovnika ukazuje na mali udio djece i mladih (18,2% ili 10.191 osoba do 19 godina starosti), dok je stanovnika starijih od 60 godina 26,8% (14.942 osobe).

Jedan od osnovnih pokazatelja starosti stanovništva je i indeks starenja koji pokazuje omjer starog i mladog stanovništva. Indeks starenja za Hrvatsku, u 2011. godini, iznosio je 115 što ukazuje na ubrzani proces starenja stanovništva. Indeks starenja grada Karlovca je 146,6 te ovo područje svrstava u „stara" područja Republike Hrvatske, iako je ispod prosjeka Županije (149,0). Prosječna starost stanovnika je 43,8 godina (što je više od državnog prosjeka od 41,7 te ispod županijskog prosjeka od 44 godine). Koeficijent starosti stanovnika je 26,8 što je također više od nacionalnog prosjeka (24,1), te manje od županijskog prosjeka od 27,3. Prisutan je i negativni prirodni prirast (-270 stanovnika u 2010.) i on se, uz negativan migracijski saldo, smatra jednim od glavnih razloga depopulacije grada Karlovca.

Radno aktivno stanovništvo (15-64 godine starosti) obuhvaća 36.833 osobe, odnosno 66,1% ukupnog stanovništva grada Karlovca, odnosno 43,6% radno aktivnog stanovništva Karlovačke županije. U kontingentu radno aktivnog stanovništva grada Karlovca 51% (18.819) čine žene, dok 49% (18.014) čine muškarci.

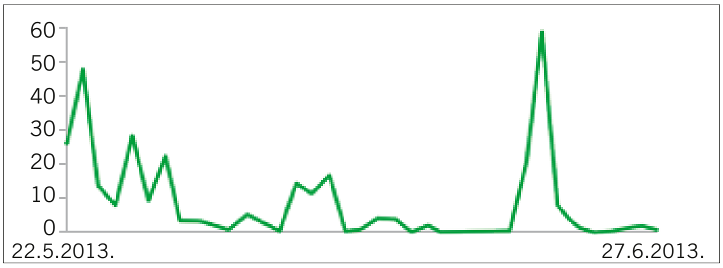
Prema nacionalnosti, najveći broj stanovnika grada Karlovca su Hrvati (88,21% ili 49.140 osoba), dok se 9,8% osoba (6.565) izjasnilo pripadnicima neke od nacionalnih manjina. Najbrojnija je skupina srpske nacionalne manjine 8,01% od ukupnog broja manjinskih predstavnika, dok, primjerice, Roma ima samo 0,04% (24 osobe su se izjasnile kao Romi).

Kulturni profil Karlovčana ili zadovoljstvo ponudom kulturnog i zabavnog sadržaja

Vrlo često koristimo termin javne potrebe u kulturi kojim se koristimo još iz vremena samoupravnog socijalizma. Pri tome smo tradicionalno skloni proglasiti javnim potrebama ono što trenutno možemo ponuditi, bilo djelovanjem institucionalizirane ili pak nezavisne kulturne scene. Ponekad se zato moramo suočiti s činjenicom kako smo neki program proglasili javnom potrebom

samom odlukom o sufinanciranju proračunskim sredstvima, a da građani niskom razinom posjećenosti toga programa u praksi demantiraju takvu odluku. Kako bismo izbjegli takve situacije nužno je uspostaviti kontinuiranu komunikaciju s građanima Karlovca. U želji da nam se isto ne dogodi sa Strategijom, osmislili smo anketu kojom smo željeli ostvariti dijalog na temu zadovoljstva građana postojećom kulturnom i zabavnom ponudom u Karlovcu.

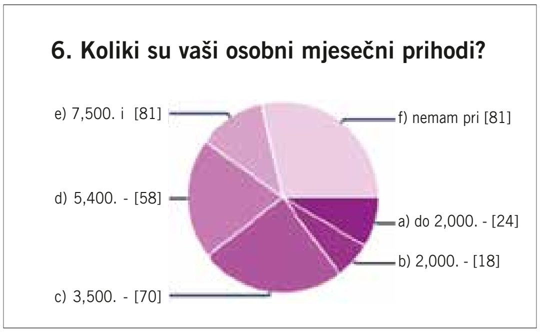
Dinamika anketiranja i struktura anketiranih građana

Anketni upitnik sastojao se od sedamnaest pitanja, s ponuđenim odgovorima na bazi skale, kojima su ispitanici trebali odrediti u kojoj mjeri se slažu s određenim tvrdnjama. Upitnik je putem interneta bio dostupan na web stranicama Grada i ustanova, a pojedine udruge su se također uključile u distribuciju ankete. Vremenski interval u kojem se anketni upitnik mogao ispunjavati započeo je 22. svibnja 2013., a završio je 27. lipnja 2013. Anketu je ispunilo 287 ispitanika, od kojih 95% živi u Karlovcu ili u bližoj okolici, što anketirani uzorak čini valjanim i reprezentativnim.

Među anketiranim građanima 69% čine osobe između 26-60 godina života, dakle osobe koje su u pravilu radno aktivne i većinom okružene obitelji, 29% čine mladi, a samo 2% su osobe starije od 60 godina života. Žene su se spremnije odazvale anketiranju i čine 63% anketiranih, što je donekle sukladno spolnoj strukturi gradskog stanovništva u kojem 53% čine žene. Iako je vrlo složeno dovoditi razinu obrazovanja s kulturnim potrebama pojedinog građanina, možemo konstatirati kako je 61% ispitanika visoko obrazovano, a tek 2% ima završenu samo osnovnu školu.

Mjesečni prihodi anketiranih građana

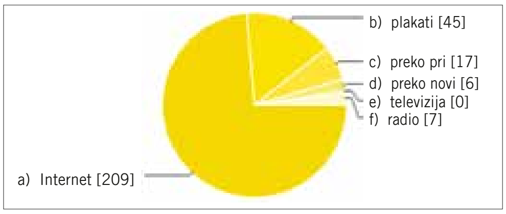
Vidljivo je kako jedna trećina ispitanih nema osobnih prihoda, što se donekle slaže s brojem mladih (do 25 godina), dok 70% anketiranih ima osobne prihode. Važnost ovog pitanja ogleda se u mogućnosti participacije u kulturnoj potrošnji. Naime, naše nezadovoljstvo ne mora proizlaziti iz loše kulturne ponude, već i iz same činjenice da postojeću ponudu zbog objektivnih razloga ne možemo pretvoriti u potrošnju. Jedan od preduvjeta za unapređenje kvalitete kulturne ponude jest i spremnost određenog broja građana da sudjeluje u potrošnji tog unaprijeđenog kulturnog proizvoda. Iako živimo u doba ekonomske krize u kojoj smo primorani na „rezanje“ brojnih osobnih i obiteljskih troškova, moramo zaključiti kako još uvijek postoji prostor za kulturnu potrošnju i to ne utemeljen na eventualnom višku prihoda nad rashodima, već na potrebi za kulturnim sadržajem, ali i za zabavom. Stres kojem smo gotovo svi na neki način izloženi, manje ili više, kao prirodnu protutežu traži da se čovjek opusti i relaksira, a mnogi od nas to čine koristeći kulturne sadržaje.

Iako je anketa distribuirana u kulturni „milje“, osobito nam je važno da se anketiranju odazvao nešto veći broj građana (54%) koji nisu neposredno involvirani u kulturnim aktivnostima, ustanova ili udruga, jer smatramo da su upravo ti građani objektivniji u svojim ocjenama jer reprezentiraju one „potrošače“ kulture na koje mislimo kada govorimo o javnim potrebama u kulturi. Građani koji su angažirani u ustanovama ili udrugama kulture zbog svog emocionalno pozitivnog odnosa prema nekoj kulturnoj aktivnosti ili prema kulturi uopće zbog svoje senzibilnosti i ra-

doznalosti vrlo često intenzivnije sudjeluju u kulturnom životu grada te ga gledaju i ocjenjuju drugim očima. Međutim, upravo ti građani su spremni sudjelovati u naporima da se unaprijedi kulturni život, te su njihova mišljenja i stavovi iz ankete popraćeni prijedlozima i idejama za poboljšanje što svakako treba pozdraviti.

Živimo u audiovizualnom vremenu u kojem postupno prevladava komunikacija omogućena informacijskom tehnologijom te je dostupnost širokopojasnog interneta postala jedna od odrednica životnog standarda. Stoga ne treba čuditi da je svim anketiranim građanima internet dostupan te da 74% anketiranih koristi upravo internetom za informiranje o kulturnim događanjima u gradu.

Način informiranja građana o kulturnim događanjima u gradu Karlovcu

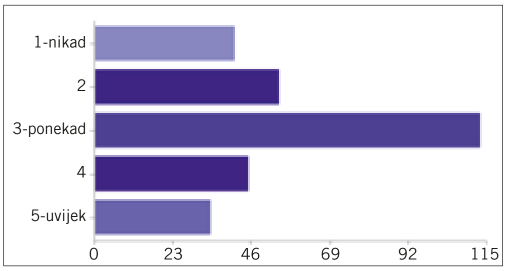

Građani i ustanove kulture

U svakom društvu narodne knjižnice, njihova prisutnost te broj usluga koje ostvaruju, su mjerilo za kulturni standard i kulturu društva. Već smo u tekstu o Gradskoj knjižnici uočili velik broj korisnika što potvrđuju i sami građani navodeći kako 74% njih posuđuje knjige, odnosno koristi jednu od osnovnih usluga knjižnice.

Interesantan je podatak po kojem 74% anketiranih pripada u kazališnu publiku, dakle identičan broj kao i posuđivača knjiga, kao i pokazatelj da 67% anketiranih posjećuje programe Gradskog kazališta „Zorin dom."

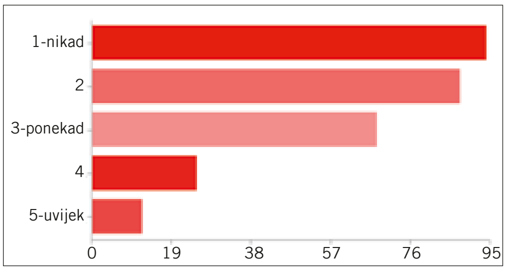
Posjećenost Gradskog kazališta „Zorin dom"

Iako je karlovački muzej hendikepiran nedostatkom prostora, te organiziran na sedam lokacija, građani su u anketi potvrdili zainteresiranost za muzejske sadržaje, jer 86% anketiranih možemo smatrati muzejskom publikom, dok 67% anketiranih može ubrojiti u posjetitelje, a svega 36% u stalne posjetitelje Gradskog muzeja. Ovi podaci potvrđuju važnost odluke o prostornom proširenju i modernizaciji muzeja, kao i činjenicu da je postojeći menadžment i u ovako složenim uvjetima uspio zadržati interes građana.

Kao što se može vidjeti iz prikazanih odgovora građani su potvrdili značaj svih triju ustanova za zadovoljavanje njihovih potreba što dodatno obvezuje menadžment tih ustanova na daljnje aktivnosti u cilju poboljšavanja kulturne ponude, te proaktivan pristup u odnosu prema svojoj publici jer to publika od njih očekuje. Visoki postoci knjižnične, kazališne i muzejske publike ujedno potvrđuju visoku razinu urbane kulture Karlovčana koja je rezultat tradicije, te se odgovorima na slobodna pitanja u anketi može uočiti s jedne strane žal za prošlim vremenima kao i želja, odnosno potreba za kvalitetnijom kulturnom ponudom (vidi tablicu koja slijedi).

Posjećenost Gradskog muzeja

AKTIVNOST	PROSJEČNA OCJENA
Idem u kazalište	3,0
Idem u Zorin dom	2,9
Posjećujem muzeje	2,8
Posjećujem Gradski muzej	2,2

Kvantitativno promatrano, karlovačka kulturna ponuda broji dostatan broj programa, osobito tijekom proljetnih i ljetnih mjeseci, te je jedan broj pitanja ankete bio usmjeren na ocjenjivanje kvalitete i atraktivnosti tih programa. Ocjenjivanje pojedinih programa istovremeno nam je poslužilo kao pokazatelj posjećenosti, odnosno interesa građana za pojedini program. Kako većina ocjenjivanih programa spada u grupaciju tradicionalnih programa te povezujući dobivene ocjene s odgovorima na otvorena pitanja u anketi možemo zaključiti kako postoji potreba osuvremenjivanja programa s dužom tradicijom, kao i programa (smotri) profiliranih na županijskoj razini.

MANIFESTACIJA/PROGRAM	PROSJEČNA OCJENA
Rođendanski bal	3,8
Four river filmski festival	3,8
Međunarodni festival folklora	3,8
Karlovačko riječno kino	3,8
Proljetne promenade	3,7
Dan grada Karlovca	3,7
Međunarodni etno jazz festival	3,6
Festival nezavisne kulture	3,6
RocKorana fest	3,6
Karlovački dance festival	3,6
Kidaj fest	3,5
Karlovački oldtimer rally	3,4
Karlovačka smotra izvornog folklora	3,4
Hermetika festival	3,4
LED Fest	3,3
Smotra tamburaških orkestara i malih sastava	3,3
uRockaj fest	3,2
Ivanjski krijesovi	3,0
Smotra starih vojnih vozila	3,0
Artika	3,0
Vaga	2,9
Večeri selskih gucov	2,7

Građani i kulturna baština

Kada je riječ o odnosu baštinika prema kulturnoj baštini onda možemo sa zadovoljstvom konstatirati kako se 76% anketiranih ili 227 građana smatra dobro upoznatim s karlovačkom kulturnom baštinom. Ova činjenica istovremeno ohrabruje jer potvrđuje postojanje svijesti o kulturnoj baštini, ali istovremeno zabrinjava jer je uz takvu svijest ipak došlo do zapuštanja urbane kulturne baštine Karlovca. Visoku svijest o vrijednosti te baštine pokazuju i odgovori anketiranih na otvoreno pitanje što smatraju kulturnim simbolom grada. Među četiri najčešće spominjana nalaze se praktički tri lokaliteta kulturne baštine i jedan prirodne, a to su:

- karlovačka Zvijezda,
- stari grad Dubovac,
- Gradsko kazalište „Zorin dom“ (koje između ostaloga simbolizira i Prvo pjevačko društvo „Zora“), te
- šetališta uz karlovačke rijeke.

Ovako izražen jasan stav građana ukazuje na velika očekivanja građana upravo u pogledu obnove i revitalizacije napose karlovačke Zvijezde i Starog grada Dubovca, a potom i ostale kulturne i prirodne baštine koja se nalazi na području grada. Ovdje moramo naglasiti kako su brojni prijedlozi građana dani u okviru odgovora na posljednje pitanje u anketi, koje je glasilo: „A što biste Vi učinili u Karlovcu?“, bili vezani za revitalizaciju, a time i obnovu, karlovačke Zvijezde i Starog grada Dubovca, kao simbola Karlovca.

Kulturni i/ili zabavni sadržaji
Iako suvremeni način života ostavlja malo slobodnog vremena, osobito tijekom radnog tjedna, za usmjeravanje daljnjeg kulturnog razvoja postaje izuzetno važno prema kojim sadržajima se građani više usmjeravaju i kako u tom pogledu koriste svoje slobodno vrijeme, osobito kada su u pitanju kulturni sadržaji. Pri tome moramo uvažiti dvije bitne okolnosti. To je razlikovanje kulturnih i zabavnih sadržaja i njihovu često nužnu povezanost zbog oskudice slobodnog vremena, te naš odnos prema kulturnim sadržajima, koji našu potrošnju često usmjerava na temelju tržišnih karakteristika kao što su: moda, popularnost, bolji ili lošiji marketing itd. Stoga je jedan dio pitanja posvećen u anketi upravo ovoj temi: kulturnim i zabavnim sadržajima u Karlovcu.

SLOBODNO VRIJEME	PROSJEČNA OCJENA
Slobodno vrijeme provodim u Karlovcu	3,7
Putujem izvan Karlovca u potrazi za sadržajem	3,2
Slobodno vrijeme provodim u Zagrebu	2,6

Po dobivenim odgovorima možemo konstatirati da većina građana svoje slobodno vrijeme provodi u Karlovcu, a da jedan manji dio građana odlazi izvan grada u potrazi za zabavnim i kulturnim sadržajima, vrlo često prema Zagrebu. Kako smo već u ovoj Strategiji konstatirali, kultura u gradu Karlovcu, ne treba se zbog toga takmičiti s kulturnom ponudom Zagreba kao hrvatske metropole jer će uvijek postojati potreba da dio građana Karlovca, osobito zbog blizine Zagreba, odlazi zbog određenih kulturnih programa u Zagreb (npr. velika inozemna gostovanja). Daljnja analiza gradskih sadržaja prema kojima su uobičajeno usmjereni građani, te dane ocjene tim sadržajima od strane anketiranih, jasno pokazuju kako je u urbanoj kulturi življenja još uvijek prisutno druženje (visoke ocjene dane kafićima i kupalištima) kao važna sociološka sastavnica gradskog života. Stoga treće i četvrto osvojeno mjesto, po visini prosječne ocjene, koje zauzimaju kulturne manifestacije i koncerti predstavlja značajni pokazatelj o važnosti kulture u životu prosječnog Karlovčanina. Ako tome dodamo da su se između ocjene dane festivalima, kazalištu i muzejskim sadržajima, našli samo ugostiteljstvo i šport, to potpuno potvrđuje našu tezu o kulturi kao sastavnici urbanog života.

GRADSKI SADRŽAJI	PROSJEČNA OCJENA
Kafići	4,7
Kupališta	3,4
Kulturne manifestacije	3,2
Koncerti	3,1

Restorani	3,1
ŠRC	2,9
Hoteli	2,8
Festivali	2,8
Kazališta	2,8
Muzeji	2,7
Noćni klubovi	2,2
Kina	2,0

Za nisku ocjenu koju su dobila kina pretpostavljamo kako je razlog nepostojanja suvremenog kina (multiplex-a) jer su filmski festivali dobili vrlo visoke ocjene iste anketirane grupe.

Najpopularnijim mjestima za izlazak u Karlovcu anketirani su najčešće spominjali: promenadu na Korani, kafiće, Kinoklub (udruga), Stari grad Dubovac te Gradsko kazlište „Zorin dom".

Prosječni Karlovčanin dobro je upoznat s kulturnom i zabavnom ponudom i razlikuje ta dva sadržaja iako ih i kombinira, međutim, iskazuje sličnu razinu zadovoljstva i jednim i drugim sadržajem.

	PROSJEČNA OCJENA
Zadovoljstvo kulturnim sadržajem u Karlovcu	2,7
Zadovoljstvo zabavnim sadržajem u Karlovcu	2,8
Poznavanje ponude kulturnih sadržaja	4,0
Poznavanje ponude zabavnog sadržaja	4,1

2.6. Kulturna politika ostvarena u prethodnom razdoblju

Okvir svake kulturne politike čine tri ključne odrednice, a to su kao prvo propisi, zatim ljudski potencijali i objektivne mogućnosti koje su zadane okruženjem i raspoloživim resursima, osobito financijskim. Stoga je pri vrednovanju kulturne politike nužno prvo uvažiti utjecaj onih odrednica na koje kreatori kulturne politike nisu mogli utjecati, a tek zatim one na koje imaju neposredan utjecaj.

Među okolnostima koje također bitno utječu na današnju kulturnu politiku grada Karlovca svakako su posljedice ratnih razaranja za vrijeme agresije i Domovinskog rata, kao i ekonomska kriza koja je dovela u pitanje rad, a osobito razvoj karlovačkog gospodarstva. Obje okolnosti nisu donijele samo materijalne štete, već su stanovništvu nametnule život pod stresom i neizvjesnošću što nisu dobri preduvjeti za kulturni razvoj.

Kada govorimo o kulturnoj politici grada Karlovca propisi o kulturi, kao i drugi propisi koji utječu na poslovanje subjekata u kulturi, važna su odrednica koja je u potpunosti uređena na nacionalnoj razini. U ovom segmentu poseban problem predstavljaju propisi kojima se uređuje rad i poslovanje ustanova kulture, a koji nisu usuglašeni s europskim standardima poslovanja (obveza strateškog planiranja, javne nabave, upravljanja rizicima, fiskalne odgovornosti itd.), kao

i propisi o financiranju javnih potreba u kulturi koji su doneseni još za vrijeme socijalizma i do danas nisu ozbiljnije usuglašeni sa stvarnim potrebama. Tako se recimo onemogućava ustanove kulture da raspolažu vlastitim prihodima što vrlo snažno demotivira zaposlene u kulturi. Istovremeno je prisutan nedostatak bilo kakvih povlastica za donatore, sponzore ili ulagače u kulturne projekte, odnosno kulturni razvoj. Ovi nedostatci u propisima najviše se uočavaju u nedovoljnim ulaganjima u očuvanje kulturnih dobara.

Za razliku od propisa, grad Karlovac raspolaže ljudskim potencijalima u kulturi o čemu svjedoče ne samo tri ustanove, već brojne udruge i njihove aktivnosti. Svakako, postoji razlika između profesionalnog i amaterskog rada u kulturi, ali isto tako nezamisliv je kulturni razvoj bilo kojeg grada ili općine, pa tako i Karlovca, bez sinergije profesionalaca i amatera. Ujedno valja naglasiti kako je kultura nedjeljiva sastavnica identiteta, pa su slijedom toga svi građani istovremeno i dionici kulturnog razvoja kao baštinici, bez obzira koliko intenzivno participiraju u svakodnevnoj kulturnoj ponudi. Ljudski potencijali Karlovca u kulturi mogu se vidjeti i u broju kulturnih manifestacija i programa koji se odvijaju tijekom godine. Od ustanova kulture, čiji programi su vrlo dobro posjećeni, preko brojnih udruga koje se javljaju kao formalni ili stvarni organizatori pojedinih programa, lako je uočiti brojne dionike koji su i sudjelujući u kreiranju ove Strategije iskazali svoju spremnost na aktivnu participaciju u karlovačkom kulturnom životu.

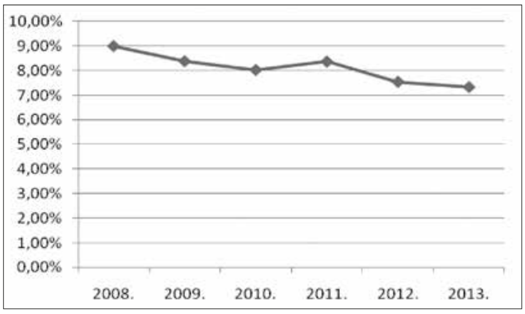
Korištenje ljudskih potencijala u kulturi, kako institucionalnih tako i onih nezavisnih, oslikava djelovanje i rad kulturnih vijeća grada Karlovca koji zaprimaju i vrednuju zahtjeve za potporom različitim kulturnim projektima, programima i aktivnostima pa time bitno utječu na kreiranje kulturne politike na način kako je to i zamišljeno pa potom i uređeno Zakonom o kulturnim vijećima.

Uz kadrovsku politiku, kao sastavnicu kulturne politike, najpotpunije se kulturna politika oslikava analizom proračunskih rashoda za kulturu grada Karlovca. Pogledamo li podatke o proteklih pet godina (2008.-2012.) možemo uočiti kako su sredstva za kulturu gotovo kontinuirano pratila veličinu gradskog proračuna, koji je zbog već spomenute ekonomske krize oscilirao, ali su se u osnovi zadržala na udjelu od oko 8,5%.

Proračunski rashodi za kulturu grada Karlovca u razdoblju od 2008. – 2013.

GRAD KARLOVAC	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
Proračun	230.027.000	231.906.320	206.392.455	190.561.827	209.349.750	256.708.469
Udio kulture u proračunu Grada	20.677.550	19.435.800	16.571.500	15.935.500	15.812.584	18.855.222
	8,99%	8,38%	8,03%	8,36%	7,55%	7,34%
Rashodi gradskog proračuna	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
Gradska knjižnica	6.631.150	6.681.730	6.166.000	5.961.370	6.084.562	7.460.100
Udio u proračunu kulture	32,07%	34,38%	37,21%	37,41%	38,48%	39,57%
Gradski muzej	3.603.500	3.453.000	3.046.700	2.928.370	3.299.782	3.760.397
Udio u proračunu kulture	17,43%	17,77%	18,39%	18,38%	20,87%	19,94%
Gradsko kazalište Zorin dom	4.088.600	4.167.370	3.574.500	3.723.590	2.822.740	3.842.725
Udio u proračunu kulture	19,77%	21,44%	21,57%	23,37%	17,85%	20,38%
ZOAKD	717.700	803.700	821.300	752.170	710.000	610.000
Udio u proračunu kulture	3,47%	4,14%	4,96%	4,72%	4,49%	3,24%
Javne potrebe u kulturi	5.636.600	4.330.000	2.963.000	2.570.000	2.895.500	3.182.000
Udio u proračunu kulture	27,26%	22,28%	17,88%	16,13%	18,31%	16,88%

Udio kulture u proračunu grada Karlovca u razdoblju od 2008.-2013.

Treba naglasiti kako prosječno proračunsko izdvajanje za kulturu na razini proračuna lokalne samouprave iznosi 6,18%, te je Karlovac bitno iznad tog prosjeka. Iz prikazanih podataka jasno je kako su se nositelji kulturne politike u složenim ekonomskim prilikama odlučili očuvati institucionalnu infrastrukturu, te sa smanjenim sredstvima za javne potrebe u kulturi prevladati razdoblje ekonomske krize u kojem je došlo do smanjenja proračunskih prihoda.

Kada dođe do smanjivanja udjela proračuna za kulturu uvijek se postavlja isto pitanje, treba li taj udio biti veći u odnosu na druge proračunske potrebe i korisnike. Na to pitanje moguće je odgovoriti tek nakon usporedne analize proračuna gradova koji su slični gradu Karlovcu, a to znači da imaju sljedeće zajedničke karakteristike:

- gradovi sjedišta županije,
- gradovi sa sličnom razinom razvoja kulturne infrastrukture (kazalište, muzej, knjižnica i dr.),
- te gradovi koji broje od 40.000 – 70.000 stanovnika.

Pri izradi usporednog prikaza (tablica koja slijedi) načinili smo pregled onih gradova u Hrvatskoj koji zadovoljavaju barem dva od navedena tri kriterija koristeći se pri tome podacima za 2011. godinu.

Pogledamo li tablicu koja slijedi već na prvi pogled jasno je kako se Karlovac po proračunskim izdvajanjima za kulturu nalazi u zlatnoj sredini.

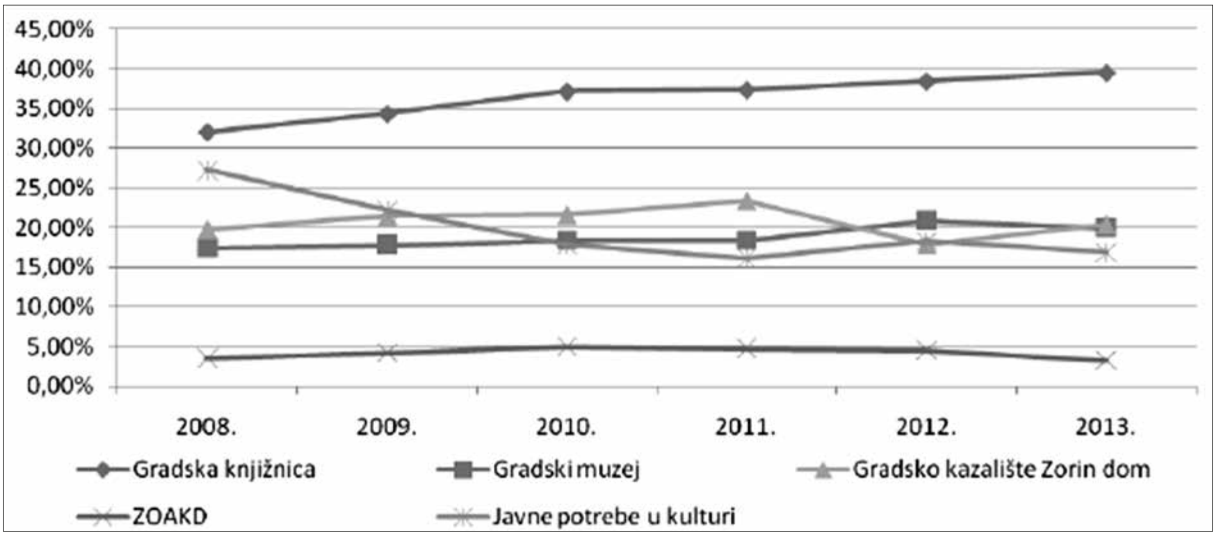
Pregled ostvarenih ukupnih prihoda u 2011. na razini županija i gradova županijskih središta s udjelom gradskog proračuna za kulturu i brojem stanovnika županijskog središta

Naziv županije i gradova sjedišta županije	Ukupni prihodi i primici županija RH u 2011.	Ukupni prihodi i primici gradova sjedišta županija u 2011.	Proračunska sredstva gradova za kulturu u 2011. - ostvareno	Udio proračuna gradova za kulturu u 2011. (%)	Broj stanovnika u sjedištima županija (osim Istarske županije)
1	2	3	4	5	6
DUBROVAČKO NERETVANSKA (Dubrovnik)	751.626.305	284.099.643	47.471.873	16,71%	42.615
ŠIBENSKO-KNINSKA (Šibenik)	488.985.220	154.296.791	20.196.000	13,09%	46.332
VIROVITIČKO-PODRAVSKA (Virovitica)	292.096.624	79.197.150	9.015.994	11,38%	21.291
VARŽDINSKA (Varaždin)	615.335.418	220.800.144	24.175.430	10,95%	46.946
SPLITSKO-DALMATINSKA (Split)	2.148.474.940	725.856.432	73.848.114	10,17%	178.102
PRIMORSKO-GORANSKA (Rijeka)	2.015.395.127	769.409.677	75.967.447	9,87%	128.624
SISAČKO MOSLAVAČKA (Sisak)	728.481.100	201.234.156	18.658.791	9,27%	47.768
KARLOVAČKA (Karlovac)	**494.579.331**	**190.561.827**	**15.935.500**	**8,36%**	**55.705**
VUKOVARSKO SRIJEMSKA (Vinkovci)	574.739.358	91.385.946	6.827.563	7,47%	35.312
ISTARSKA (Sjedište=Pazin, podaci za Pulu)	1.518.143.603	289.338.429	19.973.407	6,90%	57.460
MEĐIMURSKA (Čakovec)	331.051.916	93.967.312	5.317.804	5,66%	27.104
ZADARSKA (Zadar)	962.873.597	447.229.710	21.605.267	4,83%	75.062
OSJEČKO-BARANJSKA (Osijek)	1.115.727.663	447.334.691	20.942.020	4,68%	108.048
ZAGREBAČKA (V. Gorica)	1.320.940.960	260.123.890	11.584.091	4,45%	63.517

Gradovi poput Splita i Rijeke teško su usporedivi jer imaju znatno zahtjevniju kulturnu infrastrukturu što zahtijeva i razmjerno veća izdvajanja, te ako uvažimo te razlike kao i znatno veći broj stanovnika, morali bismo Karlovcu dati bolju ocjenu. Isto tako visoki udjel kulture u Dubrovniku, kao i dijelom u Šibeniku, Splitu i Rijeci, proizlazi iz bogatih kulturnih programa tijekom ljetne turističke sezone, te u osnovi ne predstavlja samo zadovoljavanje javnih potreba u kulturi stanovnika tih gradova. Sve to ukazuje kako je proračunski aspekt kulturne politike Karlovca postavljen odgovorno i uravnoteženo što istovremeno ne znači kako Karlovac u narednom razdoblju ne bi trebao povećati izdvajanja za kulturu sukladno raspoloživim mogućnostima. Tome u prilog govori podatak kako je prosjek izdvajanja za kulturu po glavi stanovnika u Republici Hrvatskoj u 2011. bio 545 kuna ili 72 eura, dok je iste godine u Karlovcu svega 284 kune po stanovniku.

Međutim, ako ponovno pogledamo udjele ustanova u sredstvima osiguranim za kulturu tijekom razdoblja 2008. – 2013. možemo uočiti kako u pravilu više od 30% sredstava odlazi prema Gradskoj knjižnici, oko 20% Gradskom kazalištu, a u tom razdoblju sredstva za Gradski muzej rastu na 20%. Ako pak pogledamo prosječna izdvajanja za ustanove istih djelatnosti na razini Hrvatske, tada možemo uočiti da se u prosjeku za kazališnu djelatnosti izdvaja 28%, muzejsku 21%, a knjižničnu 19% proračunskih sredstava, dok se preostala sredstva odnose na druge kulturne programe. Navedeni prosjeci tek su grubi orijentir budući da se gradovi i općine razlikuju po svojoj kulturnoj infrastrukturi kao i različitim javnim potrebama u kulturi, te ih treba prihvatiti i tumačiti samo kao pokazatelje koji nas stimuliraju na bolje i više u korist kulture, ali uvijek sukladno mogućnostima.

Udio sredstava za ustanove, ZOAKD i javne potrebe u kulturi u proračunima grada Karlovca u razdoblju od 2008. – 2013.

Kako je nesporno da sve tri središnje ustanove kulture: knjižnica, kazalište i muzej zadovoljavaju i potrebe u kulturi ne samo građana Karlovca već i Karlovačke županije potrebno je ukazati na iznose kojima je djelatnost tih triju ustanova sufinancirana iz proračuna Karlovačke županije i Ministarstva kulture.

Knjižnica, muzej i kazalište	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Grad Karlovac	13.613.905	13.797.121	12.658.231	12.525.042	13.249.376
Ministarstvo kulture	1.260.066	820.262	894.738	615.000	673.711
Karlovačka županija	187.500	102.274	78.226	44.000	77.000
Ukupno	**15.061.471**	**14.719.657**	**13.631.195**	**13.184.042**	**14.000.087**

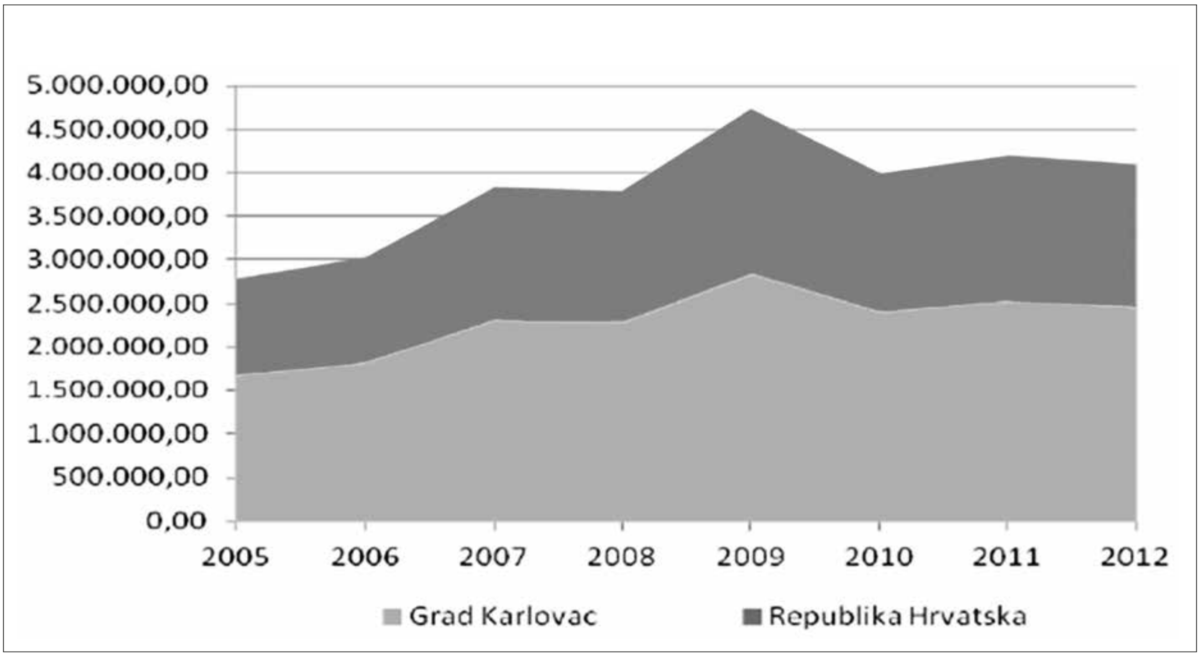
Knjižnica, muzej i kazalište	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Grad Karlovac	90,39%	93,73%	92,86%	95,00%	94,64%
Ministarstvo kulture	8,37%	5,57%	6,56%	4,66%	4,81%
Karlovačka županija	1,24%	0,69%	0,57%	0,33%	0,55%
Ukupno	**100,00%**	**100,00%**	**100,00%**	**100,00%**	**100,00%**

U razmatranju potrebe daljnjeg razvoja kulturne infrastrukture, a osobito institucionalne, moramo biti svjesni kako je posljednja velika investicija u kulturi završena koncem 2007. otvaranjem novih prostora Gradske knjižnice, te je u institucionalnu infrastrukturu u razdoblju od 2008.-2012. uloženo od strane grada Karlovca 2.671.402 kune. U idućoj tablici prikaz je izvršenih kapitalnih ulaganja u kulturu.

Kapitalna ulaganja	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Gradska knjižnica	729.629	267.000	0	0	0
Gradski muzej - sjedište	23.145	0	0	0	0
GM - Galerija Vjekoslav Karas	48.800	0	0	0	0
Stari grad Dubovac	497.239	43.925	78.770	33.000	0
Vojni kompleks Turanj	82.313	396.898	147.776	77.909	94.998
Gradsko kazalište Zorin dom	150.000	0	0	0	0
Ukupno	**1.531.127**	**707.823**	**226.546**	**110.909**	**94.998**

Kulturnu politiku u području zaštite i očuvanja kulturnih dobara možemo pratiti prema dva pokazatelja, jedan su ulaganja u projekte očuvanja kulturne baštine iz proračunskih sredstava, a drugi je politika prikupljanja, odnosno ubiranja spomeničke rente te njezina strogo namjenska potrošnja na očuvanje kulturne baštine grada.

Spomenička renta prikupljena u razdoblju od 2005.-2012. u gradu Karlovcu

Kako su u promatranom razdoblju značajnija sredstva osigurana ubiranjem spomeničke rente, ovdje treba naglasiti kako je Karlovac gotovo odmah po donošenju Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara donio svoju odluku o visini spomeničke rente prema kojoj se ona ubirala u visini od 3,00 kune/m2 dok se renta na ukupni prihod plaćala sukladno Zakonu. Tijekom 2006. mijenja se odluka o visini spomeničke rente uvođenjem tri kategorije obveznika i to oni koji plaćaju 3,00, 5,00 ili 7,00 kuna/ m2. Tijekom 2009. donosi se odluka kojom se visina spomeničke rente za obveznike koji su do tada plaćali 7,00 kuna/m2 povisuje na 10,00 kuna/m2. Međutim, 2010. promjene Zakona uvjetuju i promjenu gradske odluke o visini spomeničke rente, te po toj odluci većina obveznika plaća 1 kunu/m2 dok samo neki plaćaju 3,00 odnosno 7,00 kuna/m2. Ova odluka o visini spomeničke rente još uvijek je na snazi.

SWOT ANALIZA

SWOT analizu o razvojnim mogućnostima grada Karlovca provelo je 11 članova radne grupe za izradu Strategije kulturnog razvoja i 10 dionika prve radionice, što čini ukupno 21 analizu. Rezultati provedenih SWOT analiza prikazani su u nastavku.

Rezultati SWOT analize
o razvojnim mogućnostima kulture u gradu Karlovcu

	SNAGE		SLABOSTI
1	**Kulturne ustanove s dugom tradicijom**	1	**Nema utvrđenih kriterija u praćenju kvalitete kulturnih programa**
2	**Razvijen kulturni amaterizam**	2	**Zapuštenost i neiskorištenost baštine**
3	**Bogata povijest i kulturna baština**	3	**Nesustavna izobrazba i razvoj buduće publike**
4	**Kulturni i kreativni potencijal (mladih)**	4	**Nezainteresiranost za kulturu**
5	**Veliki broj projekata i programa**	5	**Promjene u strukturi stanovništva-iseljavanje**
6	**Gradski prostori kao „pozornice“**	6	**Loša percepcija kulturnih događanja**
	PRILIKE		**PRIJETNJE**
1	**Članstvo Republike Hrvatske u Europskoj uniji**	1	**Loše gospodarske prilike, nezaposlenost, nedostatak financija**
2	**Razvoj kulturnog turizma**	2	**Opće raspoloženje u društvu stvoreno ekonomskom krizom**
3	**Kreativnost, umjetnički kapaciteti, razvoj kulturnog poduzetništva**	3	**Položaj: blizina Zagreba i autocesta koja obilazi Grad**
4	**Geografski položaj - blizina Zagreba i mora**	4	**Odlazak mladih stručnjaka i pad broja stanovnika**
5	**Suradnja s gradovima (EU -utvrde)**	5	**Ovisnost o (nacionalnoj) politici**
6	**Mogućnost privlačenja publike i kadrova iz Zagreba**	6	**Nezainteresiranost građana za kulturni razvoj**
7	**Mnoštvo započetih projekata i dobrih ideja**		
8	**Regionalno pozicioniranje Grada**		

3.1. Snage

Kulturne ustanove s dugom tradicijom
Od 1. ožujka 1838. godine kada je osnovana prva knjižnica u Karlovcu kao „Ilirsko čitanja društvo“ te postala najznačajnija kulturna ustanova u gradu možemo reći da je započela uspostava kulturne infrastrukture. Godine 1892. izgrađen je Pjevački hram za Prvo hrvatsko pjevačko društvo „Zora“, a 1904. osnovan je i muzej u gradu Karlovcu. Razvoj kulturne infrastrukture ide postepeno od tada i danas karlovačka kultura ima tri središnje ustanove a to su: Gradsko kazalište „Zorin dom“, Gradski muzej i Gradsku knjižnicu.

Razvijen kulturni amaterizam
Paralelno s institucionalnim, a time i profesionalnim razvojem kulture, razvija se i kulturni amaterizam. O tome i danas svjedoče brojna kulturno-umjetnička društva i udruge u kulturi koje potiču i aktivno sudjeluju u kulturnom životu grada Karlovca.

Bogata povijest i kulturna baština
Karlovac je grad bogate povijesti o čemu svjedoči kulturna baština na prostoru grada.

Kulturni i kreativni potencijal (mladih)
Ljudski potencijali ustanova i udruga u kulturi, kao i građana pojedinaca, aktivnih stvaratelja i stručnjaka u kulturi najznačajnija su vrijednost za daljnji razvoj kulture u gradu Karlovcu. Kako je u stvaranju kulturnih proizvoda i usluga nezamjenjiva ljudska kreativnost, ljudski potencijali u kulturi nezamjenjiva su energija u svakom obliku kulturnog razvoja. Osobito su važni kulturni i kreativni potencijali mladih koji su posebice u Karlovcu došli do izražaja osnivanjem karlovačkog Veleučilišta, centara za mlade na Gazi i Grabriku te mnogim kulturnim programima mladih i za mlade.

Veliki broj projekata i programa
Ustanove i udruge u kulturi uz podršku gradske uprave produciraju veliki broj programa, osobito za vrijeme „sezone“, odnosno proljetno-ljetnog razdoblja, što pokazuje kulturne potencijale i zainteresiranost za aktivnu participaciju u karlovačkoj kulturi.

Gradski prostori kao „pozornice“
Ulice i trgovi kao i prostori karlovačke Zvijezde prepoznati su kao veliki potencijal koji omogućuje druženje građana s kulturom. Taj proces nije slučajan, već predstavlja svjetski urbani trend te treba očekivati da će se vrlo brzo i drugi prostori, poput željezničkog ili autobusnog kolodvora, robnih kuća i *shopinga*, parkova i zelenih površina, početi koristiti kao prostori kulturnih zbivanja.

3.2. Slabosti

Nema utvrđenih kriterija u praćenja kvalitete kulturnih programa
Kao što su uspostavljeni određeni kriteriji u prepoznavanju programa u kulturi koji odgovaraju javnim potrebama građana Karlovca, zamijećen je nedostatak kriterija u praćenju kvalitete kulturnih programa.

Zapuštenost i neiskorištenost baštine
Ova slabost najvećim dijelom je posljedica zastoja u obnovi povijesne urbanističke cjeline grada Karlovca, odnosno njezina najvrednijeg prostora karlovačke Zvijezde. Stoga ne treba čuditi da je obnova i revitalizacija karlovačke Zvijezde već prepoznat prioritet i strateški cilj u okviru Strategije razvoja Karlovačke županije, kao i u okviru Strategije razvoja turizma u gradu Karlovcu.

Nesustavna izobrazba i razvoj buduće publike
Uočen je nedostatak sustavne izobrazbe svih dionika kulturnog razvoja, kako bi se iskoristili svi potencijali prioritetno u korist građana Karlovca. Isto tako, nedostaju kontinuirane i osmišljene aktivnosti na izobrazbi djece i mladih u cilju razvoja buduće publike.

Nezainteresiranost za kulturu
Ekonomska kriza, velik broj nezaposlenih osoba, kao i ekonomska neizvjesnost temeljni su razlozi zbog kojih građani pokazuju smanjen interes za kulturne događaje u gradu. Ujedno tekovine tehnologije, osobito televizija i internet, stvaraju građanima privid participacije u potrošnji kulturne produkcije. Upravo taj privid omogućuje im kontinuiranu usporedbu s kulturnim događanjima u drugim sredinama što utječe bitno na njihov stav i zainteresiranost za kulturna događanja u gradu.

Promjene u strukturi stanovništva - iseljavanje
Promjene u strukturi stanovništva koje su nastupile kao jedna od posljedica Domovinskog rata utjecale su na starosnu strukturu, čemu danas svoj doprinos daje i stanje ekonomske krize koje, osobito mlade, stimulira na odlazak iz Karlovca u potrazi za poslom i ekonomskom sigurnošću. Tu određeni doprinos „iseljavanju“ daje i blizina Zagreba, koji kao hrvatska metropola otvara pojedincima veće mogućnosti u kreiranju životnog puta.

Nedovoljno ulaganje u kulturnu infrastrukturu
Poslijeratna ekonomija zasigurno je utjecala na manja ulaganja u kulturnu infrastrukturu, što potencira potrebu pokretanja osmišljenih projekata, poput rješavanja pitanja stalnog prostora za daljnji razvoj Gradskog muzeja.

Loša percepcija kulturnih događanja
Već smo konstatirali razloge zbog kojih je došlo do slabije zainteresiranosti građana za kulturna događanja u gradu, a među njima je sigurno i loša percepcija postojećih kulturnih događanja. Naime, građani danas imaju mogućnosti uspoređivati ponuđene im programe s programima u drugim sredinama, pa je neminovno, u daljnjoj komunikaciji između organizatora kulturnih događanja i građana, uključiti i odgovarajuća marketinška istraživanja.

3.3. Prilike

Članstvo Republike Hrvatske u Europskoj uniji
Dana 1. srpnja 2013. Hrvatska je postala punopravna članica Europske unije što svi dionici u karlovačkoj kulturi opravdano vide kao veliku priliku, osobito za otvaranje novih koridora suradnje te kao mogućnost suradnje na zajedničkim razvojnim projektima kao i korištenje sredstava iz međunarodnih fondova.

Razvoj kulturnog turizma
Bogata kulturna baština, kao i sve intenzivniji kulturni život grada otvara mogućnost razvoja kulturnog turizma, osobito jer brojni turisti koji putuju prema moru prolaze neposredno autocestom pored Karlovca. Tako veliku priliku predstavljaju projekti ulaganja u razvoj karlovačke kulture i razvoj turističkih atrakcija na temelju kojih će se razvijati kulturni turizam u Karlovcu.

Kreativnost, umjetnički kapaciteti, razvoj kulturnog poduzetništva
Kako smo već konstatirali ljudski potencijali u kulturi grada Karlovca zasigurno su jedna od snaga čiji razvoj, u kombinaciji s kulturnim poduzetništvom, predstavlja važnu priliku za razvoj kulture u gradu.

Geografski položaj – blizina Zagreba i mora
Geostrateški položaj Karlovca, blizina Zagreba, ali i mora ne otvaraju samo velike mogućnosti kulturnog razvoja, razvoja kulturnog turizma, već i gospodarskog razvoja grada.

Suradnja s gradovima (EU-utvrde)
Suradnja među gradovima, osobito na razini gospodarstva i kulture uobičajena je praksa. Punopravnim članstvom Republike Hrvatske u Europskoj uniji otvaraju se dodatne mogućnosti suradnje među gradovima, a u području kulture svakako bi korisna suradnja bila s gradovima koji baštine vojne utvrde u obliku zvijezde.

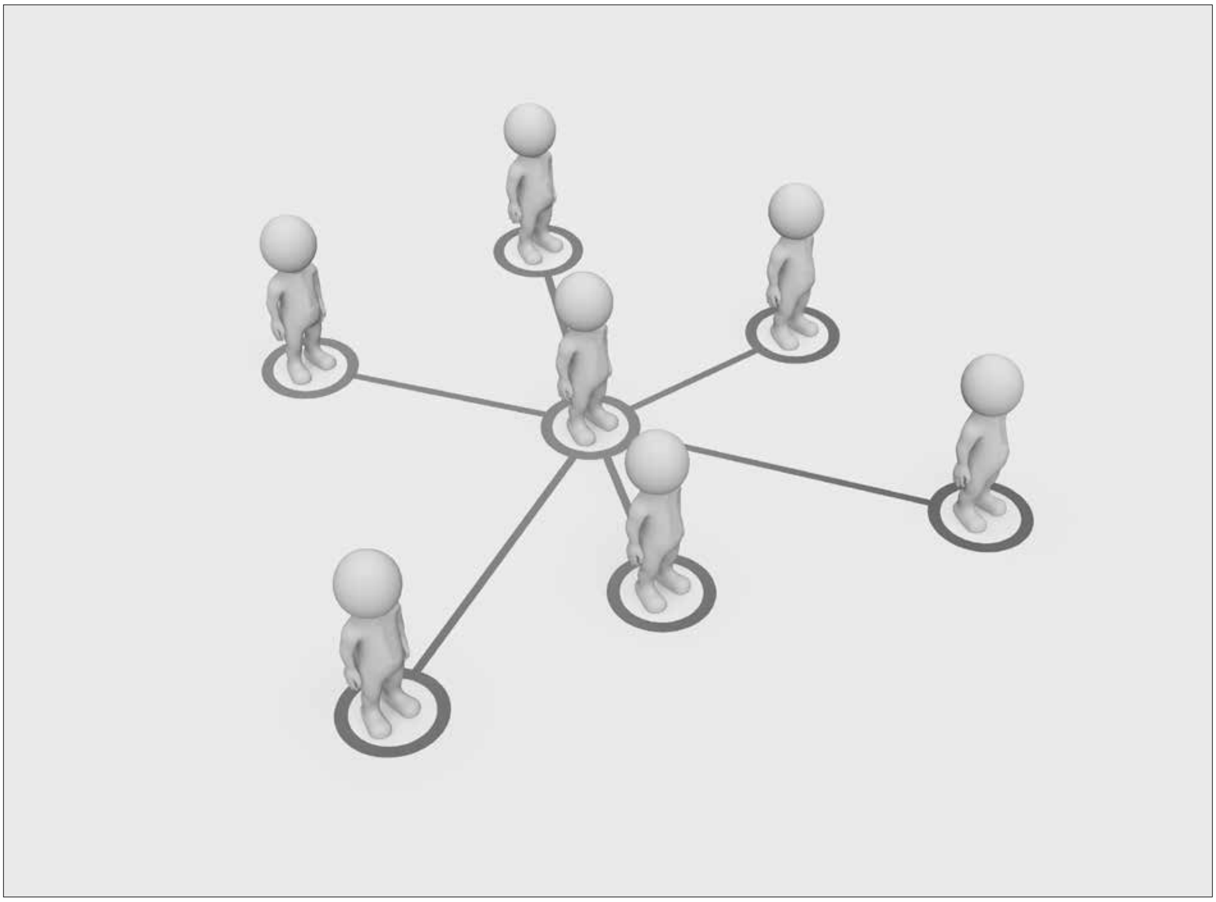
Mogućnost privlačenja publike i kadrova iz Zagreba
Blizina Zagreba kao hrvatske metropole, koja ima bogatu kulturnu ponudu, kao i brojnu publiku za karlovačku kulturnu produkciju predstavlja izazov da raznovrsnošću i kvalitetom kulturne ponude privuče zagrebačku publiku na svoje programe. Isto tako, ta blizina omogućuje suradnju s brojnim kulturnim djelatnicima i umjetnicima na realizaciji kulturnih programa u Karlovcu.

Mnoštvo započetih projekata i dobrih ideja
Mnoštvo pokrenutih programa u kulturi, kao i kreativne ideje za nove programe i projekte, predstavljaju dodatnu priliku za suradnju na razvoju kulture.

Regionalno pozicioniranje Grada
Karlovac kao županijsko središte ima prigodu pozicionirati se ne samo kao kulturni lider Županije već regije osobito prema prostorima Banije, odnosno susjednim županijama, izuzev grada Zagreba.

3.4. Prijetnje

Loše gospodarske prilike, nezaposlenost, nedostatak financija
Ekonomska kriza koja je prouzročila loše gospodarske prilike te rezultirala porastom broja nezaposlenih i nedostatkom gospodarskih investicijskih ulaganja i za kulturu i njezin razvoj, predstavlja otvorenu prijetnju. U takvom okruženju koje se čini besperspektivnim i koje traži stalne restrikcije u potrošnji, kako javnoj tako i privatnoj, vrlo je teško očekivati značajna ulaganja u kulturni razvoj kao i značajniju participaciju građana u kulturnoj potrošnji.

Opće raspoloženje u društvu stvoreno ekonomskom krizom
Besperspektivnost kod većine građana, osobito onih koje je ekonomska kriza dovela u životne probleme, lako izaziva stanje depresije i apatije što predstavlja osnovni razlog za nezainteresiranost građana za kulturu i njezin razvoj.

Položaj: blizina Zagreba i autocesta koja obilazi grad
Blizina Zagreba kao razvijenog tržišta s raznolikom kulturnom ponudom ujedno predstavlja prijetnju jer se karlovačka kulturna ponuda ne može i ne će takmičiti s metropolom. Isto tako svojevrsna prijetnja je autocesta koja sav promet usmjerava mimo grada i time smanjuje broj potencijalnih posjetitelja Karlovca.

Odlazak mladih stručnjaka i pad broja stanovnika
Pad broja stanovnika sam za sebe ne predstavlja veliku prijetnju, ali kada je taj pad povezan s odlaskom mladih ljudi iz Karlovca, tada predstavlja prijetnju jer dovodi u pitanje potrebu daljnjeg razvoja svih resursa grada pa tako i kulture.

Ovisnost o (nacionalnoj) politici
Već smo konstatirali kako na kulturnu politiku grada bitno utječu propisi koji se donose na nacionalnoj razini pa politika kreirana na nacionalnoj razini bitno može utjecati, pozitivno i negativno, na politiku grada. Pri tome se ne radi samo o ovisnosti u području kulturne politike, već gotovo u svim relevantnim sferama politike. U području kulture ovisnost o nacionalnoj kulturnoj politici najviše je izražena propisima, kao i politikom proračunskih potpora s državne razine.

Nezainteresiranost građana za kulturni razvoj
Već smo u nekoliko navrata analizirali razloge za nezainteresiranost građana za kulturu te je ovdje dovoljno naglasiti da će u slučaju daljnjeg produbljivanja ekonomske krize doći do još većeg jaza između kulturne ponude i želje građana da participiraju u kulturnoj potrošnji uz potrebu da utječu na kulturni razvoj grada.

3.5. SWOT analiza dionika

U okviru prve radionice provedene su SWOT analize pojedinih dionika u kulturi grada Karlovca (18) o njihovoj mogućnosti sudjelovanja u kulturnom razvoju, koje su proveli:

- predstavnici ustanova vezano za:
    1. Gradsku knjižnicu „I. G. Kovačić“
    2. Gradsko kazalište Zorin dom
    3. Državni arhiv u Karlovcu
    4. Glazbenu školu Karlovac
    5. Osnovnu školu Grabrik, Karlovac
    6. Osnovnu školu Švarča, Karlovac
    7. Osnovnu školu Dragojle Jarnević, Karlovac

- predstavnici udruga vezano za:
    1. Maticu hrvatsku ogranak Karlovac
    2. Karlovačko pjevačko društvo vokalna grupa „Karlovčanke“
    3. Dubovačke streličare, Streličarski klub Dubovac
    4. Kinoklub Karlovac
    5. Plesni centar – studio 23
    6. Udrugu Carpe Diem
    7. Folklorni ansambl Matija Gubec, Međunarodni festival folklora
    8. Folklornu družinu Vuga
    9. Kajda – udrugu glazbenih umjetnika
    10. Udrugu karlovačke mažoretkinje
    11. Novi svijet – Centar za kulturu komuniciranja, internacionalnu suradnju i edukaciju Karlovac

Provedene SWOT analize prepoznaju snage među dionicima koji su spremni aktivno sudjelovati u provedbi Strategije kulturnog razvoja grada Karlovca što je izuzetno važan pokazatelj. Među slabostima najčešće se spominju ograničeni resursi, osobito financijski, kao i nedostatak komunikacije i koordinacije među dionicima kulturnog razvoja grada. Većina prepoznaje kao priliku punopravno članstvo Republike Hrvatske u Europskoj uniji sagledavajući to kao mogućnost suradnje i mogućnost korištenja europskih fondova.

VIZIJA I MISIJA

Strateško planiranje gradske budućnosti, osobito kada se radi o županijskom središtu, ne može se sagledavati izdvojeno od okruženja, što znači bez uočavanja što je do sada utvrđeno Strategijom razvoja županije, kao i drugim strategijama koje su na neki način povezane, bilo s gradom ili područjem za koje su utvrđuje strategija. Stoga prije utvrđivanja misije i vizije kulturnog razvoja grada Karlovca osvrnut ćemo se na misije i vizije utvrđene Strategijom razvoja grada Karlovca i Strategijom razvoja turizma grada Karlovca, odnosno Strateškim smjernicama razvoja turizma.

U Strategiji razvoja grada Karlovca utvrđena je sljedeća vizija grada u 2020. i misija:

Vizija 2020. godine
Karlovac je idealni Grad Zvijezda – grad susreta temeljen na visokim gospodarskim i društvenim vrijednostima.

Misija
Grad Karlovac će do 2020. godine stvoriti uvjete za razvoj jakog i stabilnog gospodarstva te društvenu odgovornost temeljenu na načelima održivog razvoja i energetske učinkovitosti.

Strategijom o razvoju turizma grada Karlovca utvrđena je kao vizija grada u 2020.: *Karlovac, grad Zvijezda - privlačna kontinentalna destinacija koja gostima nudi iznimnu kulturno-povijesnu baštinu, bogatstvo voda, perivoja i parkova, objedinjujući različitosti jedinstvenim doživljajem susreta.*

Kako Strategija o razvoju turizma nije definirala misiju, ovdje ćemo navesti misiju definiranu Strateškim smjernicama razvoja turizma u gradu Karlovcu, a ona glasi: *Grad Karlovac osigurava kvalitetne uvjete za trajni boravak svojih građana, a posjetiteljima omogućava zadovoljstvo posebnošću turističke ponude temeljene na jedinstvenim prirodnim i kulturnim resursima.*

Već na prvi pogled možemo zaključiti kako su obje vizije i misije, kao razvojne zvijezde vodilje, neposredno povezane s kulturnim resursima grada. Poštujući upravo takvo određenje u navedenim strateškim dokumentima, a nakon valorizacije svih raspoloživih resursa definirana je vizija i misija.

4.1. Vizija

Karlovac, grad u kojem građani prepoznaju kulturnu i prirodnu baštinu, kulturno stvaralaštvo i umjetnost kao temelj svog identiteta i pripadnosti Gradu koji je po svom kulturnom razvoju prepoznatljiv u nacionalnom i međunarodnom okruženju, što ga čini Gradom susreta.

4.2. Misija

Grad susreta, kulturno središte Županije, čuvar tradicije i kulturnog identiteta, a osobito kulturne i prirodne baštine, Karlovac svojim građanima i posjetiteljima omogućava raznolike kulturne programe i doživljaje, kontinuirano potičući kreativnost stvaralaštva i izvrsnost u svim područjima umjetnosti i kulture, kako bi u nacionalnom i međunarodnom okruženju ostao trajno prepoznatljiv Grad kulture.

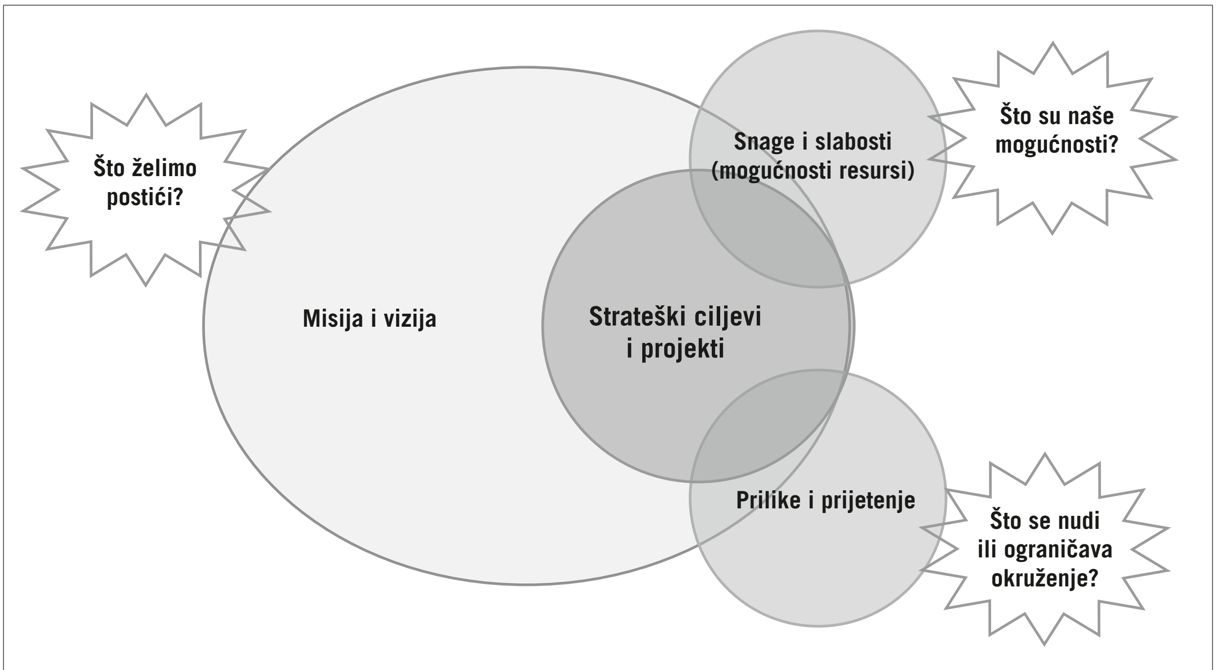
STRATEŠKI CILJEVI I PROJEKTI

Utvrđivanje strateških ciljeva složen je i zahtjevan zadatak. Kao i kod utvrđivanja vizije i misije trebamo uvažiti ciljeve koji su postavljeni u drugim strateškim dokumentima, a odnose se na područje kulture. Strateški ciljevi iz područja kulture utvrđeni u drugim strateškim dokumentima su:

- održivo upravljanje okolišem, prirodnim resursima i kulturnom baštinom (Strategija razvoja Karlovačke županije),
- revitalizacija kulturno-povijesne cjeline Zvijezde (Nacrt strategije razvoja grada Karlovca) te
- privlačenje turista motiviranih kulturom i povijesnom baštinom (Strategija razvoja turizma grada Karlovca).

Sva tri navedena strateška cilja ustvari ukazuju na važnost područja kulture u razvoju Karlovca i Karlovačke županije, te samim tim potvrđuju i širi interes javnosti za njihovo ostvarenje. Iako se sva tri postavljena cilja oslanjaju na resurs kulturne baštine grada Karlovca, ne smijemo zanemariti razvoj „žive“ kulture koja u sprezi s kulturnom baštinom postaje cjeloviti kulturni proizvod atraktivan i za kulturni turizam. Stoga ćemo pri utvrđivanju strateških ciljeva te ciljeve temeljiti na željenim ishodima koje namjeravamo ostvariti u idućem desetljeću.

Vizija, misija i SWOT analiza u kontekstu utvrđivanja strateških ciljeva

Strateški ciljevi grada Karlovca definirani su u području:

1. očuvanja i revitalizacije kulturne baštine,
2. razvoja i unapređenja kulturne infrastrukture,
3. poticanja umjetničkog i kulturnog stvaralaštva i razvoja poduzetništva u kulturi,
4. razvoja kulturnog branda te
5. suradnje i partnerstva na nacionalnoj i međunarodnoj razini.

Strateški ciljevi u pravilu se realiziraju razvojnim projektima. Stoga ćemo uz svaki strateški cilj definirati strateške projekte kojima se on ostvaruje.

Odnos strateških ciljeva i projekata

Pregled područja u kojima će se ostvariti strateški ciljevi, projekti i programi u razdoblju od 2014. - 2024.

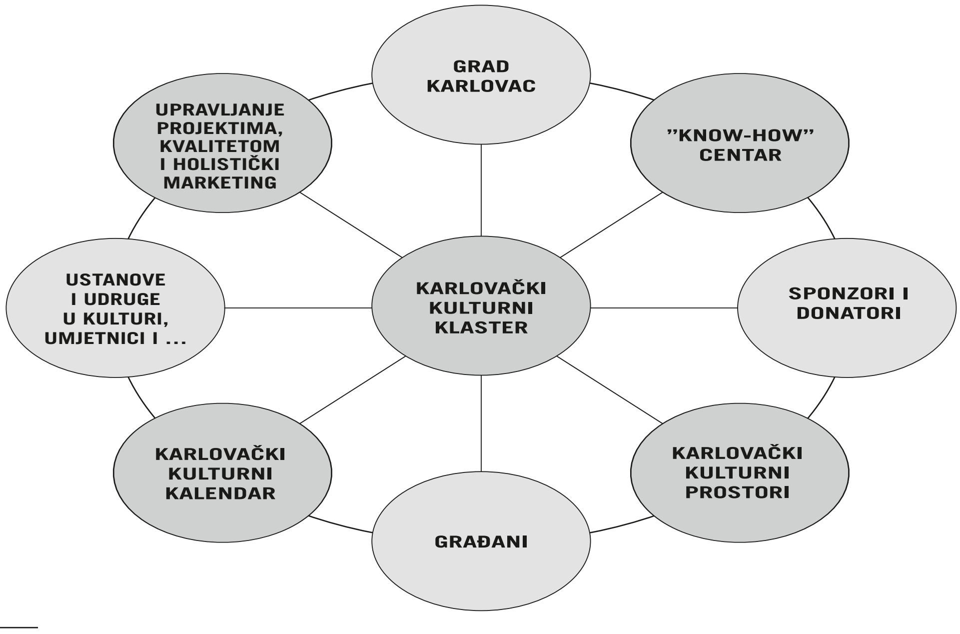
1 Očuvanje i revitalizacija kulturne baštine	2 Razvoj i unapređenje kulturne infrastrukture	3 Poticanje umjetničkog stvaralaštva i poduzetništva u kulturi	4 Razvoj kulturnog branda grada	5 Suradnja i partnerstvo na nacionalnoj o međunarodnoj razini
KARLOVAČKI KLASTER KULTURE Karlovački kulturni kalendar Upravljanje kvalitetom kulturnih događanja i holisitčki marketing				
Karlovački kulturni prostori		Know-how centar	Međunarodni kulturni projekti i programi	
Obnova i revitalizacija karlovačke Zvijezde	Prostorno rješenje Gradskog muzeja	Program unapređenja menadžmenta u kulturi	Dan grada Karlovca	Projekti u suradnji sa gradovima i županijama
Revitalizacija Starog grada Dubovca	Prostor za nezavisnu kulturu	Program razvoja e-kulture	Karlovački susreti kulture	Projekti na nacionalnoj razini
Pretvaranje arheoloških lokaliteta u arheološke parkove	Uređenje i opremanje GK Zorin doma i opremanje otvorenih karlovačkih kulturnih prostora	Program unapređenja postojećih kulturnih programa i kreiranje novih	Dani sv. Josipa zaštitnika grada Karlovca	EU projekti
Obnova i revitalizacija pojedinačnih nepokretnih kulturnih dobara	Osigurati uvjete za uspostavu minipleks kina	Program ostvarivanja sinergije kulture i turizma u gradu	Povijesne osobe grada Karlovca	Drugi međunarodni projekti

5.1. Osnivanje Karlovačkog kulturnog klastera

Karlovački kulturni klaster[2] kulture (u daljnjem tekstu: Klaster) je model ostvarivanja sinergije u kulturnom razvoju usmjeren na kulturnu produkciju, prezentaciju kulturnih programa i događaja te participaciju svih dionika zainteresiranih za kulturu, a osobito kulturno stvaralaštvo i kulturnu baštinu. Djelovanje u okviru Klastera istodobno predstavlja novu koncepciju i strategiju koja označava viši stupanj razvoja. Obvezne članice Klastera bile bi sve gradske ustanove kulture, dok bi svi ostali dionici u kulturi grada Karlovca dobrovoljno pristupali u članstvo Klastera koje bi se produživalo na godišnjoj osnovi. Članom Klastera mogla bi postati svaka pravna ili fizička osoba i to s jednim od sljedećih statusa:

- dionik kulture - osoba (pravna ili fizička) koja svojim doprinosom sudjeluje u kreiranju, izvedbi, prezentaciji kulturnih programa i događanja, kao i udruge i ustanove koje su registrirane u području kulture;
- sponzor - osoba (pravna ili fizička) koja temeljem sponzorskog ugovora podupire aktivnosti i programe Klastera;
- donator - osoba (pravna ili fizička) koja svojim dobrovoljnim doprinosom u novcu, materijalnim dobrima, uslugama ili na drugi odgovarajući način podupire aktivnosti i programe Klastera.

Članovi sa statusom dionika kulture čine Skupštinu Klastera, dok članovi sa statusom sponzora i donatora ulaze u savjetodavno tijelo Klastera „Prijatelje karlovačke kulture“. Skupštinom Klastera predsjedava predstavnik grada Karlovca, dok „Prijateljima karlovačke kulture“ predsjedava sponzor ili donator koji je dao najveći doprinos Klasteru u proteklog godini.

[2] Klaster (engl. cluster) je koncept povezivanja poduzetnika unutar jednog sektora u našem slučaju kulture, uz čvrstu suradnju s ustanovama, najčešće na regionalnoj ili nacionalnoj razini, radi boljeg plasmana određene vrste proizvoda ili usluga. Povezivanje obuhvaća sve sastavnice - od proizvodnje do marketinga i distribucije. Podjelom rada između članova klastera i stvaranjem zajedničkih projektnih ili institucionalnih inicijativa i infrastrukture, usuglašavaju se programi i smanjuju troškovi, čime se osigurava lakše financiranje istraživanja i razvoja. Glavna je pokretačka snaga klastera obrazovanje i jačanje konkurentnosti. U tom su smislu klasteri pokretači rasta i inovativnosti. Glavna su područja djelovanja klastera informiranje i komuniciranje, usavršavanje, kooperacija, transfer tehnologije i know-howa unutar klastera, korištenje mreže klastera za razvitak i istraživanje, te internacionalizacija preko marketinga.

Temeljne zadaće Klastera bile bi:

- utvrđivanje karlovačkog kulturnog kalendara,
- upravljanje kvalitetom kulturnih događanja i holistički marketing,
- upravljanje karlovačkim kulturnim prostorima,
- djelovanje „Know-how" centra te
- upravljanje međunarodnim kulturnim projektima i programima.

Za upravljanje Klasterom bilo bi osnovano Vijeće Klastera koje bi činili predstavnici grada Karlovca, čelnici gradskih ustanova kulture, ZOAKD i nezavisne kulture. Način upravljanja kao i odnosi unutar Klastera bit će uređeni prvotno sporazumom o osnivanju Klastera, a potom i pravilima Klastera.

Kao put prema uspostavi Klastera moguće je prvo povezati dionike u kulturi u Karlovačku kulturnu mrežu sve u cilju stvaranja preduvjeta za uspostavu Karlovačkog kulturnog kalendara. Uspostava Mreže kao prvi korak započet će povezivanjem ustanova kulture kojima je osnivač grad Karlovac, a očekuje se da će tako uspostavljenoj Mreži pristupati dobrovoljno i drugi dionici u kulturi. Jedan od prioritetnih zadataka Mreže je uspostava Karlovačkog kulturnog kalendara za 2015., te stvaranje uvjeta potrebnih za osnivanje Karlovačkog kulturnog klastera. Osnivanje Klastera i početak njegova djelovanja treba biti vezan s početkom proračunske godine, kako bi se osiguralo primjereno strateško i operativno planiranje svih aktivnosti Klastera te tako osigurao kontinuitet svih aktivnosti koje će do tada biti pokrenute u okviru Mreže.

Karlovački kulturni kalendar

U okviru mreže, a potom i Klastera, a u cilju koordinacije kulturnih događanja i programa tijekom kalendarske godine, kao i kontinuiranog podizanja kvalitete programa na prijedlog kulturnih vijeća grada Karlovca, planirao bi se i utvrđivao Karlovački kulturni kalendar. Kalendarom bi se godinu dana do šest mjeseci unaprijed utvrđivali svi relevantni programi u kulturi grada koji će na odgovarajući način biti poduprti od strane grada Karlovca jer su od interesa za grad i potrebe građana. Karlovački kulturni kalendar možemo definirati kao središnju aktivnost Klastera koja obuhvaća sve relevantne programe u kulturi grada Karlovca od njihova planiranja, sufinanciranja, izvođenja te kao sustav koordinacije svih aktivnih dionika u kulturi, a sukladno kulturnim potrebama građana Karlovca.

Upravljanje kvalitetom kulturnih događanja i holistički marketing

Kulturna događanja bez publike gube svoj smisao. Koliko god dobro pripremili, organizirali projekte i programe u kulturi na kraju će biti važno kakav je stav i ocjena publike. Uvijek želimo privući više pažnje i ostvariti veću posjećenost kulturnih događanja. Upravo zbog toga potrebno je upravljati kvalitetom kulturnog događanja, kao i svim njezinim dionicima. Znamo da kvaliteta programa ovisi o kvaliteti kulturnih stvaratelja koji su u nju uključeni, ali isto tako ovisi koliko uvažavamo želje i potrebe publike. Upravljanje kvalitetom je potrebno uvesti kako bi se, ne samo povećala posjećenost kulturnih događanja, već i upravljalo zadovoljstvom svih dionika. Samo sustavnim praćenjem i analiziranjem ostvarene kvalitete kulturnih događanja možemo upravljati zadovoljstvom svih dionika i time kulturni život grada podići na novu višu razinu.

Kvalitetne i dugoročne odnose s publikom moguće je uspostaviti uz pomoć postavki holističkog marketinga. Holistički marketing za razliku od tradicionalnog pristupa, ne brine samo o publici već i o dionicima koji sudjeluju u produkciji, kao što su zaposleni u kulturi, sponzori i ulagači te

o okolišu i vrijednostima zajednice. Slijedom postavki holističkog marketinga moguće je razvijati i implementirati programe i projekte u kojima svi dionici vide 'korist' za sebe, a to ih potiče na odgovorniji i usmjereniji pristup pri ostvarenju ciljeva i zadataka.

Jednostavnije rečeno, velika je razlika od kulturnog događanja koje 'potrošač' dođe samo konzumirati, plati vremenom i/ili novcem, očekujući pri tome kulturni doživljaj, zabavu i opuštanje, od dolaska koji je vođen željom da budete dionik te kulturne interakcije i tim kulturnim činom obogati svoj život. Tako se stvara stalna i vjerna publika koja kao u nogometu postaje dvanaesti, ali najvažniji igrač na terenu.

Gledano iz perspektive kulturnih djelatnika, uspješnost se ne mjeri brojem ulaznica ili ostvarenim prihodom, već zadovoljstvom svih dionika, a osobito publike. U holističkom marketingu uspjeh se ne mjeri zaradom, već aktivnostima koje idu k ostvarenju dugoročno postavljenih ciljeva, a ciljevi Strategije su izgraditi kvalitetan kulturni život u Karlovcu.

Holistički marketing u kulturi razvija četiri komponente, a to su: marketing odnosa, interni marketing, integrirani marketing i društveno odgovorno ponašanje, kako bi u sinergiji ostvario samoodrživost razvojne strategije. Marketing odnosa u kulturi podrazumijeva izgradnju takvog odnosa s publikom koja zbog ostvarenog zadovoljstva želi ponoviti to iskustvo. Takvoj vrsti marketinga nije za cilj jedna posjeta već zadovoljan i vjeran posjetitelj. Osluškivanje zadovoljstva publike i komunikacija s njom danas je vrlo lako ostvariva besplatnim internet servisima kao što su forumi i društvene mreže (facebook prvenstveno). Na takvim servisima je moguće osluškivati stavove i mišljenja posjetitelja nakon i prije samog događanja. Uz to, unutar takvih virtualnih zajednica moguće je analizirati percepciju kvalitete i utjecati na mišljenje svih dionika.

Interni marketing podrazumijeva sve dionike koji aktivno sudjeluju u stvaranju kulturnih događanja. Najčešće su to stvaralački timovi. Upravo stvaralački timovi imat će mogućnost suradnje, izobrazbe, komunikacije aktivnošću „Know-how" centra te će time sudjelovati u primjeni i dobrobiti internog marketinga.

Integrirani marketing pomoći će organizacijama u naporima vezanim za promotivne aktivnosti kako bi njima dosegli maksimalnu publiku. Pritom će Klaster za potrebe svojih članova obuhvatiti sve raspoložive kanale komunikacija: televiziju, radio, internet (osobito forume i društvene mreže), upravljati odnosima s javnošću, kao i svim drugim raspoloživim marketinškim alatima.

Koncept Karlovačkog kulturnog kalendara uvažit će i načela društveno odgovornog ponašanja jer će planirati kulturna događanja koja njeguju: kulturu zavičaja, međuljudske odnose zajednice, pomoć pojedincima u zajednici te promidžbu zaštite i očuvanja kulturne i prirodne baštine Karlovca.

Karlovački kulturni prostori

Karlovački kulturni prostori su svi prostori na području grada Karlovca, uključujući i prostore ustanova kulture, kao i prostori ulica i trgova ili drugih otvorenih i zatvorenih prostora kada se na (u) njima upriličuju kulturni programi i događanja. Njima upravlja Klaster sve dok se na (u) njima organiziraju i izvode kulturni programi i događanja. Jedan od stalnih kulturnih prostora zasigurno je i

Hrvatski dom u kojem se i danas dio prostora koristi za Malu scenu. Među kulturne prostore grada svakako treba spomenuti koncertne prostore kao što su dvorana Glazbene škole i Dom OSRH Zrinski.

Razlikujemo stalne i povremene kulturne prostore. I stalni i povremeni kulturni prostori opremit će se odgovarajućom opremom (pozornica, ozvučenje, rasvjeta, i dr.) o kojoj će skrbiti Klaster ili član Klastera. Uvjete korištenja karlovačkih kulturnih prostora utvrđivat će Vijeće Klastera.

Projekti koji će se u okviru ove Strategije provesti u cilju unapređenja karlovačkih kulturnih prostora su:

- obnova i revitalizacija karlovačke Zvijezde,
- revitalizacija Starog grada Dubovca,
- pretvaranje arheoloških lokaliteta u arheološke parkove,
- uređenje i opremanje Hrvatskog doma,
- obnova i revitalizacija kina Edison,
- prostorno rješenje Gradskog muzeja,
- uređenje i opremanje Gradskog kazališta „ Zorin dom“ i opremanje otvorenih karlovačkih kulturnih prostora,
- osiguravanje uvjeta za uspostavu minipleks kina.

„Know-how“ centar

„Know-how“ centar (centar za menadžment kulture) mjesto je gdje članovi Klastera razmjenjuju svoja iskustva i unapređuju svoja znanja iz menadžment kulture, te po potrebi organiziraju aktivnosti, a osobito:

- obavljanje određenih poslova za ustanove kulture (strateško planiranje, javna nabava, upravljanje projektima, fiskalna odgovornost itd.),
- izobrazbu za poduzetništvo u kulturi (u upravljanju, projektima, financiranju, prikupljanju sredstava – „poduzetnički inkubator“),
- izobrazbu publike, a osobito djece i mladeži,
- aktivnosti na pronalaženju i djelovanju sponzora i donatora.

„Know-how“ centar će pokrenuti sljedeće programe:

- unapređenja menadžmenta u kulturi s ciljem izobrazbe svih zainteresiranih dionika,
- razvoja e-kulture,
- unapređenja postojećih kulturnih programa i kreiranje novih,
- ostvarivanja sinergije između kulture, turizma i poduzetništva u gradu.

Upravljanje međunarodnim kulturnim projektima i programima

U cilju zadovoljavanja potrebe da se odgovarajući broj kvalitetnih kulturnih programa u gradu Karlovcu podigne na međunarodnu razinu u okviru Klastera osposobit će se timovi koji će koristeći projektni pristup razvijati međunarodne kulturne projekte utemeljene na međunarodnoj suradnji i korištenju međunarodnih izvora financiranja. Međunarodni kulturni projekti u kojima se Klaster javlja kao organizator imat će prioritet pri utvrđivanju Karlovačkog kulturnog kalendara, kao i pri odobravanju proračunske potpore.

U okviru međunarodnih projekata i programa osobita pažnja bit će usmjerena prema programima za mlade, kao i prema programima vezanim za promicanje kulturnog identiteta.

U okviru ovih aktivnosti Klaster će u cilju razvoja kulturnog branda te ostvarivanja suradnje i partnerstva na svim razinama upravljati projektima:

- obilježavanja Dana grada Karlovca,
- Karlovačkim susretima kulture,
- obilježavanja Dana sv. Josipa zaštitnika grada Karlovca,
- obilježavanja obljetnica znamenitih osoba za grad Karlovac,
- kulturne suradnje s gradovima i županijama,
- kulture na nacionalnoj razini,
- kulture koji imaju status EU projekta,
- drugim međunarodnim projektima u području kulture.

5.2. Očuvanje i revitalizacija kulturne baštine

Ostvarenje strateškog cilja zaštite, očuvanja i revitalizacije kulturne baštine grada Karlovca prioritetno u idućem desetogodišnjem razdoblju treba provoditi projektima:

- obnove i revitalizacije Zvijezde kao najvažnijeg dijela urbanističke kulturno-povijesne cjeline Karlovca,
- revitalizacije Starog grada Dubovca,
- pretvaranjem arheoloških lokaliteta u arheološke parkove te
- obnovom i revitalizacijom drugih kulturnih dobara.

Obnova i revitalizacija karlovačke Zvijezde

S urbanističkog stajališta građevinski fond karlovačke Zvijezde nije nepoznanica. Urbanistička matrica je poznata i definirana, za uklonjene građevine propisuju se posebni uvjeti građenja temeljem izrađenih snimki postojećeg stanja, za manji broj interpolacija određeno je provođenje natječaja na temelju konzervatorskih studija. Stoga je prioritetan zadatak obnova pojedinih građevina i planska revitalizacija karlovačke Zvijezde, odnosno njezinih prostora. Svrha revitalizacije Zvijezde je vratiti novi život u povijesnu strukturu novim sadržajima i uređenim prostorima i na taj način privući stanovništvo, poduzetnike te domaće i tranzitne posjetitelje i stvoriti atraktivni grad za život, poduzetništvo i razvoj turizma. Uz sustavno rješavanje socijalnih slučajeva i vlasničkih problema te izradu potrebne prostorno-planske dokumentacije, gradska upravna tijela moraju donijeti odluke o namjeni i trajnim korisnicima značajnijih građevina unutar Zvijezde, a koje su dijelom u vlasništvu Grada i Republike Hrvatske. Kako smo svjedoci višegodišnjih pokušaja pokretanja ovog procesa, koji zbog svoje složenosti po broju dionika, obuhvatu poslova, koordinaciji te zahtjevnim investicijskim ulaganjima, nisu dali očekivane rezultate bilo bi dobro da se taj proces preoblikuje u projekt i provede u narednom desetogodišnjem razdoblju.

Uvažavajući povijesni i kulturološki značaj karlovačke Zvijezde, treba se založiti za pristup obnovi i revitalizaciji prema metodologiji UNESCO-a, odnosno postupajući sukladno Priručniku za provedbu UNESCO-ve konvencije o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine. Prema Priručniku uz konzervatorsku podlogu, nužno je postojanje plana upravljanja i odgovarajuće urbanističko prostorno planske dokumentacije (Urbanističkog plana uređenja kulturno-povijesne cjeline – u daljnjem tekstu UPU). Svrha je izrade UPU-a i plana upravljanja kulturno povijesnom cjelinom (Zvijezdom) pridonijeti uspješnom i učinkovitom upravljanju razvojem, a osobito projektom obnove i revitalizacije, kao i daljnjim korištenjem svih prostora Zvijezde.

Plan upravljanja kulturno-povijesnom cjelinom

Sagledavajući potrebu izrade navedenih dokumenta smatramo važnim izradu plana upravljanja kako bi se definirali svi odgovorni dionici te izabrala strategija upravljanja projektom obnove i revitalizacije. To bi istovremeno omogućilo prijavu projekta na međunarodne financijske izvore, te usmjeravanje investicijskih ulaganja sadašnjih vlasnika nekretnina na području zaštićene cjeline.

Kako je izrada plana upravljanja složen posao, u pripremi pojedinih dijelova toga projekta moraju sudjelovati ekspertne radne grupe sastavljene od predstavnika drugih gradskih upravnih tijela, trgovačkih društava u vlasništvu Grada i institucija značajnih za provedbu politike regionalnog razvoja u gradu Karlovcu, stručnjaci iz pojedinih područja, kao i zainteresirani dionici, i svekolika zainteresirana javnost.

Jedan od izuzetno važnih sastavnica plana upravljanja je utvrđivanje nositelja upravljanja, odnosno pravne osobe koja će preuzeti ovlasti i odgovornosti za njegovu provedbu. Nositelja upravljanja kao i model upravljanja u narednom razdoblju utvrdit će grad Karlovac.

Utvrđivanje nositelja upravljanja uspostavit će odgovornost za stanje u karlovačkoj Zvijezdi i imenovati osobe koje će se dvadeset četiri sata dnevno baviti projektom njezine revitalizacije. Time će se sustavno raditi na otklanjanju uglavnom lošeg građevinsko stanja većine objekata, te će se do sada neiskorišteni potencijali, postupno revitalizirati. Revitalizacija je projekt koji da bi bio provediv nužno mora dobiti projektnog menadžera i tim koji će kao nositelji upravljanja preuzeti odgovornost za provedbu plana upravljanja.

Utvrđivanja nositelja upravljanja istovremeno je pretpostavka za eventualno kandidiranje na međunarodne fondove, osobito Europske unije jer se pri kandidiranju projekta ocjenjuje sposobnost za provedbu projekta.

Primjer revitalizacije kulturno - povijesne cjeline Vilniusa, koji je već podastiran Karlovčanima u studiji o revitalizaciji, ukazuje koliko je važno odmah na početku takva projekta definirati njegova nositelja. Obnova grada Vilniusa započeta je 1995./6. godine stvaranjem potpuno novih institucija za manadžment i koordiniranje: Fonda za revitalizaciju starog grada Vilniusa, Agencije za revitalizaciju starog grada i Nadzornog savjeta. Pristup revitalizaciji je obuhvatio uključivanje građana i poslovnog sektora u proces obnove i koordiniranje radova na revitalizaciji, suradnju s internacionalnim organizacijama, usklađivanje pravnih dokumenata, sakupljanje podataka, informiranje i praćenje projekta.

UPU karlovačke Zvijezde

Prema Programu pripreme, izrade i provedbe Urbanističkog plana uređenja ''Zvijezde" u periodu od lipnja 2012.god. do listopada 2014.god. (Glasnik Grada Karlovca, broj 12/12) definirana je obveza izrade Urbanističkog plana uređenja Zvijezde i plana upravljanja kulturnom cjelinom. Programom je definiran i terminski plan izrade pojedinih dokumenata. Tako je predviđeno da se plan upravljanja i UPU izrađuju s manjim vremenskim odmakom, ali uglavnom paralelno, kao nadopuna, odnosno međusobni korektiv.

Obuhvat UPU-a definiran je već važećim Generalnim urbanističkim planom grada Karlovca (GGK 14/2007 i 06/2011) i Odlukom o izradi urbanističkog plana uređenja „Zvijezda“ (GGK 03/2013.). U pripremi i izradi UPU-a polazi se od:

- katastarsko-topografske podloge s ucrtanim relevantnim povijesnim podacima s karte iz 1818. godine koja je digitalizirana i povezivana s današnjim državnim koordinatnim sustavom te usklađena s postojećim službenim visinskim sustavom u Republici Hrvatskoj,
- geodetske podloge za izradu UPU-a karlovačke Zvijezde,
- dosadašnjih arheoloških istraživanja čiji nalazi moraju biti sastavni dio navedene katastarsko-geodetske podloge,
- analize i digitaliziranih relevantnih podataka ranije izrađivanih urbanističkih planova Zvijezde,
- podataka o postojećoj mreži infrastrukture te njihovim strategijama razvoja,
- konzervatorske podloge i drugih stručnih podloga koje će svaka iz svog djelokruga nadležnosti analizirati postojeće stanje Zvijezde i dati prijedloge smjernica za planiranje (demografsko-sociološka studija, hortikulturna studija, ekonomska studija, prometna studija).

UPU-om karlovačke Zvijezde definirat će se polazišta, ocjena mogućnosti uređenja, donijeti plan prostornog uređenja Zvijezde te odredbe za provođenje. Plan će biti izložen javnoj raspravi sukladno zakonskoj proceduri prije samog donošenja.

Donošenje navedenih dokumenata preduvjet je za ostvarenje obnove i revitalizacije Zvijezde kao sastavnog dijela kulturno povijesne cjeline grada Karlovca. Započete aktivnosti sanacije i rekonstrukcije povijesnog središta Karlovca sa svrhom revitalizacije i zadržavanja stanovništva potrebno je nastaviti.

Zadaće nositelja obnove i revitalizacije karlovačke Zvijezde

Upravljanje projektom obnove i revitalizacije karlovačke Zvijezde osobito zahtijeva:

- kontinuirani rad vodećeg tima na projektu,
- koordinaciju brojnih dionika koji se pojavljuju unutar kulturno-povijesne cjeline (vlasnici nekretnina, korisnici prostora, održavatelji urbane infrastrukture, stanari, trgovačka društva, banke i mnogi drugi),
- visoku razinu stručnih dokumentacijskih podloga (urbanističkih, konzervatorskih, arhitektonskih, zaštite okoliša itd.),

- osmišljavanje poticajnih mjera za dionike koji prihvate sudjelovanje u projektu,
- zaštitu javnog interesa, a osobito racionalno korištenje javnih sredstava koji će biti uloženi u projekt (fiskalna odgovornost),
- visoku razinu upravljanja projektom obnove i revitalizacije, a osobito planiranja i operativnog izvršavanja svih projektnih aktivnosti,
- osiguravanje sredstava iz nacionalnih i međunarodnih fondova, osobito europskih fondova,
- suradnju na nacionalnoj i međunarodnoj razini u sagledavanju dobre prakse i razmjeni iskustva.

Revitalizacija Starog grada Dubovca

Projekt revitalizacije Starog grada Dubovca treba sagledavati u okviru prostornog rješenja za Gradski muzej vodeći pri tome računa da se poveća njegova turistička atraktivnost i bogatstvo sadržaja. Međutim, valja naglasiti kako građani Karlovca, prema provedenoj anketi, Stari grad Dubovac doživljavaju važnom sastavnicom za identitet grada, što nije samo pitanje shvaćanja njegove povijesne i kulturološke važnosti, već brojni građani imaju potrebu odlaziti na Stari grad, bez obzira održavaju li se u tom vremenu neki programi. Nesumnjivo je da bi nakon prvotnih, nužnih ulaganja, Stari grad mogao postati izvor prihoda kao što je to bio prije petnaestak godina. Projekt revitalizacije valjalo bi utemeljiti na nalazima Studije održivog razvoja kulturnog turizma za Stari grad Dubovac izrađene još 2009.

Pretvaranje arheoloških lokaliteta u arheološke parkove

Kao što smo već istaknuli arheološki lokaliteti na području grada Karlovca su:

- Gradac - Orlovac,
- Zona oko Starog grada Dubovca,
- Budim – Velika Jelsa,
- Orlica - između naselja Vodostaj i Donje Mekušje i
- lokaliteti u Donjem Sjeničaku, u zoni starog grada Steničnjaka.

Kako većina arheoloških lokaliteta, kao rezultat slabe istraženosti, a ne njihove važnosti i brojnosti, nema pravni status zaštite u smislu Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, nužno je nastaviti arheološka istraživanja. Uvažavajući pri tom stavove nadležnog Konzervatorskog odjela, potrebno je sačiniti projekte prezentacije kako bi se lokaliteti i nalazi predstavili javnosti. Projekt prezentacije lokaliteta Budim već postoji i spreman je za realizaciju.

Ova vrsta projekata podobna je za međunarodnu suradnju kako na istraživanju tako i u realizaciji projekta prezentacije arheoloških lokaliteta. Prezentacijom arheoloških lokaliteta doprinijelo bi se porastu turističke atraktivnosti Karlovca, osobito imajući u vidu stalni trend rasta u području kulturnog turizma.

Obnova i revitalizacija pojedinačnih nepokretnih kulturnih dobara

Među projektima obnove i revitalizacije pojedinačnih nepokretnih kulturnih dobara nalaze se obnova i revitalizacija Hrvatskog doma, kina Edison i karlovačkog željezničkog kolodvora.

Zgrada Hrvatskog doma

Zgrada Hrvatskog doma, koju je projektirao Aleksandar Freudenreich 1926. godine, a koja je već jednim dijelom obnovljena, predstavlja značajan dio karlovačke kulturne infrastrukture. Stoga je važan projekt ne samo u cilju njegova očuvanja kao kulturnog dobra, već i za daljnje korištenje kao mjesta kulturnih događanja regionalnog značaja.

Zagrada kina „Edison“

Zgrada kina „Edison“ danas je registrirano kulturno dobro, koje je u vlasništvu tvrtke Royal d.o.o. iz Karlovca koja je registrirana za kinoprikazivačku djelatnost. Kada je riječ o obnovi i revitalizaciji, zgradu kina treba vratiti u izvornu namjenu te ju koristiti kao art-kino i/ili malu scenu s obzirom na blizinu Gradskog kazališta.

Kino Edison sagrađeno je 1920. i ostat će zabilježeno da je Edison među prvim namjenski građenim kino dvoranama u Hrvatskoj. Sa svojih 640 sjedala bilo je to i najveće kino u Hrvatskoj. Lijepa arhitektura naglašena je i smještajem u njegovanom parku (Promenada i Modrušanov park). Bauer je zamislio na pročelju zgrade skulpturu antičkog Atlasa kako na plećima nosi Zemlju i ime kina “Atlas” što i nije bila loša ideja. Međutim, dioničari – financijeri vjerojatno su zaobišli autorovu ideju – možda zbog skupe izvedbe – te su “bubnuli” ime kina po Thomasu Alvi Edisonu, američkom izumitelju i – to je bilo to. Karlovčani su prve “žive slike”, kako su tada nazivali film, vidjeli samo deset mjeseci poslije izuma kinematografa te njegove premijere u Parizu. Kino “Luxor” otvoreno je u prosincu 1935. godine, a “Banija” 1944. godine.

Zgrada željezničkog kolodvora

Karlovački željeznički kolodvor obilježio je 140 godina i danas je još uvijek u funkciji. Istovremeno je prometno čvorište, ali i važna sastavnica graditeljske baštine Karlovca. Kako je zgrada u vlasništvu i pod upravljanjem Hrvatskih željeznica bilo bi važno postići dogovor između vlasnika, Grada i nadležne konzervatorske službe o strategiji njezina očuvanja kao i korištenja postojećih prostora kolodvora. Dodatni razlog za postizanje dogovora o očuvanju zgrade karlovačkog kolodvora jest postojanje projekta trase brzinskog željezničkog prometnog koridora. Kako trasa toga koridora još uvijek nije definirana, bilo bi nužno onemogućiti da ona ugrozi kulturnu baštinu i stanovnike grada Karlovca.

5.3. Razvoj i unapređenje kulturne infrastrukture

U okviru ovog strateškog cilja koji je usmjeren na razvoj i unapređenje kulturne infrastrukture potrebno je realizirati sljedeće projekte:

- unapređenja Gradskog muzeja odgovarajućim prostornim rješenjem i opremanjem svih njegovih sastavnica,
- osiguravanje prostora za nezavisnu kulturu,
- opremanja i uređenja Gradskog kazališta „Zorin dom“ i karlovačkih kulturnih prostora te
- uspostava barem jednog suvremenog kina (multiplex kina).

Prostorno rješenje Gradskog muzeja Karlovac

Gradski muzej u Karlovcu danas obavlja svoju djelatnost na sljedećim lokacijama:

- sjedište muzeja nalazi se u kuriji u središtu karlovačke Zvijezde na Strossmayerovom trgu 7.,
- zgrada Galerije Vjekoslav Karas,
- memorijalna kuća obitelji Ribar u Vukmaniću,
- prostor Branič kule na Starom gradu Dubovcu,
- Vojni kompleks Turanj,
- Bosanski magazin,
- lapidarij Topusko.

Unatoč brojnim lokacijama Gradski muzej nije u mogućnosti pokazati muzejski fundus s kojim raspolaže niti na suvremen način prezentirati svoje vrijedne muzejske zbirke.

Problem nedostatka odgovarajućeg prostora za obavljanje muzejske djelatnosti najaktualniji je problem u razvoju karlovačke kulturne infrastrukture pa bi trebao imati apsolutni prioritet u rješavanju.

Važno je naglasiti kako sve današnje lokacije Muzeja imaju povijesni identitet i kao takve su same po sebi muzejski prostor. Za detaljnije planiranje projekta prostornog rješenja Gradskog muzeja bit će nužno izraditi cjelovitu muzeološku koncepciju uvažavajući pri tome ne samo raspoložive navedene prostore već i postojeći fundus Gradskog muzeja. Ujedno valja uvažiti i činjenicu kako je za pojedine segmente već pripremljena potrebna dokumentacija. Dobar primjer je Vojni kompleks Turanj za koji je već izrađena dokumentacija potrebna za prezentaciju Domovinskog rata.

Sadašnji prostori Gradskog muzeja	Koncept razvoja
Sjedište, Strossmayerov trg 7	Sadašnji muzejski prostori bili bi prvenstveno namijenjeni prezentaciji pregleda povijesti karlovačkog kraja s najreprezentativnijim predmetima muzejskog fundusa čime bi bio prezentiran pregled civilne povijesti karlovačkog kraja, te bi se u narednoj fazi pristupilo izradi muzeološke koncepcije stalnog postava.
Stari grad Dubovac, Branič kula	Uređenje prostora Starog grada Dubovca i okoliša za potrebe Muzeja čime se omogućava prezentacija najstarije prošlosti Karlovca in situ, arheološki park uz prezentaciju crkve sv. Mihovila i eko-etno park (tradicijske kuće karlovačkog kraja uz jezerce) te centar za eksperimentalnu arheologiju. Dubovac je kompleksan prostor koji uz muzejske sadržaje treba aktivno razviti kulturne, turističke i promidžbene sadržaje (manifestacije poput Sajma vlastelinstva/oživljene povijesti, kazališnih predstava, koncerata, radionica i sadržaja za djecu, kongresni turizam). Naredna faza je izrada projektnog zadatka te izrada konzervatorske, muzeološke i projektne dokumentacije.

Vojni kompleks Turanj	Grad Karlovac je još 1999. lokaciju vojnog kompleksa Turanj odredio za prezentaciju muzejskih zbirki Domovinskog rata. Uređenje svih objekata za prezentaciju krajiške povijesti i Domovinskog rata. Vojni kompleks ima površinu od 12.981 m_2. Uređenjem i izgradnjom dobio bi se dostatan prostor za prezentaciju krajiške povijesti i Domovinskog rata i muzejske čuvaonice**.**
Bosanski magazin	Uređenje ukupnog prostora za potrebe muzeja gdje bi se prezentirala karlovačka Zvijezda od nastanka do sadašnjosti uz prezentaciju bastiona. Ujedno bi se u tom prostoru osigurao izložbeni prostor za povremene muzejske izložbe, edukativne programe, te otvoreni kulturni prostor (izložbene i izvedbene aktivnosti). U narednoj fazi pristupilo bi se izradi konzervatorske, muzeološke i projektne dokumentacije.
Galerija Vjekoslav Karas	Dogradnja i uređenje Galerije „Vjekoslav Karas“ čime bi osigurali prostore za stalni postav Galerijskog odjela, prostor za povremene likovne izložbe, sve administrativno-tehničke i upravne prostore muzeja. U narednoj fazi utvrdio bi se projektni zadatak i pristupilo izradi muzeološke i projektne dokumentacije.
Memorijalna kuća obitelji Ribar u Vukmaniću	Uređenje memorijalne kuće obitelji Ribar u Vukmaniću kao spomen na obitelj Ribar, te prezentaciju biološke raznolikosti karlovačkog kraja. U narednoj fazi izradile bi se snimke postojećeg stanja, muzeološka i projektna dokumentacija.
Lapidarij u Topuskom	Uređenjem Lapidarija riješit će se prezentacija (stalni postav) i pohrana (studijski depo) kamenih spomenika iz muzejskih zbirki. Stoga bi u narednom razdoblju trebalo dopuniti postojeći projekt lapidarija, sanirati potporni zid, dovršiti izradu započete muzeološke koncepcije i realizirati postav.

Osiguravanje prostora za nezavisnu kulturu

Danas u Karlovcu udruge i umjetničke organizacije nezavisne kulturne scene djeluju tijekom cijele godine i proizvode raznolike i mnogobrojne kulturne i umjetničke programe te ostvaruju raznovrsnu suradnju i razmjenu s nezavisnim kulturnim organizacijama i kolektivima u Hrvatskoj i inozemstvu. U cilju daljnjeg poticanja razvoja nezavisne kulture bilo bi potrebno osigurati odgovarajući prostor potreban za njihovo djelovanje.

Opremanje i uređenje Gradskog kazališta „Zorin dom“, Hrvatskog doma i otvorenih karlovačkih kulturnih prostora

Kao što smo konstatirali prema Strateškom planu Gradskog kazališta „Zorin dom“, predviđena su ulaganja u uređenje i opremanje postojećih kazališnih prostora kako bi mogli odgovoriti svim suvremenim potrebama kazališne djelatnosti. Time bi se podržalo usmjerenje prema jačanju kazališne produkcije, što otvara mogućnost kvalitetnijeg repertoara. U tom smislu treba planirati daljnje opremanje i uređenje unutrašnjosti zgrade Hrvatskog doma što će dodatno poboljšati uvjete za realizaciju kulturnih programa i događanja.

Isto tako nužno je stvoriti uvjete da kazalište može izaći povremeno na ulice i trgove ususret građanima što zahtijeva da se postojeći i novi gradski prostori opreme kako bi prema potrebama mogli postati karlovački prostori kulture. Ti prostori otvorili bi mogućnost svim dionicima u kulturi da prezentiraju programe koji trebaju biti uvršteni u Karlovački kulturni kalendar. Sadašnja situacija u kojoj se pokušavaju koordinirati razni subjekti u realizaciji sličnih programa na otvorenom, kao što su programi za Dan grada Karlovca, ukazuju na velike logističke probleme u organizaciji koji za sobom zasigurno povlače i nepotrebne troškove. Stoga bi bilo potrebno:

- definirati kulturne prostore (u institucijama i na otvorenom) kao i njihovu potencijalnu namjenu (kazališnu, glazbenu, kino prikazivačku, mješovitu itd.), s time da prijedlog prostora daju karlovačke kulturne ustanove,
- za utvrđene kulturne prostore osigurati odgovarajuću opremu, koju će zadužiti ustanove kulture zadužene za određene kulturne prostore, s tim da osigurana oprema može multifunkcionalno zadovoljavati potrebe na više lokacija (montažne pozornice, ozvučenje, rasvjeta itd.).

Ovim projektom stvorile bi se pretpostavke za organizaciju različitih kulturnih programa kako gradskih i županijskih tako i nacionalnih i međunarodnih, što je intencija ove strategije, te osobito potrebe jačanja kulturnog branda grada Karlovca. Argument koji snažno podupire ovakav projekt su stavovi građana koji kao prvo prepoznaju ustanove i udruge, kao aktivne dionike u kulturi grada, kao što prepoznaju prostore u gradu u koje treba unijeti kulturne sadržaje, događanja i programe i tako afirmirati gradske kulturne potencijale.

Osiguravanje uvjeta za uspostavu miniplex kina

Poznato je kako se tzv. miniplex kina uspostavljaju u pravilu u okviru shoping centara, što znači da bi kod takvih investicija grad Karlovac trebao svojim utjecajem osigurati poduzetničku zainteresiranost za realizaciju takvog projekta. Naime, poznato je kako se odgovarajuće namjene prostora uređuju odgovarajućom razinom prostorno planske dokumentacije čime se može utjecati na ulagače pri određivanju sadržaja koji će se pojaviti unutar odgovarajućih komercijalnih prostora. Uspostava miniplex kina posebno bi obogatila ponudu audiovizualnih sadržaja kojoj su vrlo skloni mladi naraštaji, iako su oni jednako atraktivni za sve generacije građana.

5.4. Poticanje umjetničkog i kulturnog stvaralaštva i razvoj poduzetništva u kulturi

U cilju daljnjeg poticanja umjetničkog i kulturnog stvaralaštva, kao i razvoja poduzetništva u kulturi potrebno je realizirati programe koji će pridonijeti:

- unapređenju upravljanja (menadžmenta) ustanovama, udrugama i umjetničkim organizacijama, kao i upravljanju kulturnim resursima na razini grada Karlovca,
- razvoju e-kulture uz poticanje kulturnog i umjetničkog stvaralaštva na informatičko-digitalnim platformama i medijima, a osobito kada promiču kulturu grada Karlovca,
- unapređenju postojećih kulturnih programa i događanja, kao i kreiranju novih te
- ostvarivanju sinergije između kulture i turizma u stvaranju i obogaćivanju kulturno-turističkog proizvoda.

Program unapređenja menadžmenta u kulturi

U današnjim uvjetima upravljanje u kulturi postalo je znatno složenije i kompleksnije jer zahtijeva znanja iz sljedećih područja:

- strateškog planiranja,
- primjene propisa o javnoj nabavi osobito kada se koriste proračunska sredstva,
- zaštite na radu i zaštite od požara,
- osiguravanja fiskalne odgovornosti,
- uspostave unutarnjih financijskih kontrola,
- sustavnog upravljanja rizicima,
- primjena marketinga (e-marketing) s ciljem povećanja vlastitih prihoda,
- uspostava digitalnog poslovanja u cilju približavanja publici,
- upravljanja projektima i
- upravljanja kvalitetom (ISO standardi).

Naveli smo najvažnija područja koja su većinom posljedica preuzimanja europskih standarda, što predstavlja obvezu za sve javne ustanove, a većim dijelom i za udruge u slučaju kada koriste proračunska sredstva.

Jedan od posebno aktualnih problema u upravljanju u kulturi su nedostatna znanja iz upravljanja projektima, što pokazuje malen broj projekata koji je uspješno povukao sredstva iz europskih ili nekih drugih međunarodnih izvora.

Stoga smatramo nužnim otvoriti mogućnost obrazovanja svih dionika u kulturi s odgovarajućim znanjima kako bi bili potencijalno sposobniji u realizaciji vlastitih programa i razvojnih strategija.

Program razvoja e-kulture grada

Vrlo brz prodor širokopojasnog interneta te razvoj informatičke tehnologije, gotovo svakodnevno otvara nove mogućnosti za kreiranje umjetničkih i kulturnih sadržaja u virtualnom prostoru. Isto tako, osobito kod mlađe populacije, internet je postao najčešće korištena informacijska platforma i gotovo sigurno nezamjenjivo sredstvo javnog priopćavanja. Za područje kulture informatička tehnologija i njezini niski troškovi upotrebe, gdje je većinom samo nužno znanje o tehnološkim mogućnostima, postala je izuzetno interesantna platforma za kreiranje kulturnog i umjetničkog stvaralaštva kao i za komunikaciju dionika kulture i publike.

Danas gotovo nema kulturne ustanove koja nema svoj virtualni prostor na internetu preko kojeg komunicira s javnošću, a uskoro će to postati uvjet za opstanak svih dionika koji žele opstati na tzv. kulturnom tržištu. Najbolji primjer razvoja, a time i mogućnosti e-kulture pokazuje primjer „2 cellos“ (Luka Šulić i Stjepan Hauser).

Prije desetak godina bilo bi dovoljno uspostaviti portal o gradskoj kulturi na internetu, međutim, danas je nužno poticati stvaranje mreže portala, web stranica i drugih interaktivnih audiovizualnih sadržaja koji će usmjeravati pažnju na kulturne potencijale i sadržaje u gradu Karlovcu. Danas više od polovice turista svoju destinaciju izabire uz osobiti utjecaj informacija dobivenih putem interneta, što dovoljno govori o važnosti ovog segmenta razvoja.

Iako se broj portala i platformi koje su usmjerene na kulturu stalno povećava, za razvoj e-kulture grada Karlovca smatramo dobrim primjerom medijsku platformu KA Urbani – KA kulturno informativni on-line centar koji koncepcijski i sadržajno predstavlja ne samo informativnu kulturnu točku, već platformu za regionalnu i širu suradnju. Upravo na ovom primjeru valja promišljati

o lansiranju platforme koja će na engleskom, njemačkom ili francuskom jeziku uključiti karlovačku kulturnu scenu u europski kulturni prostor te stvoriti mogućnost intenzivnije suradnje i razmjene programa.

Program unapređenja postojećih programa i kreiranje novih

Na unapređenje postojećih programa kao i kreiranje novih, odlučni utjecaj imat će kulturna vijeća grada Karlovca koja će primjenom posebnih kriterija vršiti izbor kulturnih programa. Time će indirektno upravljati kvalitetom kulturnih događanja, odnosno utjecati na stalan rast u kvaliteti kulturne ponude Karlovca.

U okviru statusne analize konstatirali smo brojnost postojećih programa u kulturnoj ponudi, kao i postojanje novih ideja za kreiranje novih kulturnih sadržaja. U oba slučaja razvoj će zahtijevati da se postojeći programi unaprijede bilo radi zahtjeva i potreba publike, bilo kao razrada ideja od strane organizatora takva programa. Upravo je anketiranje građana dalo vrlo interesantne ocjene postojećim manifestacijama, kako tradicionalnima tako i tek uspostavljenima, čime su dali istovremeno i poticaj za neke promjene i unapređenja. Stoga se samo površan promatrač može zadovoljiti ostvarenom posjećenošćui pojedinog kulturnog događanja, jer bi svaka ozbiljnija analiza zahtijevala anketiranje barem dijela publike o njihovoj ocjeni kulturnog događanja (primjena holističkog marketinga). Kako je kulturno kao i umjetničko stvaralaštvo, stvaranje čovjeka za čovjeka (publiku), mišljenje publike i stručne kritike ključne su odrednice za unapređenje kulturnog događanja, osobito ako se ona na neki način ponavljaju.

U tom cilju, potrebno je razviti kriterije za vrednovanje realiziranih kulturnih događanja te primjenom holističkog marketinga, što bi bila jedna od uloga Klastera, kontinuirano pratiti kulturni život grada te tako utjecati na upravljanje kvalitetom kulturnih događanja. Istovremeno bi time dobivali povratne informacije o programima koje ubuduće treba podržati u okviru Karlovačkog kulturnog kalendara.

Program ostvarivanja sinergije između kulture, turizma i poduzetništva u cilju stvaranja kulturno-turističkog proizvoda

Kulturna baština, kao i kulturna događanja, motiviraju dolazak turista i to potvrđuju sva istraživanja provedena na svjetskoj ili nacionalnoj razini. Čak ni za vrijeme najjače ekonomske krize kulturni turizam nije bilježio pad, što dovoljno govori u korist ostvarivanja sinergije između kulture i turizma. Međutim, vrlo često se zaboravlja da je prethodno nužno uložiti i u kulturne i u turističke resurse, što još uvijek neće jamčiti ostvarenje sinergije. Dosadašnja iskustva pokazala su kako se ulaganja u stvaranje artificijelnog kulturno-turističkog proizvoda isplati samo kratkoročno, budući da je europski kulturni turista dovoljno dobro u prosjeku educiran da razotkriva „industrijalizirani turizam“.
Nasuprot tome, prosječni „kulturni“ turist visoko će vrednovati autentični kulturni doživljaj, bez obzira radi li se o baštini, koncertu, festivalu ili drugom kulturnom događanju.

Osim ulaganja u oba sektora, potrebno je kontinuirano povezivati kulturu s gospodarstvom, te pronalaziti zajedničke interese koji će biti pokretači suradnje. Oblici takve suradnje mogu primjerice biti:

- sponzorstvo, ne treba bježati od te vrste međusobnog povezivanja, na primjer, Karlovac je poznat kao grad piva, te ne bi trebalo čuditi ako bi Karlovačka pivovara u cijelosti sponzorirala muzej pivarstva (u Irskoj primjer Guinnessa);
- poslovna suradnja, kao što je primjerice pružanje ugostiteljskih, smještajnih ili drugih usluga za vrijeme kulturnih događanja u gradu, po potrebi prilagođavanje radnog vreme-

na ugostiteljstva ili drugih gospodarstvenika kako bi se podigla razina zadovoljstva svih posjetitelja kulturnog događanja ili omogućavanje poduzetnicima da koncesijama ili drugim ugovornim oblicima obavljaju djelatnosti i poslove povezane s kulturom i turizmom (izrada suvenira, vodiči, tradicijski zanati i sl.);
- obavljanje specijaliziranih poslova, kao što su poslovi na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ili poslovi izrade scenografije, kostima ili drugih specifičnih poslova za potrebe kulturne produkcije ili očuvanja kulturne baštine.

Mogućnost ostvarivanja ove vrste sinergije pojavit će se kod svih projekata ako su oni realizirani s ciljem kulturnog razvoja grada Karlovca, a ne s ciljem povećanja prihoda u turizmu. Naime, povećanje prihoda od turizma ne smije biti motiv za ulaganja u kulturni razvoj, već posljedica koja će se obavezno pojaviti ako su ulaganja u kulturu izvršena sukladno potrebama kulturnog razvoja. Kao oblici povezivanja usluga u kulturi i turizmu mogli bi se npr. realizirati:
- projekt obilježavanja i prezentacije povijesnih osoba grada Karlovca,
- projekt uvođenja Karlovačke turističke kartice koja bi turistima omogućila posjećivanje svih kulturnih sadržaja pod povoljnijim uvjetima, kao i korištenje ugostiteljskih i drugih usluga pod povoljnijim uvjetima.

Dobar primjer u razvojnom pristupu odnosa između kulture i turizma bio bi hodočasnički programi vezani za blagdan Sv. Josipa zaštitnika Grada koji bi u sinergiji s drugim kulturnim i zabavnim programima obogatili ponudu Karlovca.

5.5. Razvoj kulturnog branda

Prepoznatljivost grada na nacionalnoj ili međunarodnoj razini je vezano uz karakteristično obilježje koje je istovremeno dio kulturnog identiteta tog grada. Tako svi mi po Eiffelovu tornju prepoznajemo Pariz, po Areni Pulu, po kipu slobode New York, po Zvijezdi Karlovac. Kolika je razina prepoznatljivosti pokazatelj je razine razvijenosti branda grada. Dakako da će projekt obnove i revitalizacije pomoći u jačanju toga branda, ali to će biti dugoročna komunikacijska bitka koju će grad dobivati svakim porastom godišnjeg broja posjetitelja, odnosno turista koji dolaze u Karlovac.

Međutim, na razvoju branda treba raditi kontinuirano jer je nužno skretati pozornost šire javnosti, nacionalne i međunarodne, na Karlovac. Upravo to je temeljni razlog zašto Grad mora artikulirati nekoliko svojih programa s kojima će na godišnjoj razini ostvarivati međunarodne projekte. Među projektima toga profila svakako treba izdvojiti:
- Dan grada Karlovca (rođendan grada),
- Karlovačke susrete kulture,
- Dan sv. Josipa zaštitnika grada Karlovca,
- Znanstveno-stručne skupove o gradu Karlovcu te
- povijesne osobe grada Karlovca.

Dan grada Karlovca

Upravo kada su se vodile rasprave o strategiji kulturnog razvoja na drugoj radionici održavao se bogati program obilježavanja 434. rođendana grada Karlovca. S obzirom na to da je Karlovac jedan od vrlo rijetkih gradova koji zna točan datum svoga rođenja, 13. srpnja 1579., rođendanska proslava traje punih četrnaest dana s vrlo bogatim kulturnim, športskim i drugim zabavnim događanjima. Međutim, valja primijetiti kako je velik broj programa i njihova raznovrsnost, vremenski raspored te prisutnost na brojnim lokacijama u gradu poput Karlovca stvorio pomalo konfuznu sliku za građane, koji teško mogu pratiti sva događanja koja im pobuđuju interes, te istovremeno stići obaviti i svoje redovne obveze (radne, obiteljske i dr.). Naime, nedostaje odgovarajuća razina koordinacije, kako u programskom tako i u logističkom aspektu organizacije. Dan grada svako je prilika u kojoj brojne udruge (kulturne, športske i dr.) žele pokazati svoja dostignuća, dok se u isto vrijeme programu želi dati obilježje rođendanske proslave, koja traži izvjesnu razinu posebnosti u obilježavanju tog jednog dana godišnje.

Stoga je hvale vrijedna inicijativa da se kulturna događanja u gradu, neposredno pred i na sam rođendan objedine u manifestaciju pod nazivom Karlovački susreti kulture. Slijedeći ovu ideju dobro bi bilo da se i športsko-rekreacijski programi objedine, te da se započnu odvijati bitno ranije, a da se neposredno pred Dan grada ili na sam dan održavaju samo finalni športski susreti.

Karlovački susreti kulture

Organizator Karlovačkih susreta bio bi Karlovački kulturni klaster pod pokroviteljstvom Grada Karlovca. U okviru Karlovačkih susreta bili bi objedinjeni raznoliki kulturni programi: kazališni, glazbeni, multimedijalni, izložbeni i drugi, a programi bi se održavali u svim raspoloživim prostorima ustanova kulture, scenskim i drugim javnim prostorima, kao i na ulicama i gradskim trgovima, dakle u karlovačkim kulturnim prostorima. Susreti bi se u pravilu odvijali od 1. do 13. srpnja svake godine, što znači da bi završna večer uvijek padala na Dan grada (rođendan Karlovca). Ujedno valja napomenuti kako dva najjača festivala Dubrovačke ljetne igre započinju od 10. srpnja, a Splitsko ljeto 14. srpnja što dodatno dobro pozicionira buduće karlovačke susrete.

Susreti bi imali međunarodni karakter, što bi u konačnici skrenulo pozornost svjetske kulturne javnosti na Karlovac te povećalo turističku atraktivnost Karlovca baš u danima kada započinje intenzivna turistička sezona.

Dan svetog Josipa zaštitnika grada Karlovca (19. 3.)

Sveti Josip, zaštitnik Crkve, očeva, bolesnih.
Odlukom Hrvatskog državnog sabora 9.6.1687. godine proglašen je zaštitnikom Domovine i hrvatskog naroda.
Crkva svetog Josipa izgrađena je na Dubovcu 1974. godine, a Nacionalnim svetištem svetog Josipa Crkve u Hrvata proglašena je 15.4.1987. godine.
Odlukom Gradskoga vijeća grada Karlovca 12.7.1993. godine postaje zaštitnikom grada Karlovca. Svetkovina svetog Josipa, zaručnika Blažene Djevice Marije slavi se 19. ožujka, a 1. svibnja je spomendan Svetog Josipa Radnika.

Obilježavanje Dana svetog Josipa, zaštitnika Hrvatske države i grada Karlovca bili bi koncipirani kao nacionalna manifestacija s međunarodnim karakterom. Manifestacija bi uz pripadajući sakralni program imala još tri važne sastavnice, a to su:

- **Susreti (festival) crkvenih zborova**
  Crkveno zborsko pjevanje sastavni je dio kršćanske liturgije. Treba naglasiti kako je pjevanje i glazba sastavnica vjerskih obreda gotovo svih religija. Susreti crkvenih zborova otvaraju prigodu da se i izvan vjerskih obreda čuje pjevanje crkvenih zborova i to ne samo iz Hrvatske, već iz cijelog svijeta.

- **Crkveni mirakuli**
  Mirakuli su srednjovjekovne liturgijske drame koje su svoju priču temeljile na biblijskim prizorima i legendama o svecima, mučenicima i njihovim čudesima (lat. miraculum = čudo). Predstave su tematski bile vezane za crkvene blagdane, a pojedine izvedbe znale su trajati i po nekoliko dana. Uvođenje kazališno-scenskih detalja (maskiranje, prerušavanje, uvođenje životinja i dr.) doveli su do zabrane izvođenja mirakula u prostorima crkve, te se on seli pred crkvu i na trgove i nije više vezan za liturgijski obred. Od 9. - 12. stoljeća mirakuli su pisani na latinskom jeziku, a od toga vremena na narodnim jezicima. U 15. stoljeću imamo prve mirakule na hrvatskom jeziku, primjerice: Mirakul slavne dive Marije, Prikazanje historije sv. Panucija, Prikazivanje života sv. Lovrinca i dr.

- **Kulturno-zabavni programi**
  Obilježavanje Dana sv. Josipa bilo bi popraćeno odgovarajućim kulturno-zabavnim programima.

Znanstveno-stručni skupovi o gradu Karlovcu

Bogato povijesno i kulturno, materijalno i nematerijalno, nasljeđe grada Karlovca obiluje temama za raznorodna istraživanja. Smješten na sjecištu različitih kulturnih areala te pod utjecajem svih triju hrvatskih narječja, Karlovac je jedinstven u hrvatskim okvirima.

Sve spomenute vrijednosti, obvezuju Grad na poticanje stručne i znanstvene valorizacije tj. na daljnja istraživanja i povremeno organiziranje znanstvenih i stručnih skupova i obljetnica o svim temama važnima za Karlovac. U tim aktivnostima Grad će se osloniti na stručno-znanstvenu zajednicu, a osobito na: Karlovačko veleučilište, ogranak Matice hrvatske, Gradski muzej, Gradsku knjižnicu i druge stručno-znanstvene institucije.

Povijesne osobe grada Karlovca

Grad čine njegovi stanovnici, tako isto povijest grada čine ljudi koji su u njemu živjeli i sudjelovali u događajima koji su se nizali tijekom povijesti od osnutka grada do danas. Stoga upoznati jedan grad ili predstaviti na pravi način posjetitelju grad u koji je došao, nije moguće bez predstavljanja onih ljudi kojih više nema, ali su bili važni u svom vremenu te su svojim životima i ostavštinom zadužili buduće generacije. Sličan projekt predlagan je studijom strateško-marketinškog usmjerenja turističkog razvoja grada Karlovca sa Zvijezdom kao polazištem (2011.).

Važnije osobe životom i djelom vezane za Karlovac i okolicu

Biografije i dostignuća pojedinih Karlovčana i osoba koje su živjele i djelovale u gradu i njegovoj okolici po sebi su važan dio intelektualne i kulturne baštine. One su poticaj kulturnom i znanstvenom stvaralaštvu te političkom i javnom radu. Impozantna je lista likovnih umjetnika, književnika, glazbenika, znanstvenika, vojskovođa, gospodarstvenika, političara, glumaca, športaša i javnih djelatnika, rođenih ili naturaliziranih Karlovčana, ili pak onih koji su u Karlovcu proveli samo kraći dio života. Karlovačke ulice, škole i druge institucije nose imena tih velikana, a nekima se grad odužio javnim obilježjima i spomenicima. Različite manifestacije i obljetnice kojima se pobuđuje život i rad tih zaslužnika također spadaju u kulturne događaje i njihovo bi planiranje

i osmišljavanje trebalo naći svoje mjesto u Strategiji kulturnog razvoja. Razgranata institucionalna i izvaninstitucionalna kulturna, znanstvena i umjetnička scena te postojeća tradicija, jamstvo su da ovaj aspekt baštine u Karlovcu neće ostati zanemaren. Dakako, svježijim i dinamičnijim „predstavljanjem“, karlovački velikani u javnosti bi se mogli učiniti prisutniji i prezentniji.

Ovdje skrećemo pozornost na moguće povezivanje obljetnica i spomendana posvećenih značajnim osobama s drugim kulturnim događanjima, manifestacijama, obrazovnim sadržajima i priredbama kao i s turističkom ponudom grada, osobito in situ, na mjestima koja su povezana s pojedinim osobama (kuće, škole, ustanove, dijelovi grada itd.). Naime, biografije znamenitih ali i manje poznatih Karlovčana nude niz zanimljivih životnih priča i epizoda. Uz pripadnike starih plemićkih rodova Frankopana i Zrinskih te pisce, umjetnike i političare s nacionalnog Parnasa, posebno valja istaknuti osobe koje su svojim osebujnim biografijama dale svjetski pečat. U tu skupinu, uz karlovačkog gimnazijalca Nikolu Teslu, svakako spadaju višestruko talentirana braća Seljan, veliki pustolovi i istraživači afričkih i južnoameričkih prostranstava, zatim pohrvaćeni vojskovođa irsko-francuskog podrijetla Laval Nugent, gospodar Dubovca i drugih frankopanskih posjeda koji je sanjao da postane novi Frankopan i vladar Hrvatske. Tu je i vječni liberalni prognanik, poliglot britka pera i vedra duha Imbro Tkalac te poduzetni pripadnici razgranatog roda Vranyczany. Životopisi znamenitih osoba svojevrsna su „virtualna“ baština grada te su često isprepleteni s uzbudljivim pričama i predajama iz vojne, političke i gospodarske povijesti, ili naprosto spadaju u urbane legende. Svakako, ideja da se u gradskoj topografiji, arhitekturi ili na nekoj od gradskih scena na nov i moderan način obilježi nazočnost „Karlovčana“ iz prošlosti, veliki je stručni i kulturni izazov. Na tragu ideje Karlovačkog leksikona koji je prepoznao većinu važnih i znamenitih osoba vezanih za Karlovac, Grad će na prijedlog građana i institucija prihvaćati programe obilježavanja u vezi sa znamenitim osobama i događajima. S obzirom na to da su brojni znameniti Karlovčani uistinu bili i građani svijeta, Karlovac će time opravdati svoju misiju „Grada susreta“.

5.6. Suradnja i partnerstvo na nacionalnoj i međunarodnoj razini

U području kulture jedan od univerzalnih alata za uspješne projekte jest ostvarivanje suradnje i/ili partnerstva. Taj oblik kooperacije, koprodukcije ili razmjene iskustva poznat je i među gradovima stoga ga treba poticati jer uvijek otvara nove mogućnosti za kulturni razvoj. Stoga u realizaciji Strategije, a osobito projekata planiranih Strategijom, treba poticati projekte koji se ostvaruju u suradnji:

- s gradovima i županijama u Republici Hrvatskoj,
- na nacionalnoj razini,
- s institucijama iz Europske unije,
- s drugim međunarodnim institucijama kao i
- na međunarodnim projektima.

Projekti u suradnji s gradovima i županijama u Republici Hrvatskoj

Na ovoj razini suradnja je uspostavljena, osobito u pogledu suradnje grada Karlovca i Karlovačke županije, te bi u narednom razdoblju trebalo razmotriti kvalitetniji način sufinanciranja programa u kulturi koji se odvijaju u Karlovcu kao središtu županije, a od interesa su za stanovništvo Županije. Tu se u osnovi radi i o djelovanju ustanova kulture, kao i o manifestacijama i programima od neposrednog interesa za Županiju (županijske smotre, festivali i dr.)

Projekti na nacionalnoj razini

Kada se radi o projektima od nacionalnog interesa u području kulture potrebno je ostvariti kontinuitet u sufinanciranju od strane Ministarstva kulture, kako bi se stvorili preduvjeti za razvoj i unapređivanje tih programa, jer česta neizvjesnost podrške iz državnog proračuna onemogućava upravljanje kvalitetom kulturnih sadržaja. Ujedno je potrebno osigurati mehanizme financijske podrške za projekte koji ostvare financiranje iz međunarodnih izvora u obliku participacijskih sredstava s nacionalne razine.

EU projekti

Projekte planirane u ovoj Strategiji koji udovoljavaju uvjetima za kandidaturu na strukturne ili kohezijske fondove dobro je pripremiti u suradnji s nadležnim tijelima Republike Hrvatske, te ih na odgovarajući način prijaviti kako bi se koristila raspoloživa sredstva EU fondova. Kulturni programi i projekti mogu se natjecati za sredstva iz specijaliziranih programa Europske unije kao što je Program Kultura 2007.-2013., odnosno Kultura 2014.-2020.

Međunarodni projekti i suradnja s međunarodnim institucijama

Na području kulture uobičajena je međunarodna suradnja na projektima te treba njegovati i taj oblik suradnje kako među ustanovama, tako i među udrugama i pojedincima, u ostvarivanju različitih kulturnih programa i događanja. Isto tako, potrebno je razvijati suradnju s međunarodnim vladinim i nevladinim institucijama jer je taj vid suradnje vrlo često koristan za stručni razvoj dionika u kulturi, kao i za ostvarenje podrške u ostvarivanju međunarodnih projekata i programa.

Projekt međunarodne suradnje Karlovca s europskim gradovima zvjezdama

S obzirom na nastanak i urbanistički razvoj Karlovca, poseban oblik suradnje trebalo bi uspostaviti sa sličnim renesansnim (idealnim) gradovima zvijezdama, kao što su: Nove Zamky (Slovačka), Palmanova i Livorno (Italija), Nancy, Neuf-Brisach i Blaye (Francuska), Zamošć (Poljska), Kronborg (Danska), Bourtange, Willemstad i Naarden (Nizozemska), St. Petersbug – Tvrđava sv. Petra i Pavla (Rusija).

Projekt suradnje Karlovca i Črniča u Sloveniji

Specifičnu suradnju vezanu za obilježavanje i komemoriranje žrtava iz I. svjetskog rata, Karlovac je ostvario sa slovenskim državnim ustanovama i lokalnom zajednicom u mjestu Črniče. Grad Karlovac tu je podigao spomen ploču poginulim vojnicima 96. karlovačke pješačke pukovnije. Naime, veliki broj stanovnika karlovačkog područja bio je unovačen u tu postrojbu koja je sudjelovala u bitkama na Soči. Stradali vojnici, njih 466, pokopani su na dobro očuvanom vojnom groblju u Črniču u Vipavskoj dolini. Groblje ima status kulturnog dobra, a u znak zahvalnosti za hrabru obranu u čast poginulih podignut je spomenik s alegorijom lava. Ova inicijativa bila je poticaj za daljnju knjižničnu, znanstvenu i muzejsku suradnja karlovačkih i slovenskih stručnjaka i institucija koja bi se mogla dalje razvijati.

Projekt: Tesla-Karlovac-Croatia/susret znanosti i kulture u gradu svjetla i vode

Projekt će biti usmjeren na međunarodno pozicioniranje Karlovca uz Teslu, njegov rad i život u Karlovcu kao kulturno-znanstveno turističke kontinentalne destinacije, a u cilju popularizacije znanosti, kulture i umjetnosti kroz raznolike manifestacije i programe. Karlovac će kroz ovaj međunarodni projekt postati središnja regionalna točka novih ideja i inovativnosti, osobito u pristupu znanosti, kulturi, umjetnosti i kulturno-znanstvenom turizmu.

KULTURNA POLITIKA I REALIZACIJA STRATEŠKIH CILJEVA I PROJEKATA

Kulturna politika grada Karlovca utemeljena je na sljedećim načelima:

- pravu svih građana na kvalitetnu i dostupnu kulturu,
- pravu svih građana na kulturni identitet,
- pravu svih građana na aktivno sudjelovanje u kulturnom životu grada,
- slobodi kulturnog i umjetničkog stvaralaštva,
- poticanju kulturne raznolikosti i multikulturalnosti,
- potpore svim oblicima kulturnog i umjetničkog stvaralaštva u skladu s kriterijima izvrsnosti.

Pravni okvir kulturne politike dakako čine nacionalni propisi te sukladno Zakonu o kulturnim vijećima u kreiranju kulturne politike sudjeluju kulturna vijeća, dok operativnu provedbu tako utvrđene politike osigurava gradska administracija.

Provedba ove Strategije zahtijeva odgovarajuće promjene kulturne politike koje će se prvenstveno realizirati osnivanjem Karlovačke kulturne mreže, a potom i Karlovačkog kulturni klaster, kao i izradom i provedbom strateških projekata. Slijedom te činjenice, navodimo najvažnije aktivnosti i projekte kojima će se realizirati zacrtana Strategija kulturnoga razvoja.

U cilju što učinkovitije provedbe Strategije i ostvarivanja postavljenih ciljeva bilo bi nužno u provedbi donositi godišnje akcijske planove u kojima će se za svaku planiranu aktivnost utvrđivati odgovorna osoba i rok u kojem aktivnost treba biti realizirana. Isto načelo trebalo bi prakticirati pri pripremi i provedbi projekata imenovanjem odgovornog projektnog menadžera i/ili projektnog tima.

6.1. Osnivanje Karlovačke kulturne mreže, a potom i Karlovačkog kulturnog klastera

U cilju osnivanja Karlovačkog kulturnog klastera kao krajnjeg cilja, prvotno će se uspostaviti Karlovačka kulturna mreža dok se ne ostvare uvjeti za osnivanje Klastera, a pri tome će se realizirati sljedeće aktivnosti:

Aktivnosti	Nositelj	Dionici	Realizacija
Uspostava Karlovačke kulturne mreže	Grad Karlovac	Ustanove kulture, zainteresirane udruge i tvrtke	2014.
Uspostava Karlovačkog kulturnog kalendara za 2015.	Karlovačka kulturna mreža		2014.
Definiranje karlovačkih kulturnih prostora	Grad Karlovac	Grad Karlovac i dionici Mreže	2014.-2015.
Stvaranje preduvjeta za uspostavu Karlovačkog kulturnog klastera	Grad Karlovac i Karlovačka kulturna mreža	Ustanove i udruge u kulturi	2014.-2015.
Zaključenje Sporazuma o osnivanju Karlovačkog kulturnog klastera	Grad Karlovac	Ustanove kulture, zainteresirane udruge i tvrtke	2015.-2016.
Konstituiranje upravljačkog tima Klastera – Vijeća Klastera	Grad Karlovac	Dionici Klastera	Po osnivanju Klastera
Donošenje Pravila Klastera	Klaster	Skupština Klastera	Po osnivanju Klastera
Uvođenje sustava za upravljanje kvalitetom kulturnih događanja	Klaster	Dionici Klastera	Po osnivanju Klastera
Osnivanje savjetodavnog tijela Klastera „Prijatelji karlovačke kulture“	Klaster	Sponzori, donatori, pravne osobe i građani	Po osnivanju Klastera
Uspostavljanje organizacijske i komunikacijske infrastrukture Klastera	Klaster	Dionici Klastera	Po osnivanju Klastera
Osnivanje Know-how centra	Klaster	Dionici Klastera	Po osnivanju Klastera

6.2. Aktivnosti i projekti usmjereni na očuvanje i revitalizaciju kulturne baštine

Među najvažnijim aktivnostima vezanim za ostvarivanje ovog strateškog cilja svakako je stvaranje preduvjeta nužnih za nastavak projekta obnove i revitalizacije karlovačke Zvijezde, simbola grada Karlovca. Međutim, kako se radi o projektu kojeg treba uspostaviti u dugoročnoj dimenziji te ga provoditi u okviru velikog broja dionika, od presudnog značaja za uspjeh projekta je pravovremeno i jasno utvrđivanje nositelja projekta koji preuzima odgovornost za njegovu provedbu.

Aktivnosti - projekti	Nositelj	Dionici	Realizacija
Izrada i donošenje UPU karlovačke Zvijezde	Grad Karlovac	sukladno propisima	u tijeku
Definiranje nositelja projekta obnove i revitalizacije karlovačke Zvijezde	Grad Karlovac	Konzervatorski odjel MK u Karlovcu i Gradski muzej	2014.
Izrada i donošenje plana upravljanja kulturno-povijesnom cjelinom karlovačke Zvijezde	Grad Karlovac i nositelj projekta obnove i revitalizacije	Konzervatorski odjel MK u Karlovcu, Klaster, vlasnici nekretnina na području Zvijezde	2014.
Priprema i provedba projekta obnove i revitalizacije karlovačke Zvijezde	Grad Karlovac i nositelj projekta obnove i revitalizacije	Konzervatorski odjel MK u Karlovcu, Klaster, vlasnici nekretnina na području Zvijezde	2014.-2024.
Priprema i provedba arheoloških istraživanja s ciljem izrade i provedbe projekta pretvaranja arheoloških lokaliteta u arheološke parkove	Grad Karlovac i Gradski muzej	Konzervatorski odjel MK u Karlovcu, Klaster, vlasnici nekretnina na kojima se nalaze lokaliteti	2016.-2024.
Priprema i provedba obnove i revitalizacije Starog grada Dubovca	Grad Karlovac i Gradski muzej	Konzervatorski odjel MK u Karlovcu	2014.-2019.
Nastavak obnove i uređenja Hrvatskog doma	Grad Karlovac	Konzervatorski odjel MK u Karlovcu	2014.-2020.
Obnova i uređenje kina Edison	Grad Karlovac i Klaster	Konzervatorski odjel MK u Karlovcu	Zavisno o rješenju imovinsko pravnih pitanja
Obnova i revitalizacija prostora zgrade željezničkog kolodvora	Grad Karlovac i Klaster	Konzervatorski odjel MK u Karlovcu	Zavisno o dogovoru s vlasnikom

6.3. Aktivnosti i projekti usmjereni na razvoj i unapređenje kulturne infrastrukture

Strategija u ostvarenju ovoga cilja predviđa unapređenje institucionalne infrastrukture kao i unapređenje otvorenih kulturnih prostora u gradu Karlovcu, sljedećim aktivnostima i projektima.

Aktivnosti - projekti	Nositelj	Dionici	Realizacija
Pri izradi UPU karlovačke Zvijezde odrediti koji će otvoreni gradski prostori imati status karlovačkog kulturnog prostora	Grad Karlovac	Mreža i izrađivači UPU-a	U tijeku

U odgovarajućoj razini prostorno planskih dokumenata propisati za lokacije na kojima se planira izgradnja shoping centara kao obvezni sadržaj minipleks kino	Grad Karlovac	Investitor/i	2014.
Izrada i provedba projekta održivog razvoja Gradskog muzeja sukladno utvrđenoj muzeološkoj koncepciji (projekt obuhvaća sve lokacije muzeja kao podprojekte)	Gradski muzej	Konzervatorski odjel MK u Karlovcu, Mreža-Klaster	2014.-2024.
Izrada i provedba projekta osiguravanja prostora za nezavisnu kulturu	Grad Karlovac	Mreža-Klaster i udruge nezavisne kulture	2014.-2020.
Izrada i provedba projekta opremanja Gradskog kazališta Zorin dom i otvorenih kulturnih prostora u gradu	Gradsko kazalište Zorin dom	Konzervatorski odjel MK u Karlovcu, Mreža-Klaster	2014.-2017.
Izrada i provedba projekta uređenja i opremanja Hrvatskog doma za potrebe kulture	Grad Karlovac	Vlasnik i korisnik nekretnine, Mreža-Klaster	2014.-2020.

6.4. Aktivnosti i projekti usmjereni na poticanje umjetničkog stvaralaštva i poduzetništva u kulturi

Uz razvoj opremljenih prostornih kapaciteta namijenjenih kulturi za ostvarenje ove Strategije izuzetno su važna ulaganja u ljudske potencijale i to osobito u cilju poticanja umjetničkog stvaralaštva i poduzetništva u kulturi te će u tom cilju biti ostvarene sljedeće aktivnosti i projekti.

Aktivnosti - projekti	Nositelj	Dionici	Realizacija
Uspostava i provedba izobrazbe svih zainteresiranih dionika sa znanjima i vještinama suvremenog menadžmenta u kulturi	Know-how centar	Mreža-Klaster i svi zainteresirani subjekti	Od 2014. kontinuirano
Uspostava medijske platforme o karlovačkoj kulturi na engleskom jeziku koja će omogućiti suradnju na europskoj razini	Know-how centar	Mreža-Klaster i svi zainteresirani subjekti	2014.
Praćenje kvalitete kulturnih programa izvedenih u okviru Karlovačkog kulturnog kalendara – „kulturni barometar“	Know-how centar	Mreža-Klaster i svi zainteresirani subjekti	Od 2015. kontinuirano
Usuglašavanje i priprema projekata u kulturi, osobito projekata podobnih za sufinanciranje iz inozemnih fondova	Know-how centar	Mreža-Klaster i svi zainteresirani subjekti	Od 2014. kontinuirano
Pružanje podrške u kreiranju novih kulturnih programa i projekata	Know-how centar	Mreža-Klaster i svi zainteresirani subjekti	Od 2014. kontinuirano
Kreiranje kulturno-turističkih proizvoda i usluga u karlovačkom kulturnom prostoru	Know-how centar	Turistička zajednica grada Karlovca	Od 2014. kontinuirano

6.5. Aktivnosti usmjerene na razvoj kulturnog branda te suradnju i partnerstvo u području kulture na nacionalnoj i međunarodnoj razini

Karlovac, grad susreta, trebao bi biti prepoznat kao domaćin što većeg broja kulturnih programa koji ne samo organizacijski, već i sadržajno pripadaju nacionalnoj i međunarodnoj razini te šire horizonte suradnje. U tom cilju bit će potrebno provesti sljedeće aktivnosti i projekte.

Aktivnosti - projekti	Nositelj	Dionici	Realizacija
Poticati realizaciju kulturnih programa i projekata na nacionalnoj i međunarodnoj razini	Grad Karlovac i Mreža - Klaster	Dionici Klastera	Od 2014. kontinuirano
Poticati ostvarivanje suradnje na nacionalnoj i međunarodnoj razini u području kulture	Grad Karlovac i Mreža -Klaster	Dionici Klastera	Od 2014. kontinuirano
Pripremiti i provesti projekt održavanja Karlovačkih susreta kulture i Dana sv. Josipa zaštitnika grada Karlovca u okviru Karlovačkog kulturnog kalendara	Grad Karlovac i Mreža - Klaster	Dionici Klastera	Od 2014. kontinuirano
Pripremiti i provesti projekt obilježavanja i prezentacije značajnih osoba vezanih uz povijesni razvoj Karlovca	Grad Karlovac i Mreža-Klaster	Dionici Klastera	Od 2014. kontinuirano
Uvesti karlovačku turističku karticu koja turistima omogućava posjećivanje svih kulturno-turističkih sadržaja s ciljem predstavljanja kulturnog identiteta grada	Mreža-Klaster i Turistička zajednica grada Karlovca	Dionici Klastera	2016.

KRITERIJI ZA VREDNOVANJE RAZVOJNIH PROGRAMA

Od donošenja Strategije razvoja, tijekom njezine desetogodišnje provedbe pojavit će se brojne ideje i projekti za koje će trebati ocijeniti uklapaju li se ili ne u ovu Strategiju. Kako se ne bi doveli u poziciju da svaki prijedlog vrednujemo na različit način i pod pritiskom politike ili javnosti, najprimjerenije je rukovodeći se interesima razvoja, kao i smjernicama razvoja utvrđenim u ovoj Strategiji, utvrditi kriterije po kojima ćemo u idućem desetljeću vrednovati potencijalne razvojne projekte.

Kao relevantni kriteriji za vrednovanje potencijalnih projekata utvrđeni su:

- dugoročnost projekta,
- utjecaj na kulturni brand grada Karlovca,
- usuglašenost sa strateškim ciljevima Strategije kulturnog razvoja grada Karlovca,
- utjecaj projekta na različite dobne skupine,
- mogućnost korištenja sredstava iz drugih izvora (EU i RH),
- utjecaj projekta na zapošljavanje,
- postotak stanovništva koji će osjetiti efekte projekta,
- utjecaj na obnovu i očuvanje kulturnih dobara,
- teritorijalna širina i korist od projekta,
- ekološki aspekt projekta,
- stupanj ulaganja proračunskog novca u prijašnjem razdoblju,
- spremnost stanovništva na ulaganja vlastitih sredstava.

Osim uspostavljanja kriterija kojima će se vrednovati potencijalni projekti potrebno je utvrditi i prioritet u korist pojedinih kriterija što je moguće utvrđivanjem različitog faktora važnosti. U daljnjem postupku kriteriji su po važnosti grupirani u tri skupine i to:

1. Izrazito važni (faktor 5):

- dugoročnost projekta,
- utjecaj na kulturni brand grada Karlovca,
- usuglašenost sa strateškim ciljevima Strategije kulturnog razvoja grada Karlovca,
- izvornost kulturnog projekta ili programa,
- postotak stanovništva koji će osjetiti efekt projekta.

2. Važni (faktor 4):

- mogućnost korištenja sredstava iz drugih izvora (EU i RH),
- utjecaj projekta na zapošljavanje,
- stupanj dobrovoljnog rada na projektu (volontiranja),
- utjecaj projekta na različite dobne skupine (djecu, mlade, srednju dob i starije),
- utjecaj na obnovu i očuvanje kulturnih dobara.

3. Sekundarno važni (faktor 3):

- teritorijalna širina i korist od projekta,
- ekološki aspekt projekta,
- stupanj ulaganja proračunskog novca u prijašnjem razdoblju,
- spremnost stanovništva na ulaganja iz vlastitih sredstava.

Vrednovanje unutar svakog od kriterija provodi se kako slijedi u tablicama.

Dugoročnost projekta	Faktor: 5
Efekt projekta je dugoročan	5
Efekt projekta je srednjoročan	3
Efekt projekta je kratkoročan	1
Utjecaj na kulturni brand grada Karlovca	**Faktor: 5**
Projekt ima snažan utjecaj na kulturni brand Grada	5
Projekt ima utjecaj na kulturni brand Grada	3
Projekt nema utjecaj na kulturni brand Grada	1

Usuglašenost sa strateškim ciljevima Strategije	Faktor: 5
Projekt je suglasan strateškim ciljevima	5
Projekt je samo djelomični suglasan strateškim ciljevima	3
Projekt nije suglasan strateškim ciljevima	1

Izvornost kulturnog projekta ili programa	Faktor: 5
Projekt/program je izvorno karlovački	5
Projekt/program je djelomično izvoran	3
Projekt nije izvorno karlovački	0

Postotak stanovnika koji će osjetiti efekte projekta	Faktor: 5
Efekte ulaganja osjetit će preko 70% stanovnika	5
Efekte ulaganja osjetit će 50-70% stanovnika	4
Efekte ulaganja osjetit će 20-50% stanovnika	3
Efekte ulaganja osjetit će 20- 10% stanovnika	2
Efekte ulaganja osjetit će manje od 10% stanovnika	1

Mogućnost korištenja sredstava iz drugih izvora (EU i RH)	Faktor: 4
Učešće drugih izvora u financiranju projekta preko 80%	5
Učešće drugih izvora u financiranju projekta 60-80%	4
Učešće drugih izvora u financiranju projekta 40-60%	3
Učešće drugih izvora u financiranju projekta 20-40%	2
Učešće drugih izvora u financiranju projekta do 20%	1
Bez učešća drugih izvora u financiranju projekta	0

Utjecaj projekta na zapošljavanje	Faktor: 4
Projekt zapošljava više od 10 radnika	5
Projekt zapošljava 4-10 radnika	4
Projekt zapošljava 1-3 radnika	3
Projekt ne zapošljava radnike	0

Učešće dobrovoljnog rada na projektu (volontiranja)	Faktor: 4
Projekt se realizira s više od 70% dobrovoljnog rada	5
Projekt se realizira s 50-70% dobrovoljnog rada	4
Projekt se realizira s 20-50% dobrovoljnog rada	3
Projekt se realizira s 10-20% dobrovoljnog rada	2
Projekt se realizira s manje od 10% dobrovoljnog rada	1
Na projektu nema učešća dobrovoljnog rada	0

Utjecaj projekta na različite dobne skupine	Faktor: 4
Projekt ima veliki značaj za sve dobne skupine	5
Projekt ima značaj za tri dobne skupine	4
Projekt ima značaj za dvije dobne skupine	3
Projekt ima značaj za jednu dobnu skupinu	2

Utjecaj na obnovu i očuvanje kulturnih dobara	Faktor: 4
Projekt ima pozitivan utjecaj na očuvanje baštine	5
Projekt nema pozitivan utjecaj na očuvanje baštine	0

Teritorijalna širina i korist od projekta	Faktor: 3
Projekt obuhvaća cijeli Grad	5
Projekt obuhvaća više od osam naselja	4
Projekt obuhvaća više od pet naselja	3
Projekt obuhvaća više od dva naselja	1

Ekološki aspekt projekta	Faktor: 3
Projekt značajno smanjuje zagađenje okoliša	5
Projekt djelom smanjuje zagađenje okoliša	3
Projekt nema utjecaja na zagađenje okoliša	1
Projekt povećava zagađenje okoliša	0

Stupanj ulaganja proračunskog novca u prijašnjem razdoblju	Faktor: 3
Nije bilo ulaganja u posljednjih 5 godina	5
Nije bilo ulaganja u posljednje 4 godine	4
Nije bilo ulaganja u posljednje 3 godine	3
Nije bilo ulaganja u posljednje 3 godine	2
Nije bilo ulaganja u posljednjoj godini	1

Spremnost stanovništva na ulaganje vlastitih sredstava u realizaciju projekata	Faktor: 3
Učešće stanovništva preko 80% vrijednosti projekta	5
Učešće stanovništva 60-80% vrijednosti projekta	4
Učešće stanovništva 40-60% vrijednosti projekta	3
Učešće stanovništva 20-40% vrijednosti projekta	2
Učešće stanovništva samo u radnoj snazi	1
Stanovništvo ne učestvuje u financiranju projekta	0

Na bazi utvrđenih kriterija provodi se vrednovanje razvojnih projekata. Vrijednost pojedinog projekta dobiva se tako što se kod svakog od kriterija faktor pomnoži s odgovarajućim brojem bodova, nakon čega se zbrajaju bodovi dobiveni po svakom kriteriju. Projekt s najviše bodova je prvi na rang listi.

PRIBAVLJANJE SREDSTVA I FINANCIRANJE

Jedna od važnih karakteristika svake strategije, pa tako i ove, jest njezina financijska izvedivost. Pri tome se ne smijemo bojati realnih iznosa svakog projekta, ali moramo imati na umu da potreba za razvojem, zahtijeva od nas realno odmjeravanje vlastitih investicijskih kapaciteta, kao i mogućnosti korištenja sredstava iz različitih izvora. Stoga ćemo u nastavku prvo razmotriti financijske kapacitete grada Karlovca, a potom sve druge financijske izvore, kako bismo mogli predložiti modele financiranja za pojedine projekte planirane Strategijom.

8.1 Financijski kapaciteti gradskog proračuna

Pri sagledavanju financijske konstrukcije za realizaciju ove Strategije za grad Karlovac postoje samo dva načina za osiguranje potrebnog novca, a to su:

- gradska proračunska sredstva i
- svi drugi financijski izvori (državni i županijski proračuni, privatna ulaganja, subvencije, nepovratne razvojne pomoći itd.)

Ovako ambicioznu Strategiju nije moguće realizirati samo sredstvima gradskog proračuna, iako će i uz korištenje drugih izvora proračun doživjeti velika naprezanja i preraspodjele. Upravo ovo proračunsko ograničenje upućuje nas na to da svi projekti koji budu realizirani kao sastavnica ove Strategije nužno moraju biti utemeljeni na gospodarskim i investicijskim načelima te da se izvršena ulaganja najvećim dijelom moraju vratiti ulagačima. Jedini ulagači koji ne moraju ostvariti novčani povrat uloženih sredstava su: Grad, Županija i Republika Hrvatska.

Analizirajući potencijalne proračunske kapacitete u razdoblju realizacije ove Strategije od 2013. do 2023. potrebno je objektivizirati činjenicu dosadašnjeg proračunskog razvoja te uvažiti ekonomske potrese koje je prouzročila ekonomska kriza. Posebne posljedice nastupile su u domeni javne potrošnje, a poteškoće koje su zatekle gospodarske subjekte bitno su poremetile pritok novca u proračun na svim razinama. Stoga valja imati na umu da će u narednim godinama visina proračuna stagnirati ili tek neznatno rasti. Za očekivati je da će pravi izlazak iz ekonomske krize uslijediti tek tijekom narednih godina čemu će poseban poticaj dati i nedavni ulazak Hrvatske u punopravno članstvo Europske unije. Možemo očekivati da će u razdoblju prvih pet godina po ulasku Hrvatske u Europsku uniju doći do gospodarskog povezivanja te kvalitetnijeg povezivanja hrvatskog s europskim tržištem. Razdoblje je to u kojem treba očekivati znatnija inozemna ulaganja kroz otvaranje još prisnije i ekonomski kvalitetnije suradnje sa susjednim zemljama.

Mogući rast proračuna neće biti ni približno dostatan za realizaciju zacrtane Strategije kulturnog razvoja pa će pozornost trebati usmjeriti na korištenje drugih raspoloživih načina za financiranje razvojnih projekata. Pri tome su najvažnija dva izvora: međunarodni fondovi, osobito razvojni kao i poduzetnička investicijska ulaganja. Treća mogućnost financiranja razvoja leži u kreditima koje bi Grad mogao podići za realizaciju projekata, međutim, ovaj izvor podložan je brojnim ograničenjima i do sada, u pravilu, nije korišten za projekte u kulturi.

8.2 Drugi izvori sredstava

Potencijalni modeli za osiguravanje sredstava potrebnih za provedbu Strategije kulturnog razvoja mogu se osiguravati iz sljedećih izvora:

- županijskog proračuna – u odnosu na projekte i programe od interesa za Županiju;
- državnog proračuna, osobito iz proračuna nadležnog ministarstava za kulturu, kao i ministarstva nadležnog za regionalni razvoj, poduzetništvo, turizam i gospodarstvo, a sukladno Nacionalnoj strategiji regionalnog razvitka ili drugim razvojnim dokumentima donesenim na državnoj razini;
- fondova Europske unije, strukturnih i kohezijskih;
- poduzetničkog kapitala tj. investicijska ulaganja, projekte javno-privatnog partnerstva ili koncesijske ugovore;
- kredita Hrvatske banke za obnovu i razvoj kao i drugih razvojnih fondova i banaka;
- financijskih aranžmana s međunarodnim financijskim institucijama, poput Svjetske banke, Europske investicijske banke, Razvojne banke Vijeća Europe;
- vlastitim prihodima pravnih osoba osnovanih u cilju izvršenja projekta ili dijela strategije kulturnog razvoja, kao što su primjerice ustanove kulture, tvrtke u turizmu, rekreaciji i športu.

Projekti obnove i revitalizacije građevina koje su u vlasništvu grada Karlovca, poput objekata unutar karlovačke Zvijezde, trebali bi se financirati kao projekti javno-privatnog partnerstva kako bi se u gospodarski i društveni razvoj uključilo što više privatnog kapitala. Time bi se ostvarili višeslojni učinci, kao što su: otvaranje novih radnih mjesta, rast gospodarskog i društvenog standarda na području grada, ali ne samo povećanje broja poduzetnika već i njihovo vezivanje za područje i boljitak grada.

Također bi u razvojnim projektima, kao što su projekti pretvaranja arheoloških lokaliteta u arheološke parkove ili projekti unapređenja kulturne infrastrukture, trebalo koristiti ugovore o koncesiji kao model povezivanja javnog interesa i gospodarskih aktivnosti.

8.3 Prijedlog modela za financiranje pojedinih projekata

Često imamo ideju za projekt, pa čak i detaljno razrađeni projekt, ali nam nedostaje model za njegovo financiranje, odnosno osiguravanje potrebnih sredstava za njegovu provedbu. Slijedom toga za provedivost ove Strategije nužno je definirati realne izvore financiranja. Pri tome je projekte potrebno sagledavati u dvije grupe, a to su razvojni projekti i projekti usmjereni na izvedbene programe i promociju karlovačkog kulturnog života.

Među razvojne projekte valja nam ubrojiti projekte usmjerene na unapređenje karlovačke kulturne infrastrukture i na očuvanje kulturne baštine na gradskom području. Među razvojnim projektima ističu se dva kapitalno važna projekta a to je projekt održivog razvoja Gradskog muzeja i projekt obnove i revitalizacije karlovačke Zvijezde.

U narednoj tablici prikazali smo moguće izvore financiranja za razvojne projekte.

Razvojni projekti	**Mogući izvori financiranja**							
	Proračun grada Karlovca	**Proračun Karlovačke županije**	**Proračun RH**	**Vlasnici nekretnina**	**Sponzori i donatori**	**Međunarodni fondovi**	**Poduzetnička ulaganja**	**Javno-privatno partnerstvo**
Projekt obnove i revitalizacije karlovačke Zvijezde	+		+	+	+	+	+	+
Projekt pretvaranja arheoloških lokaliteta u arheološke parkove	+		+	+	+	+		+
Projekt obnove i revitalizacije Starog grada Dubovca.	+		+	+	+	+		
Projekt uređenja i opremanja Hrvatskog doma	+		+	+	+	+		+
Projekt obnove i uređenje kina Edison	+			+	+			+
Projekt obnove i revitalizacije prostora zgrade željezničkog kolodvora	+		+	+	+	+		+
Projekt održivog razvoja Gradskog muzeja	+	+	+		+	+		
Projekt opremanja Gradskog kazališta Zorin dom	+	+	+		+			
Projekt opremanja otvorenih kulturnih prostora u gradu	+	+			+		+	+
Projekt uspostave Know-how centra u okviru Klastera	+				+	+		+

Drugu grupu čine projekti usmjereni na izvedbene programe i promociju karlovačkog kulturnog života. Za razliku od razvojnih projekata koji su većinom dugoročne prirode projekti iz ove grupe podložniji su prilagodbi potreba građanima kao krajnjim korisnicima, odnosno publici. Upravo ta dimenzija projekata otvara veće mogućnosti za uključivanje gospodarstva u ulaganje, koprodukciju, sponzorstvo, donacije, javno-privatno partnerstvo i druge oblike financiranja ili sufinanciranja kulture.

U tablici smo naznačili mogućnosti korištenja najvažnijih financijskih izvora za neke od važnijih projekata iz Strategije.

Projekti izvedbene kulture i promocije	**Mogući izvori financiranja**								
	Proračun grada Karlovca	**Proračun Karlovačke županije**	**Proračun RH**	**Sponzori i donatori**	**Vlastiti prihodi organizatora**	**Koprodukcije**	**Međunarodni fondovi**	**Poduzetnička ulaganja**	**Javno-privatno partnerstvo**
Projekt uspostave medijske platforme o karlovačkoj kulturi na engleskom ili drugom stranom jeziku	+			+	+			+	+
Projekt Karlovačkih susreta kulture	+	+	+	+	+	+	+		
Projekt obilježavanja Dana sv. Josipa	+		+	+	+		+	+	
Projekt obilježavanja i prezentacije značajnih osoba Karlovca	+			+	+				
Projekt osmišljavanja kulturno-turističkih sadržaja i programa	+			+	+			+	+

PROVEDBA I NADZOR NAD PROVEDBOM STRATEGIJE

9.1. Provedba Strategije

Za osmišljenu i racionalnu provedbu Strategije u život nužno je osigurati kontinuitet u radu i djelovanju svih dionika na izvršavanju projekata, programa ili zadataka definiranih Strategijom. Upravo osiguravanje kontinuiteta zahtijeva imenovanje osoba odgovornih za pojedine projekte, programe i zadatke, kao i imenovanje tijela koje će u ime Grada Karlovca upravljati i nadzirati provedbu Strategije. Gledajući prema upravnoj nadležnosti operativnu provedbu Strategije nadzirat će Upravni odjel za društvene djelatnosti uz tijela koja, po potrebi, budu za tu namjenu imenovana od strane Grada.

Stoga će svi dionici u kulturi, koji jesu ili se žele uključiti u provedbu Strategije, izvršavati svoje projekte, programe i zadaće sukladno Strategiji, a u koordinaciji s Upravnim odjelom za društvene djelatnosti te će o svim izvršenim poslovima i projektima podnositi izvješća gradskoj upravi, kao i podnositi prijedloge za nove projekte i programe iz svog djelokruga.

Upravni odjel za društvene djelatnosti će provedbu Strategije voditi na načelima na kojima se temelji gradska kulturna politika, a osobito na načelima:

- otvorenosti i transparentnosti, a osobito kada su projekti, programi ili aktivnosti financirani javnim sredstvima,
- financijske uravnoteženosti te
- kontinuiranog razvoja kulturnog identiteta grada Karlovca.

O provedbi Strategije podnosit će se godišnja izvješća s prijedlozima za daljnje korake u provedbi Strategije.

Svake tri godine analizirat će se provedba i po potrebi utvrđivat će se promjene i/ili dopune Strategije.

U okviru provedbe Strategije poticat će se zadužene dionike na pripremu i izradu projekata i programa u Karlovačkoj kulturnoj mreži, odnosno Karlovačkom kulturnom klasteru. U okviru provedbe Strategije uspostavljena Mreža, a potom Klaster obvezan je podnositi gradonačelniku i Gradskom vijeću godišnje izvještaj o realiziranim programima.

9.2. Tijela i postupak nadzora

Nadzor nad radom Mreže - Klastera, kao i drugih dionika koji će sudjelovati u provedbi ove Strategije, obavljat će Gradsko vijeće i nadležne službe Grada Karlovca, odnosno Županije i Republike Hrvatske kada je ta nadležnost utvrđena propisima.

Godišnja izvješća koja prihvate tijela nadzora javno će se objavljivati na odgovarajući način.

Literatura

O povijesti i raznolikoj kulturnoj baštini Karlovca postoji bogata literatura, a Karlovac je jedan od rijetkih gradova koji ima i sveobuhvatni Leksikon grada:

Karlovački leksikon (ur. Ivan Ott). Zagreb: Školska knjiga-Naklada Leksikon, 2008.

Antolović, J., *Menadžment u kulturi*, Hadrian d.o.o. Zagreb, 2009.
Antolović, J., *Organizacija i kultura*, Hadrian d.o.o. Zagreb, 2010.
Antolović, J., *Zaštita i očuvanje kulturnih dobara – međunarodni ugovori, zakoni, podzakoski akti i komentari*, Hadrian d.o.o. Zagreb, 2009.
Cernički L. i Forenbaher S., Starim cestama do mora, Zagreb: Libricon, 2012.
Horvat, Đ., Kovačević, V., *Clusteri put do konkurentnosti*, Cera Prom d.o.o. Zagreb, M.E.P. Consult d.o.o. Zagreb, 2004.
Ignjatijević Tkalac, I., *Uspomene iz mladosti u Hrvatskoj*. Beograd: SKZ, 1925. (preveo i komentirao Josip Matasović)
Jarnević, D., *Dnevnik*. Karlovac: Matica hrvatska, 2000. (priredila Irena Lukšić)
Karlovac 1579-1979. (Zbornik radova). Karlovac: Historijski arhiv Karlovac, 1979.
Kruhek, M., *Karlovac: utvrde, granice i ljudi*. Karlovac: Matica hrvatska, 1995.
Kruhek, M., *Karlovačka zvijezda: povijesno-turistički vodič*. Karlovac: Gradski muzej Karlovac, 2001.
Kruhek, M., *Stari grad Dubovac: povijesno-turistički vodič*. Karlovac: Gradski muzej Karlovac, 2000.
Lopašić, R., *Karlovac poviest i mjestopis grada i okolice*. Zagreb: Matica hrvatska, 1879.
Lopašić, R., *Oko Kupe i Korane*. Zagreb: Matica hrvatska, 1895.
Meler M., *Marketing u kulturi*, Ekonomski fakultet u Osijeku, Osijek, 2006.
Ott, I., *Karlovačka povjesnica*. Karlovac: Matica hrvatska, 2003.
Ott, I., Polović, D., Ščedrov, Lj., *Pjesmom za dom PHPD „Zora“ Karlovac*, 1858-2008., Gradsko kazalište Zorin dom, 2008.
Pajtak, A., *Karlovački vodič*. Karlovac: Gradska knjižnica Ivan Goran Kovačić, 2005.
Pavičić J., Alfirević N., Aleksić Lj., *Marketing i menadžment u kulturi i umjetnosti*, Masmedia d.o.o., 2006.
Pavičić J., *Strategija marketinga neprofitnih organizacija*, Masmedia d.o.o., Zagreb, 2003.
Pavičić J., *Upravljanje strateškim marketingom neprofitnih organizacija*, doktorska disertacija, Ekonomski fakultet u Zagrebu, Zagreb, 2000.
Radovinović, R., *Stari Karlovac: Ulice, kuće, ljudi*. Karlovac: Pečarić & Radočaj, 2010.
Strohal, R., *Grad Karlovac opisan i orisan*. Karlovac: vlastita naklada, 1906.
Turković, M., *Iz prošlosti grada Karlovca*. Sušak, 1938.
Vrbetić, M., i Szabo, A., *Karlovac na razmeđu stoljeća 1880.-1914.* Zagreb: Školska knjiga, 1989.

Dokumenti

- „Gradovi zvijezde“ publikacija
- Deplijan „Posljednji karlovački bastion“ Međunarodnog volonterskog kampa, 2012.
- Dokumentacija za valorizaciju, zaštitu i urbanističko korištenje građevnog tkiva unutar Zvijezde iz 1979. godine, Centar za povijesne znanosti – Odjel za povijest umjetnosti iz Zagreba
- Dokumentacija za valorizaciju, zaštitu i urbanističko korištenje građevnog tkiva unutar Zvijezde iz 1979. godine, izradio Centar za povijesne znanosti – Odjel za povijest umjetnosti iz Zagreba
- Gradski program za mlade grada Karlovca 2008-2012.
- Izvješća o radu Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“ za godine 2008., 2009., 2010., 2011., i 2012.,
- Izvješća o radu Gradskog kazališta „Zorin dom“ za godine 2008., 2009., 2010., 2011., i 2012.,
- Izvješća o radu Gradskog muzeja Karlovac za godine 2008., 2009., 2010., 2011., i 2012.,
- Izvod iz Registra udruga – popis udruga iz područja kulture
- Konzervatorska podloga kulturno-povijesne cjeline karlovačke Zvijezde,
- Lončarić, *S., Studija karlovačka Zvijezda jučer – sutra – danas, načela i mogućnosti rekonstrukcije i revitalizacije karlovačke zvijezde - fortifikacijski aspekt*, 2011.
- Muzejski časopis „Glas“, Gradski muzej Karlovac br. 9/2012
- Nacrt strategija razvoja grada Karlovca, 2013.
- Odluka gradonačelnika o kriterijima za utvrđivanje programa i načinu financiranja javnih potreba u kulturi
- Odluka o izradi urbanističkog plana uređenja „Zvijezda“ (GGK 03/2013.).
- Popis kulturnih dobara na području grada Karlovca iz 2012.
- Pozderac, A., *Studija strateško – marketinško usmjerenje turističkog razvoja grada Karlovca sa Zvijezdom kao polazištem*, 2011.
- Program pripreme, izrade i provedbe Urbanističkog plana uređenja ''Zvijezde'' u periodu od lipnja 2012.god. do listopada 2014.god. (GGK, broj 12/2012)
- Projekt „Preporod karlovačke gradske Zvijezde“ 2007.
- Proračuni grada Karlovca za 2008., 2009., 2010., 2011., 2012., 2013.
- Strateški plan Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“ za razdoblje 2013.-2015.
- Strateški plan Gradskog muzeja Karlovac za razdoblje 2013.-2015.
- Studija održivog razvoja kulturnog turizma za Stari grad Dubovac, Muze d.o.o., Zagreb, 2009.
- Surbat, R., Stergaršek, S., *Studija karlovačka Zvijezda jučer – sutra – danas, urbanističko arhitektonske pretpostavke za zaštitu i gospodarski razvoj karlovačke zvijezde i njene okoline*, 2011.

Prilozi

11.1. Dionici koji su sudjelovali u izradi Strategije

Radna grupa za izradu Strategije kulturnog razvoja (imenovana od strane gradonačelnika 23.4.2013.)

Dubravko Delić, dipl. ing., za predsjednika, Grad Karlovac, zamjenik gradonačelnika

Andreja Navijalić, prof., za zamjenicu predsjednika, Grad Karlovac, Upravni odjel za društvene djelatnosti

Martina Furdek Hajdin, d.i.a., Grad Karlovac, Upravni odjel za prostorno planiranje, promet i veze

mr. sc. Marina Grčić, Grad Karlovac Upravni odjel za poduzetništvo i poljoprivredu

Srećko Šestan, prof., Gradsko kazalište "Zorin dom"

Frida Bišćan, prof., Gradska knjižnica "Ivan Goran Kovačić"

mr. sc. Hrvojka Božić, prof., Gradski muzej Karlovac

Antonio Bosio, prof., Državni arhiv Karlovac

Ljiljana Ščedrov, prof., Glazbena škola Karlovac

mr. sc. Tihana Bakarić, Turistička zajednica grada Karlovca

Davor Trupković, d.i.a., Ministarstvo kulture, Konzervatorski odjel u Karlovcu

Igor Beketić, Udruga Promenada

Marija Ratković Vidaković, Kinoklub Karlovac

Denis Mikšić, prvostupnik novinarstva, Udruga za kreativni razvoj Domaći

Željko Štajcer, dr. med., FA "Matija Gubec"

Andrea Štalcar Furač, predsjednica Centra "Novi svijet – Urbani" Karlovac

Za tajnicu radne grupe određuje se Irena Šegavić Čulig, viša stručna suradnica za kulturu.

Tijekom prikupljanja podataka, kao i izrade teksta same Strategije obavljeni su brojni razgovori te prikupljena dokumentacija, a osobito s ravnateljima i pojedinim djelatnicima ustanova u kulturi, pročelnicom i djelatnicima Konzervatorskog odjela Ministarstva kulture, stručnjacima koji su sudjelovali u izradi studija, elaborata i druge dokumentacije o zaštiti i očuvanju kulturne baštine grada Karlovca, predstavnicima udruga u kulturi kao i nezavisne kulture. Kontinuirano je bila otvorena mogućnost svim građanima Karlovca da dostavljaju svoje sugestije, prijedloge i mišljenja putem maila (info@hadrian.hr) koju je iskoristilo nekoliko udruga u kulturi dostavom podataka i mišljenja.

Dionici prve radionice:

Barić Sanja	Udruga karlovačke mažoretkinje
Bišćan Frida	Gradska knjižnica
Bocek Radmila	Glazbena škola
Bojmić Vedran	Udruga Kajda
Bosio Antonio	Državni arhiv
Conjar Bogdanka	Udruga Mali princ, Osnovna škola Grabrik
Fajdić Dunja	Članica kulturnog vijeća
Grčić Marina	
Jakšić Damir	
Lapčić Dubravka	Suradnja s kulturno-umjetničkim udrugama
Maradin Ivana	
Mihajlović-Cetinjanin Neven	Udruga Dubovački streličari
Mihalić Jasmina	Članica kazališta sjena u Promenada klubu
Mitrović Vrbanac Vera	ZAKUD , Plesni centar studio 23
Navijalić Andreja	Pročelnica UO za društvene djelatnosti
Pavičić Marijana	Ravnateljica OŠ
Pecoja Ivan	Matica Hrvatska
Pekić Marko	Radar d.o.o.
Plemić Ivančica	Folklorna družina Vuga
Podrebarac Aleksandra	Udruga Carpe Diem
Poljac Višnja	Članica kazališta sjena u Promenada klubu
Ratković Vidaković Marija	Članica kulturnog vijeća
Šestan Srećko	Gradsko kazalište Zorin dom
Štajcer Željko	FA Matija Gubec
Štalcar Furač Andrea	Predsjednica Centra za kulturu
Furdek-Hajdin Martina	
Zaborski Vesna	Karlovačko pjevačko društvo
Željković Andrea	Ravnateljica OŠ – Udruga Jak kao Jakov

Dionici druge radionice:

Alinčić Jasminka	Osnovna škola Rečica, Učenička zadruga „Ivančice“
Beg Vesna	
Begić Dina	Turistička zajednica Karlovačke županije
Bocek Radmila	Glazbena škola Karlovac, PHPD Zora
Bojmić Vedran	Udruga Kajda
Bosio Antonio	Državni arhiv
Delić Dubravko	Zamjenik gradonačelnika
Fink Radaković Vlatka	Osnovna škola Turanj
Ilić Goran	Udruga za poticanje kulture Orpheus
Janjanin Đurđica	Šumarska i drvodjeljska škola
Jeftović Marija	Osnovna škola Dubovac
Klarić Nada	Osnovna škola Rečica
Leš Dražen	Udruga „Dubovački streličari“
Mikšić Denis	Domaći/Kamatrix
Mitrović Vrbanac Vera	ZAKUD , Plesni centar studio 23

Pekić Marko	Radar d.o.o.
Perišin Dijana	Osnovna škola Rečica
Petković Nataša	Osnovna škola Turanj
Plemić Ivančica	Folklorna družina Vuga
Radović Davorka	Grad Karlovac
Ratković Vidaković Marija	Članica kulturnog vijeća, Kinoklub Karlovac
Simić-Vinski Gorana	Osnovna škola Mahično
Smolčec Irena	Osnovna škola Mahično
Šegavić Čulig Irena	Grad Karlovac, Upravni odjel za društvene djelatnosti
Štajcer Željko	FA Matija Gubec
Tariba Ivan	Osnovna škola Jarnević

Tijekom javne rasprave svoje priloge dao je veći broj građana manjim dijelom i u pisanoj formi, a većim djelom usmenom javnom raspravom. Zahvaljujemo na velikom doprinosu svih navedenih kao i onih koji su anonimnim doprinosima pomogli u izradi ove Strategije.

STRATEGIJA KULTURNOG RAZVOJA
GRADA KARLOVCA
2014. – 2024.

Nakladnik
Grad Karlovac

Za nakladnika
Damir Jelić

Izrađivač
Hadrian d.o.o. Zagreb

Lektura i korektura
mr. sc. Hrvojka Božić, prof.

Grafička priprema i tisak
Tiskara Pečarić & Radočaj, Karlovac

Naklada
500 primjeraka

Izdavanje knjige financirao je Grad Karlovac

KARLOVAC
grad susreta